

Xujun xi y'ét'a Luca én nda tsuhu Jesucristo

B'i ts'ín b'atuts'ihin ra xujuin

1 Nkjin nkjún maha xuta xi kama mjehe nga k'uét'a ch'ich'in xujun ni xi kama ajinni, ²xi nkú ts'ín tsakúyani já xi tunkun kiekehe niu santaha nga tuts'ihin ni ko xi kik'ai xáha nga y'énijmí éen. ³Kui nga ko ta an, nda xinkjían Teofilo, kingjasjáya sisihinna xi nkú ts'ín niba tuts'ihin ra ngayjee niu, ko b'a mana nga nda tjín nga k'uet'á ch'ich'ihin ni xu'bi. ⁴B'a títs'ian tu xi b'a ts'ín cha kixi sisihinni ni xi tsinchiyái.

B'i ts'ín kitsúya tíjju nku ntítsje nga tsín Jua Bautista

⁵Nístjin nga tsatéxuma nda rei Herode ante Judea, ta y'ejña nku nda na'mi xi kik'in Zacaria xi y'aha ra ntjehe nda na'mi Abia. Ko Isabel xi chjuúhun maha, kui xi y'aha ra ntjehe Aaron. ⁶Nga joo naxu tsincha nginkun Ntíaná. Najmi tjín xi kama ts'ínnijéhe ra tsa mí nihi, at'aha incha ts'íntjusun ngayjee éhen Ntíaná ko kjuatéxumaha Ntíaná. ⁷Tunga najmi tjíhín ra ntí, at'aha ntí Isabel ko ja chá nkjún nga joo.

⁸Nk'ie nga tjíhín nda na'mi Zacaria nginkun Ntíaná xi nkú ts'ín tjehe ra ntjehe ⁹xi nkú ts'ín tíjñaha já na'miu, kui kikanéhe nga kjuas'en ante nkjúhun ninku xi má nga k'uéti ni xi sinjne. ¹⁰Ngayjee xuta nantio kabincha natsin ninku nga tíincha nchjako Ntíaná nk'ie nga títi ni xi sinjne.

¹¹Tu kama chjihí ra Zacaria nku ntítsjehe Ntíaná xi kabasinjñat'a nga kixihí nathan xi má nga s'et'sun ni xi sinjne. ¹²Ixi b'ahá kamaha Zacaria nk'ie nga kieke ntítsjee ko tu ni xí kitsankjúhún. ¹³Tunga b'ahá kitsú ntítsjee:

—Ji Zacaria, najmi tu binkjuin. At'aha Ntíaná ja tsasínñuju ni xi tsinchihi. Isabel xi chjiihin maha tsjáhi nku ntíx'in, ko Jua t'et'aihi ntíu. ¹⁴Yún s'ehi kjuatsjo ko nkjin xuta xi ta s'ehé kjuatsjo nk'ie nga tsín ntíhi, ¹⁵at'aha kui xi chánka kama nginkun Ntíaná. Najmi k'úi binu ko ta ndaha xán. Tséjihín ra Espiritu Santo kintehe ni nga tsín.

¹⁶Ts'íin nga nkjin nkjún xuta xi ntje Israel tjeheh ra ts'íink'ótjijyak'un ngáha Ntíaná xi Ntiahá maha. ¹⁷Kui xi tjun kj'uaí ko s'ejñajihin Espirituhu ko nga'yúhün Ntíaná xi nkúhu nda profeta Eliá nk'ie. Kui xi ts'íink'óntjaiya animaha xi tí'mi na'mi tu xi ts'íintjoho ntíhi. Ko ts'íink'óntjaiya animaha xuta xi ndjá tjíntuyáha tu xi naxu kamankjihin ra xi nkú ts'ín naxu mankjihin xuta xi naxu tjíma nginkün Ntíaná. B'a ts'ín k'uéndaha nku naxinantá xi tjíndaha yjoho nk'ie nga ts'íinkjáihih Ntíaná.

¹⁸As'ai b'a kitsú Zacaria nga kingjásjaiyaha ntítsjee:

—¿Nkú ts'ín skuehena nga kjuaxi ni xi tí'mini? At'aha ja chá nkján ko tachjuúnna ja ta tjín nkjúhün nú.

¹⁹B'a kitsú ntítsjee:

—An xi 'mina Gabriel. An xi tíjña nginkün Ntíaná. Kan'e nibána xi má nga kuinchakoho ko nga xínyaha én nda tsu xu'bi. ²⁰Nd'ai kama nimai ko najmi ta kama chubahani santa nkúhu nga kuitjusun én xi kuaxihin, at'aha najmi kuas'ejihin éna. Kui xi kuitjusun nistjin xi tjíhin nga kuitjusun.

²¹Máha xuta nantio, kabincha natsiun nga tókuyáha Zacaria.

Kis'entaha ra at'aha táb'andayaha Zacaria aya nkjúhün ninku.

²²Tunga nk'iehé nga tsitju yo, najmi ta kama kinchakoho xuto. As'ai incha kamankjihin xuto nga tjín ni xi kkie Zacaria aya nkjúhün ninku, at'aha tu ntsjahá títs'ínchjén nga tínchja. J'a nistjiun ko tu nku b'ahá ts'ín y'ejña nima. ²³Nk'ie nga ja kama ndjuú xáha, as'ai ngji ngáha ni'yaha.

²⁴Askahan kik'a ntí Isabel, chjuúhün Zacaria. Un sá kamaha nga najmi tsitju ni'yaha tachjúun. B'i kitsú: ²⁵“B'a kits'ínkona Ntíaná tu xi najmi ta ch'on ts'ín kuasehena xuta.”

B'i ts'ín kitsúya títjun nku ntítsje nga tsín Jesu

²⁶Nk'ie nga j'a jun sá, as'ai kits'ínkji Ntíaná ntítsje Gabriel nanki Nazaret, nanki xi tíñajihin ante Galilea. ²⁷Nku én ngjikoho ntítsjee nku takjín xunkú xi 'mi Maria, xi ja tjíndakoho nga kuixanko nda xi 'mi Kuse, xi ntjehe nda rej David y'aha ra. ²⁸Jas'en ntítsjee má tíjña takjún ko b'i kitsúhu:

—Antahi. Tse nkjún kjuanda xi tí'báih. Nda nkjún ts'ín basehi Ntíaná.

²⁹Nk'ie nga kkie Maria ntítsjee ko nga kint'é niu, íxi b'ahá kamaha ko kingjásjaiyaha yjoho nkú tsuhu ra kjuasuniño. ³⁰As'ai b'ahá ta kitsú ngáha ntítsjee:

—Ji Maria, najmi tu binkjuin. Kjuandaha Ntíaná títsjáhi. ³¹Nd'ai nku ntí ch'ai, nku ntíx'in s'ejñahi. Jesu k'úét'aihi ntíu. ³²Kui xi nku nda chánka kama ko Ntíhi Ntíaná xi tíjña nk'a ján k'úfih. Ntíaná ts'íin nga kui xi kama nda rej xi nkúhu nda rej David, at'aha kui

xi ntjehe David. ³³Kuatéxumaha naxinantá xi y'aha ra ntjehe Jacob santaha tu nkjéhé ni ko najmi tjín xi kama kjé'aha xáha nga kuatéxuma.

³⁴B'a kitsú Mariá nga kingjásjaiyaha ntítsjee:

—¿Nkú ts'ín kuítjusuhun ni xu'bi? At'aha najmi kje tjínna x'in.

³⁵B'a kitsú ntítsjee:

—Espiritu Santo nibajenk'úhin ko nga'yúhun Ntíaná xi tijná nk'a ján k'u'é'makoho ri nk'íéhen. Kui kjuaha nga Ntíhi Ntíaná k'úíhin ntí je xi tsún. ³⁶Isabel xi na xinkj maha ja ta y'a nku ntí, ndaha tsa ja chá. Na xi ntí kitsú xuta jun sá ja tjihin nd'ai. ³⁷Ntíaná bi najmi tjihin ni xi najmi maha ts'ín.

³⁸As'ai b'a kitsú Mariá:

—An xi na musuhu Ntíaná. B'a katumana xi nkú nga kuakixínní. Nk'ie nga b'a kitsú Mariá, as'ai ngji ngáha ntítsjee.

B'i ts'ín ngjitsubek'ún Mariá Isabel

³⁹Kui nistjiun y'énda yjoho Mariá ko ngji kitsa kitsa nku nanki ichí xi tijnajihin asunntu tjenki xi tjín ante Judea. ⁴⁰As'ai jas'en ni'yaha Zacariá ko kikjaniñaha Isabel. ⁴¹Nk'ie nga kint'é Isabel kjuasuniñaha Mariá, kits'ín niyá ntí xi y'a ko j'aitsejihin ra Isabel Espiritu Santo. ⁴²As'ai 'yún kinchja Isabel nga b'a kitsú:

—Ajihin ngayjehe jmichjún 'yún nda kits'ínko sahi Ntíaná ji ko 'yún nda kits'ínko ntí xi kich'ai. ⁴³Tunga, ¿yáhá ni an nga naaha Chá Ntiana kj'uaisehena? ⁴⁴At'aha nk'ie nga kuant'e kjuasuniñahi, íxí kuats'ín niyá tsjoho ntína aya kants'á. ⁴⁵Á b'a ndaha ri ji xi kis'ejihin ri nga tjihin nga kuítjusun én xi kitsúhi Ntíaná.

⁴⁶As'ai b'i kitsú Mariá:

A b'a 'yún chánkaha Ntíaná títsu animana.

⁴⁷Títs'intsoho Ntíaná xi kunna.

⁴⁸At'aha xi batéxumana kik'axkihina an xi kinte tjen.

Nd'ai ko santaha tu nkjéhé ni:

“Á b'a nda kits'ínkoho ri Ntíaná”, kuítsuna xuta.

⁴⁹At'aha ni xi i ja kits'ínkona xi tjihin nga'yún.

Nkjún j'áin xi ts'e.

⁵⁰Kui xi base nimaha xuta xi benkjúhun, xuta xi kis'e ko xi tjín ko xi s'e.

⁵¹Tsakúchji nga'yúhun nga kits'ín ni xi i.

Kits'ínndzjaya xuta xi ngak'un b'asje yjoho.

⁵²Kikjexihin xáha jmirei,

ko ts'asjenk'a xuta x'an.

⁵³Kitsjáha ni xi nda xuta xi najmi tjihin nichine,

ko kits'ínkji tiya xuta nchinó.

⁵⁴Tsasinko xuta Israel xi xuta musuhu maha,

j'áitsjehen ko tsase nimaha,

⁵⁵ xi nkú kitsú títjuhun ntje chána,

Abraham ko ntje xi s'ehe askahan.

⁵⁶ Jan sá kamaha Maria nga y'ejñako Isabel. Askahan kik'óya ni'yaha.

B'i kama nga kitsin Jua Bautista

⁵⁷ Tsichu nistjin nga tsihin ntí Isabel. Nku ntíx'in kitsihin. ⁵⁸ Nk'ie nga kint'é xuta xi tjintut'a tiñaha ko xuta xinkjín nga Ntíaná tsase nimaha Isabel, ta tsjo nkjún incha kamaha ko kui. ⁵⁹ Nk'ie nga tsichu nistjin jihín ntíu, ngji ts'ihin ni circumcision ko mjehe xuta nga Zacaria k'úín ntíu xi nkú 'mi na'mihí. ⁶⁰ Tunga b'ahá kitsú naaha ntíu:

—Najmi. Jua tjíhin nga k'úín.

⁶¹ B'a incha kitsú xuta:

—Tunga najmi tjíhín xuta xinkiu xi b'a 'miu.

⁶² As'ai kingjásjaiyaha na'mihí ntíu mí j'áihín xi mjehe k'uét'a.

⁶³ Tsanki Zacaria nku yáte ichí ko b'i ts'ín y'ét'a: “Jua k'úín”, kitsú. Kama nkjúhun ngayjee xuta xi tñincha yo. ⁶⁴ Ta kuihi chubo kama kinchja ngáha Zacaria ko kik'atuts'in nga kits'intsjoho Ntíaná. ⁶⁵ Kitsankjún ngayjee xuta xi tjin tiña andai ni'yaha ko kinchjanijmíyaha ni xi kamoó xuta xi tjintu ngayjee asuntu tjenki xi tjin ante Judea. ⁶⁶ Ngayjee xuta xi kint'é niu y'éjintak'un ko b'i incha kitsú animaha:

—¿Yá xi kama ntíu nga kama chá?

At'aha nga'yúhun Ntíaná tjñajihin.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Zacaria Jua

⁶⁷ J'aitsejihín ra Espiritu Santo Zacaria, na'mihí ntíu. Kits'ínkinchjaha xi nkúhu nku nda profeta nga b'i kitsú:

⁶⁸ Kan'etsjoho Ntíaná xi Ntíaha xuta Israel,

at'aha j'ai ts'ín ndáihí xuta xi ts'e!

⁶⁹ Ja kits'ín nibá nku xi tjíhin nga'yún, kui xi ts'ínk'aniná, nku xi y'aha ra ntjehe David, nda xi kint'é'éhen Ntíaná.

⁷⁰ Kui ni xi kinchja nistjin nk'ie, nga kits'ínkinchja já profetaha.

⁷¹ Kitsú nga k'uasjejinná ajihin já kontraná, ajihin nga'yúhun ngayjee já xi unkiéná.

⁷² Kitsú nga kuase nimaha ntje chána, nga najmi ts'ínchaya ni nda xi y'énda nk'ie.

⁷³ Kitsúya kixihí Abraham xi ntje chána maha,

⁷⁴ nga ts'ín ndáiná ajihin já kontraná, tu xi najmi kuínkjúhunná nga kuínú'yá'éheén,

⁷⁵ nga je ko naxu kuínsubaá nginkun ngayjee nistjinná.

⁷⁶ Kō ji, ntí ichína,
 ji xi k'úíhín nda profetaha Ntíaná xi tǐjña nk'a ján.
 At'aha ji xi k'úín títjuihín Nda Ntíaná,
 ji xi k'úéndai niyáha.

⁷⁷ Kuakúchjihí xuta xi ts'e yá xi ts'ínk'ankihí,
 nga kama ndyjat'aha ngatitsuhún.

⁷⁸ Chánka kjuanimá tak'uhún Ntíaná,
 xi nkú ts'ín ma chji ts'íu nga nibá ma seen,

⁷⁹ tǔ xi ts'ín ndzjehen ra xuta xi tǐntu má jyuun,
 má tǐen nk'íéhen ngabayoo,
 tǔ xi tsǎniyáhaná nkú ts'ín kuintsúbajían kjuajyu.

⁸⁰ Ntǔ tǔ nku kisáhá kō kama nkjink'un. Ante kixiu y'eǐña santa nkúhu nga tsichu nǐstjin nga tsakúchjihí yjohō xuta Israel.

B'í ts'ín kitsin Jesu

(Mt. 1:18-25)

2 Nǐstjin ján nda títjun Augusto Cesar kitsjá kjuá nga ngjuait'a xi nkú tǐn maha xuta xi batéxumaha ndo. ²Nk'ie nga j'áísun títjun j'áíhín xuta, nda Cirenio tǐhín xá ante xi 'mihí Siria. ³Ngayjee xuta nankihí incha ngjik'íét'a yjohō. ⁴Nazaret tsitju Kuse, nanki ichí xi tǐjñajihín ante Galilea, nga ngji Belen, nanki ichí xi tǐjñajihín ante Judea. Yo má nga kitsin nda rei David, kō Kuse ta ntjehē David y'aha ra. ⁵Yo ngjik'íét'a yjohō nga tǐenko ts'íhín Maria, tachjuún xi tǐjñako. Ntí ja y'a Maria kui chubō.

⁶Kō ni xi kama, nk'ie nga ja tǐntu yo, tǔ tsichuhú nǐstjin nga tsín ntíhí Maria. ⁷Kitsihín ntí tjuhún. Kik'ontikjájnu nusti kō kits'ínkájñaya yátikúyá xi kjineya nichine chu, at'aha najmi ta tǐhín ante aya ni'ya má nga ts'ínkj'a nǐstjen xuta xi ts'ín niyá.

B'í ts'ín incha j'aisehe já bastuu ntí Jesu

⁸Tiña nanki Belen tǐntu ajin jñóo já bastu xi tǐincha kunntá jyun chutsankaha. ⁹As'ai tǐen'yún nkuhú ntítsjehe Ntíaná tsakúchjihí yjohō, kō kjuachánkaha Ntíaná kits'ín ndzjen chji chji má xi tǐehen kab'entu jóo. Tǔ xí incha kitsankjúhún jóo. ¹⁰Tunga b'ahá kitsú ntítsjee:

—Najmi tǔ binkjun. At'aha én nda tsuhú kjúái xinyanuu, én xi ts'ín nga k'úétsjohō ngayjee xuta. ¹¹At'aha ngandanuu nankihí David kuatsin nd'ai nku xi ts'ínk'ankinuu, kui xi Cristo^a xi Nda Ntíanuu. ¹²B'í ts'ín chqhanu ntíu. Nusti kitikjájnu nga kjijñaya yátikúyá xi kjineya nichine chu.

¹³Tǐen'yún j'ainchat'ahá ra ntítsjee nkjin nkjún sa ntítsje xi nibaha ndjiojmi ján. Kui xi kits'ínsjohō Ntíaná nga b'í incha kitsú:

^a 2:11 “Xi kits'ín nibá Ntíaná” tsuhú ra “Cristo”.

¹⁴ ǰKas'ehe kjuachánka Ntíaná nk'a ján,
ko t'anankiu kas'ehe kjuajyu xuta xi nda tǰintuyáha!

¹⁵ Kó nk'ie nga ja incha ngji ngáha ntítsjee nk'a ján, b'ǰ ngján
kinchjako xinkjín já bastuu:

—Tjián Belen. Tjihinseé ni xi kamoó, ni xi kuatsúyaná Ntíaná.

¹⁶ As'ai incha ngji kitsa kitsa yo ko kisakúhu Mariá ko Kuse ko
ntíu nga kǰijnaya yátikúyá xi kǰineya nichine chu. ¹⁷ Nk'ie nga incha
kikie ntíu, as'ai kitsúya ni xi kik'ihín nga kis'ejná chjǰihǰ ntíu. ¹⁸ Kó
ngayjee xuta xi kint'é niu kama nkjúhun ni xi tǰincha nchja já bastuu.
¹⁹ Tungá máha Mariá, animáha y'éǰnǰin ngayjee ni xi kamoó. Tu
nku kits'innkǰink'uhún niu. ²⁰ As'ai kik'óya ngáha já bastuu. Incha
kits'ínkie yjohó nga Ntíaná xi tǰǰhín kjuachánka ko kits'intsjohó
Ntíaná tu ngat'aha ni xi kint'é ko kikie. At'aha tsitjusunyje ni xi
kik'ihín.

B'ǰ ts'ín kisakúchǰi ntǰ Jesu nginkun Ntíaná

²¹ Nk'ie nga j'a jin nǰstjin, kin'ehe ni circuncision ntíu ko Jesu kik'in
nga kis'et'a, kui j'áin xi kitsjáha ntítsjee Mariá kintehe ni nga tsín ntíu.

²² Xi nkú ts'ín tǰǰt'a kjuatéxumaha Moise, nk'ie nga tsichu nǰstjin
nga tǰǰhín nga ts'ín je yjohó Mariá ko ntíu nginkun Ntíaná, incha
ngji nanki Jerusalen tu xi s'ejná chjǰihǰ nginkun Ntíaná. ²³ At'aha b'a
ts'ín tǰǰt'a kjuatéxumaha Ntíaná: “Ngayjee ntǰx'in xi tǰun tsín, kui xi
kama ts'e Ntíaná.” ²⁴ Ngǰjiko chje xi nkú nga ts'ín tǰǰt'a kjuatéxumaha
Ntíaná, at'aha b'a ts'ín tǰǰt'a: “Jo chutuju ko tsa jo nǰise xi nkú joyaha
chutuju xi k'uaǰi chje.”

²⁵ Tǰǰǰna nanki Jerusalen nku nda xi 'mi Simeon. Kui xi naxu sǰǰǰna
nginkun Ntíaná ko benkjún Ntíaná ko tǰkuyáha nǰstjin nga kama
ndaǰǰhi xuta Israel. Espiritu Santo tǰǰǰnǰhǰhín ²⁶ ko kitsúyaha nga najmi
kuayá tsa najmi skué Cristo xi ts'ín nibá Ntíaná. ²⁷ Tsasín niyáha
Espiritu Santo nga j'ai nǰnku, ko nk'ie nga j'aikohó xi cháha ntǰ Jesu
nǰnku tu xi n'ehe ra xi nkú ts'ín tǰǰt'a kjuatéxumoo, ²⁸ as'ai Simeon
kingjáya ntsja ntíu. Kitsjáha máb'achǰǰhǰ Ntíaná nga b'ǰ kitsú:

²⁹ Ji Na'mi, ja kuasakúna kjuajyu nd'ai.

Ja kuitjusun ni xi kik'inya tǰtǰunǰ.

Kui nga tǰenntehe ni nga kuayáhana an xi nda musuǰhǰ.

³⁰ At'aha tunkán kuakiekohona xi nkú ts'ín ts'ínk'anki xuta,

³¹ xi y'endai nginkun ngayjee xuta.

³² Kui xi nkú joyaha nd'í,

kui xi ts'ín ndzjehen xuta asuntee,

ko tsjáha kjuachánka xuta xi ts'i, xuta Israel.

³³ Kama nkjúhun na'mihǰ ko naaha ntíu ni xi kitsú Simeon nga
kinchayaha ntíu. ³⁴ Nda kinchjane Simeon xi cháha ntíu. As'ai b'ǰ
kitsúhu Mariá:

—Kui ntíi xi tjihin nga ts'íinkijne ko a ra kjésintjen nkjin xuta Israel. Ni xi kuakúchji nkjin xuta ngjuai kontraha. ³⁵B'a ts'in s'ejña chjihi ni xi tjintujín animaha nkjin xuta. Tunga máha ji, b'a kamahi ni xu'bi xi nkú joyaha nku kicha xi kjuas'enjin santaha animahi.

³⁶Ko ta síjña yo nku tachjuún profeta xi 'mi Ana, xi takjihin Fanuel maha, xi y'aha ra ntjehe Aser. Kui xi ja chá nkjún. Kjintí nga tsixan ko yatu nú kamaha nga y'ejñako x'ihin. ³⁷Ja tjihin cháte ko katé ñju nú nga ja k'ien x'ihin. Ko tu nku natsin ninkuhú b'ejña. Nistjin nistjen ts'intsjoho Ntíaná nga b'ejña kjintía ko nga nchjako Ntíaná. ³⁸Kui chubo ta tsichu Ana yo ko kitsjáha máb'achjhi Ntíaná nga kieke ntí Jesu. Kitsúyaha ngayjee xuta xi tíncha kuyáha nistjin nga kama ndái ngáha ra nanki Jerusalen yáha kui ntíu.

³⁹Ko nk'ie nga ja kamaha nga kits'intjusun xi cháha Jesu ngayjee xi nkú ts'in tji'ta kjuatéxumaha Ntíaná, as'ai kik'óya ngáha nanki Nazaret, nanki ichí xi tijnajin ante Galilea, at'aha yo nankihi. ⁴⁰Kisá ntíu ko kis'ehe nga'yún ko 'yún kama nkjink'un sa. Ko kitsjáha kjuandaha Ntíaná.

Nk'ie nga ndyjaha Jesu b'i ts'in kinchjanijmíko já chjine'éhen kjuatéxumoo

⁴¹Xki nú incha fi xi cháha Jesu nanki Jerusalen nk'ie nga bitju S'í Pascua. ⁴²Nk'ie nga ja jehe te jo nú Jesu, incha ngji yo at'aha b'a ts'in tijná niyáha. ⁴³Nk'ie nga ja je s'íu, as'ai incha kik'óya ngáha ni'yaha, tunga y'ejñahá nda chí Jesu nanki Jerusalen. Najmi kieke xi cháha nga b'a kits'in. ⁴⁴Xuta xingisoo ra tjenjihin Jesu incha kitsú. Nku nistjin kits'in niyá, tunga nk'iehé nga tsangisjajihin xuta xinkjín ko xuta xi behe, ⁴⁵tu najmi kisakúsjaihi ra. As'ai kits'ínk'óya ngáha yjoho nanki Jerusalen nga tsangisjai.

⁴⁶Nistjin xi ma jahan incha kisakúhu Jesu natsihin ninku. Kab'ejñajihin já chjine'éhen kjuatéxumoo. Kui jóo xi t'basinñjuhu ko t'bjásjaiyaha Jesu. ⁴⁷Ngayjee xuta xi t'nt'éhe kama nkjúhun kjuankjintak'un xi tjihin Jesu ko xi nkú ts'in títsuya ni xi t'chasjaiyaha. ⁴⁸Kama nkjúhun xi cháha nk'ie nga kiekehe ko b'a kitsú naaha:

—Ji ntína, ¿á b'a kin'ekohoni? Na'mihi ko an ni xi nkjún tímani nga t'binchisjáihi.

⁴⁹B'i kitsú Jesu:

—¿Á an t'binchisjáihinú? ¿A najmi yanú tsa ni'yaha na'mina tjihin nga kúátejña?

⁵⁰Tunga najmi kamankjihín ra ni xi kitsú Jesu. ⁵¹As'ai kits'óyako ngáha xi cháha Nazaret ko kint'é'én tehentehe. Ko naaha y'ejñajin animaha ngayjee ni xu'bi. ⁵²Jesu tu nku kisáhá nga kama ng'ayá ko 'yún kama nkjink'un sa. Kisasihin Ntíaná Ntíu ko xuta ta kisasihin.

B'i ts'ín y'énijmí Jua Bautista

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

3 Nk'ie nga tjíhín tj'ion nú nga tibatéxuma nda tíjún Tiberio Cesar, kō Poncio Pilato tjíhín xá ante Judea, kō Herode Atipa tjíhín xá ante Galilea, kō Felipe xi nda nts'e maha Herode tjíhín xá ante Iturea kō ante Trakonite, kō Lisania tjíhín xá ante Abilinia, ²kō Ana kō Caifa xi já n'ami k'akuhū xuta xi ntje Israel tjehe ra, kui nistjün Jua xi ntíhí Zacaria maha kint'é ntahā Ntíaná nk'ie nga tíjña ante kixiu. ³As'ai kíkjatsú'ba Jua ngayjee andai ntáje Jordan kō y'énijmíhí xuta nga tjíhín nga ngjuaikj'áha ra animaha nga saténtá, tu xi kama ndyjat'aha ra ngatitsuhun.

⁴B'a kama xi nkú ts'ín y'ét'a éhen Ntíaná nda profeta Isaia:

Tínu'yá ntahā nku nda xi tíkjintáya ante kixiu:

“T'endo niyáha Ntíaná. Tjen naxuu niyáha.

⁵Ngayjee xunká xi tjín xincháha ninte, kō ngayjee ante ng'aya xi tjín n'e sunya.

N'e naxu niyá tsitin xi tjín,

kō n'e sunya niyá xi nk'ajnu nk'at'a.

⁶Kō ngayjee xuta asuntee skue xi nkú ts'ín ts'íink'ankiná Ntíaná.”

⁷Kinchjako Jua xuta xi nibak'úhun, xi mjehe nga saténtá:

—Já ch'onk'un xi b'a k'un! ¿Yá xi b'a kitsúnuu nga kuiyúhuu kjuakjahan Ntíaná xi ja tje tiña? ⁸Tu sahá n'oo ni xi kuakúchji nga ja tsankinch'aha ruu animanuu. Najmi tu b'a katsú animanuu: “Ntjehe Abraham ná”, tsa kuixiún. At'aha an b'a tíxinnuu nga santaha kui ndjioi Ntíaná kama ts'íin ma ntjehe Abraham. ⁹Icho ja tíjña nda nd'ai nga kuate kjamaha yoo. Kui nga ngayjee yá xi najmi nda tu xi tsjáha, kui xi stísun kō chjanik'ajin ajin nd'ú.

¹⁰As'ai b'a kitsú xuta nga kingjásjaiyaha Jua:

—¿Mí ni xi tjíhín nga n'eí jin?

¹¹B'a kitsú Jua:

—Xi tíjñaha jo chinka ndju, katsjáha xi najmi tjíhín. Kō xi tjíhín nichine, b'a ta kats'ín.

¹²Ta j'ai k'ua já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Roma tu xi saténtáha kō b'i incha kitsú:

—Ji nda maestru, ¿mí nihi xi n'eí jin?

¹³B'i kitsú Jua:

—Najmi tu bitjat'úhuu nga chj'achjú xi nkú nga ts'ín tíjña.

¹⁴Kō k'ua já jun ta kingjásjaiyaha:

—Kō jin, ¿mí nihi xi n'eí?

B'i kitsú Jua:

—Najmi tu ch'a chju'á kjuá'yúhuun ni xi tjíhín ko najmi tu chjaninóhoq tsa mí nihi, tsa tu xi b'a ts'ín sakúhunuun toon. Tsjo katumanuu xi nkú nga tjin tíma chjínuu.

¹⁵Ngayjee xuta tu tlincha basehé ko b'i ngján incha kitsú nga kits'ínkjink'un: “Kutsa kuihí Jua xi kits'ín nibá Ntíaná.”^b ¹⁶Tunga b'ihí kitsú Jua nga kinchjakoyje xuta:

—An ntánijua tibatentákothonuu, tunga k'juáíhí nku xi 'yún nk'a tjen sa, xi ndahachí najmi tsuhuna tsa kjenndáya n'úhu ntéhe. Kui xi Espiritu Santo ko nd'í kuaténtákothonuu. ¹⁷Kui xi nkú joyaha nda xi ts'ín chuhun tuniñu. Ja kjiya ntsja yá xi ts'ín chunkoho ra tuniñuhu, tu xi ts'ínkj'a t'axíhín tuniñu ko xin ts'ínkj'a tjabaha. As'ai k'juátjo tuniñu ni'ya njihí, ko k'uéti tjabaha ajin nd'í xi najmi ta kamaha ra kuayáyaha.

¹⁸B'a ts'ín kinchja Jua, ko nkjin sa k'jaí kjuatéxuma xi kitsjáha xuta nga y'énijmí én nda tsuhu Ntíaná. ¹⁹Ko ta kinchjatiko nda rei Herode Antipa, at'aha na Herodia tijnako, kui xi chjuúhun Felipe xi nda nts'e maha Herode, ko ngat'aha ya ngayjee ni ch'onk'un xi kits'ín Herode. ²⁰Tunga ngatentee ni ch'onk'un xi kits'ín Herode y'ésun saha xu'bi. Nubqayá kits'ínkjias'en Jua.

B'i ts'ín kiseténtá Jesu

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹Ko ni xi kama nk'ie nga tísaténtá ngatentee xuta, ta kiseténtá Jesu. Nk'ie nga tínchjako Ntíaná, tsix'á nk'a ján ²²ko nibajenne chji chjihí Espiritu Santo xi nkú joyaha chutuju. Ko kinu'yá nk'a ján nku nta xi b'i kitsú:

—Ji Ntína, tjona ji. Tsjo nkjún mana ji.

Kui xu'bi ntje xi y'aha ra Jesu

(Mt. 1:1-17)

²³Katé ra nú tjíhín Jesu nk'ie nga kik'atuts'ihín xáha. Kui xi ntíhí Kuse kitsú xuta. Kuse, kui xi ntíhí Eli. ²⁴Eli, kui xi ntíhí Matat. Matat, kui xi ntíhí Levi. Levi, kui xi ntíhí Melki. Melki, kui xi ntíhí Jana. Jana, kui xi ntíhí Kuse. ²⁵Kuse, kui xi ntíhí Matatia. Matatia, kui xi ntíhí Amos. Amos, kui xi ntíhí Nahum. Nahum, kui xi ntíhí Esli. Esli, kui xi ntíhí Nagai. ²⁶Nagai, kui xi ntíhí Mat. Mat, kui xi ntíhí Matatia. Matatia, kui xi ntíhí Semei. Semei, kui xi ntíhí Jose. Jose, kui xi ntíhí Juda. ²⁷Juda, kui xi ntíhí Joana. Joana, kui xi ntíhí Resa. Resa, kui xi ntíhí Zorobabel. Zorobabel, kui xi ntíhí Salatiel. Salatiel, kui xi ntíhí Neri. ²⁸Neri, kui xi ntíhí Melki. Melki, kui xi ntíhí Adi. Adi, kui xi ntíhí Cosam. Cosam, kui xi ntíhí Elmodam. Elmodam, kui

^b 3:15 “Xi kits'ín nibá Ntíaná” tsuhu ra “Cristo”.

xi ntíhí Er. ²⁹Er, kui xi ntíhí Josue. Josue, kui xi ntíhí Eliezer. Eliezer, kui xi ntíhí Jorim. Jorim, kui xi ntíhí Matat. ³⁰Matat, kui xi ntíhí Levi. Levi, kui xi ntíhí Simeon. Simeon, kui xi ntíhí Juda. Juda, kui xi ntíhí Kuse. Kuse, kui xi ntíhí Jonan. Jonan, kui xi ntíhí Eliakim. ³¹Eliakim, kui xi ntíhí Meleq. Meleq, kui xi ntíhí Mainan. Mainan, kui xi ntíhí Matataq. Matataq, kui xi ntíhí Natan. ³²Natan, kui xi ntíhí David. David, kui xi ntíhí Isai. Isai, kui xi ntíhí Obed. Obed, kui xi ntíhí Booz. Booz, kui xi ntíhí Salmon. Salmon, kui xi ntíhí Naason. ³³Naason, kui xi ntíhí Aminadab. Aminadab, kui xi ntíhí Aram. Aram, kui xi ntíhí Esrom. Esrom, kui xi ntíhí Fares. Fares, kui xi ntíhí Juda. ³⁴Juda, kui ntíhí Jacob. Jacob, kui xi ntíhí Isaac. Isaac, kui xi ntíhí Abraham. Abraham, kui xi ntíhí Tare. Tare, kui xi ntíhí Nakor. ³⁵Nakor, kui xi ntíhí Serug. Serug, kui xi ntíhí Ragau. Ragau, kui xi ntíhí Peleg. Peleg, kui xi ntíhí Heber. Heber, kui xi ntíhí Sala. ³⁶Sala, kui xi ntíhí Cainan. Cainan, kui xi ntíhí Arfaxad. Arfaxad, kui xi ntíhí Sem. Sem, kui xi ntíhí Noe. Noe, kui xi ntíhí Lamec. ³⁷Lamec, kui xi ntíhí Matusalen. Matusalen, kui xi ntíhí Enoc. Enoc, kui xi ntíhí Jared. Jared, kui xi ntíhí Mahalalel. Mahalalel, kui xi ntíhí Cainan. ³⁸Cainan, kui ntíhí Enos. Enos, kui xi ntíhí Set. Set, kui xi ntíhí Adan. Adan, kui xi ntíhí Ntíaná.

B'í ts'ín kits'ín nganqha Jesu ndanindoo

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

4 Kitsejín ra Jesu Espiritu Santo nk'ie nga nibaha ntáje Jordan, ko Espiritu Santo ngjikoho ante kixiu. ²Yo y'ejña yachán nistjin ko ndanindoo kikjut'ayák'uhun. Najmi chumi nihi xi kikjine ngayjee nistjin xu'bo. Askahan kama bjoho. ³As'ai b'í kitsú ndanindoo nga kinchjako Jesu:

—Tsa kjuaxi nga ji xi Ntíhí Ntíaná, b'a t'ihín ndjioi nga ninkuan katuma.

⁴B'í kitsú Jesu:

—B'í ts'ín tjit'a xujun éhen Ntíaná: “Najmi nku tutu ninkuon xi ts'ín nga b'entu tík'un xuta.”

⁵As'ai ngjikoho ndanindoo nku asunntu tjenki nk'a. Kutjuhú yo tsakáyjehe má batéxuma já rej xi tjin asunntee ⁶ko b'a kitsúhu:

—Ts'inkjas'ehen nga kuatexumaihi ngayjee naxinantá xu'bi ko kjuachánka xi tjihín. At'ahq an kik'aina ko tsjahq xi kama mjena nga tsjahq. ⁷Tsa kujsinkunch'int'aní nga chankjúní, kama ts'i ngayjee niu.

⁸B'í kitsú Jesu:

—B'a ts'ín tjit'a éhen Ntíaná: “Chankjún Ntíaná, kui xi Ntiahí maha ko nkuhú kui kúnú'yá'éihín.”

⁹As'ai ngjikoho ndanindoo nanki Jerusalen. Kits'ín s'esun má 'yún nk'ahq ninku ko b'a kitsúhu:

—Tsa kjuaxi nga ji xi Ntíhí Ntíaná, chjanikj'an_{ki} yjohi. ¹⁰At'ahq b'a títu xujun éhen Ntíaná:

Ntíaná k'uéxá ntítsehe xi má nga kúhin kō kuqsehi.

¹¹Kjésíntjēnya ntsjahi tū xi ndaha nku ndjio najmi saténkihi tsukui.

¹²B'i kitsú Jesu:

—Kō b'a tã ts'in tjt'a éhen Ntíaná: “Najmi tū ji chjut'ayák'uin Ntíaná, kui xi Ntiahí maha.”

¹³Nk'ie nga jet'ahq ndanindoo ngayjee ni xi kikjut'ayák'unkohō Jesu, as'ai ngji t'axíhin chuba nistjin.

B'i ts'in kik'atuts'ihin xáha Jesu

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴As'ai kik'óya ngáha Jesu ante Galilea nga kitsejihin ra Espiritu Santo, kō ngayjee xuta xi tjin tiña yō nda ts'in kinchjanijmíyahq ra.

¹⁵Tsakúya xkí ni'ya sinagoga xi tjin yō, kō ngayjee xuta nda ts'in kikiehe.

B'i ts'in najmi kin'ekjáhíhín Jesu

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶As'ai tsichu nanki Nazaret má nga kama chá. Nku xuqtu tjihin jas'en ni'ya sinagoga xi nkú ts'in tijná niyáha. Yō kits'inya éhen Ntíaná. ¹⁷Kik'aihi xujun éhen Ntíaná xi y'é't'a nda profeta Isaia. As'ai kikjéxínka xujun kō kisakúhu má nga b'i ts'in tjt'a:

¹⁸Espirituhu Ntíaná tijnajinna at'ahq Ntíaná kitsjá xána, tū xi k'uenijmíhi ra xuta x'an én tsetse xi nda tsu.

Ntíaná kits'in nibána,
tū xi xínyahq ra xuta xi kjintuyá'yún nga kama ndáíhi,
nga kjex'ánkia tunkun xuta ka,
nga ts'in ndáíhi xuta xi un tíbehe,

¹⁹kō nga k'uenijmíhi xuta nga nd'ai kuakúchji Ntíaná kjuandaha.

²⁰As'ai kingjákjoya ngáha xujun kō kitsjáha nda xi basehe ni'ya sinagoga. Y'ejña. Ngayjee xuta xi tjinu yō tū nku tsasentáhá ra.

²¹As'ai b'i kitsú nga kinchja:

—Nd'ai nginkun kuitjusun éhen Ntíaná xi kuanu'yó ei.

²²Ngayjee xuta nda ts'in kinchjayane Jesu kō incha kama nkjúhun ra én tsjo tsu xi tsitju ts'a. B'i ngján b'a incha kitsúhu xinkjín:

—¿A najmi kuihí ndai xi ntíhi Kuse?

²³B'i tã kitsú Jesu:

—Be nga b'a kuixinnú xi nkú tsu én xi nchja xuta: “Ji nda chjinenki, ji ma tjun n'enkihi yjohi”, kō tã be nga b'a kuixún: “Ni xi kinu'yái nga kin'ei Capernaum, kui nihi xi tã n'ei ei nankihi.”

²⁴Kō b'i tã kitsú:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ndaha nku nda profeta najmi nda ts'in n'ekjáihin nankihi. ²⁵Kjuaxi nga nkjin maha jminchjín xi ja k'ien x'ihin xi tjín Israel nistjin nga y'ejña nda profeta Eliá, nk'ie nga kis'echjá nk'a ján nga najmi ta kik'aha tsí jan nú masen tjíhin ko nk'ie nga tu xí chánkaha kjintía xi kis'e ngayjee asuntee. ²⁶Ndaha tsa b'a kama, tunga najmi kin'ekjisehé ra ndaha nku jminchjín xi ja k'ien x'ihin xi tjín yo, nku tutuhú tachjuún xi ja k'ien x'ihin xi y'ejña Sarepta, nanki xi tiña maha nanki Sidon. ²⁷Ko ta nkjin maha xuta xi k'uhun ch'in fentujnu xi tjín Israel nistjin nga y'ejña nda profeta Eliseo, tunga ndahá nku najmi kama nkihi, nku tutuhú Naman, nda xi ante Siria nibáha.

²⁸Nk'ie nga incha kint'é ni xu'bi, ngayjee xuta xi tjintu aya ni'ya sinagoga tu ni xí kama kjahán ra. ²⁹As'ai incha tsisintjen ko kik'onsje Jesu natsin nantio. Incha ngjiko santaha má nk'antjaihi asunntu tjenki xi kamandasún nankiu, tu xi yo kjaníkj'antjaihi. ³⁰Tunga j'ajin masehén ra Jesu xuto nga ngji.

B'i ts'in kits'in ndáihí Jesu nku nda xi tijnajihin nku ndaninda

(Mr. 1:21-28)

³¹As'ai ngji Jesu nanki Capernaum, nanki xi tijnajihin ante Galilea. Yo tsakúyaha xuta éhen Ntíaná nga nistjin nkjún. ³²Kama nkjühun xuta xi nkú ts'in tsakúya, at'aha kinchja xi nkúhu tsa xá tjíhin. ³³Ko aya ni'ya sinagoga xi tijná yo kab'ejñajihin xuta nku nda xi tijnajihin nku ndaninda. Kui xi 'yún nkjún kikjintáya nga b'i kitsú:

³⁴—Ji Jesu xi nibáhani Nazaret, ¿mí nihi xi tijnkoni? ¿Á ja kjúái n'ekjeheni? Bená yáha ji. Ji xi ntíhi Ntíaná.

³⁵Tunga ndjáhá kinchjako Jesu ndanindoo:

—Xú sin n'ei ko titjusjehin ndo!

As'ai ndanindoo kikjaníkj'a ndo t'anankiu nginkun ngayjee xuta ko najmi kits'in'uhun nga tsitjujihin. ³⁶Tu ni xí kama nkjühun ra ngatentee xuta ko b'i ngján kingjásjaiyaha xinkjín:

—¿Mí én chánkaha xu'bi? Tjihin nga'yún ndo nga batéxumaha jánindoo ko nt'é'éhen nga m'osje.

³⁷Ngayjee ante xi tjín tiña yo tu xí kichubanijmíyaha ni Jesu.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu na nchí'yaha Pedro

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸As'ai tsisintjen Jesu ko tsitju ni'ya sinagoga nga ngji ni'yaha Simon. Kui chubo ch'in kjijnako na nchí'yaha Simon. Tu xí tímahá ra ch'in ko b'a kik'ihin Jesu tsa ts'innkihi tachjuún. ³⁹As'ai kingjénstenne Jesu tachjuún ko tsanka tjennki ch'iun. Kindyjajihin ch'iun ko tjen'yún tsisintjehén nga kitsjáha nichine xi tsichusehe.

B'i ts'ín kits'ínnkihi Jesu nkjin xuta un

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰Nk'ie nga ja ngjintjai ts'íu, ngayjee xuta xi tjihin xuta un xi kj'ai kj'ai ch'in xi k'uhun, kui xi incha j'aikohó Jesu kó Jesu kingjenne ntsja nga nkúnkú xuta un kó kits'ínnkihi. ⁴¹Kó nkjin tá maha xuta xi tsitjujihin jánindoo. B'a kitsú jánindoo nga kikjintáya:

—Ji xi Ntíhi Ntíaná!

Tunga ndjáhá kinchjako Jesu jánindoo. Najmi kitsjantehe tsa kuinchja, at'aha incha be nga Jesu xi kits'ín nibáha Ntíaná.^c

B'i ts'ín tsitju Jesu nga y'énijmí éhen Ntíaná

(Mr. 1:35-39)

⁴²Nk'ie nga ja kama seen, tsitju Jesu nga ngji nku ante t'axín tiya. Tunga tsangsjaihi rá xuta, kó nk'ie nga incha tsichu má xi tjehe sijná Jesu, kama mjehe nga ts'ínkasín'yún tú xi najmi ngjuaihi.

⁴³Tunga b'íhi kitsú Jesu:

—Tjihin nga tá k'uenijmíhi xuta nantia xingisoo én nda tsuhu Ntíaná xi tsu nga Ntíaná tibatéxuma. At'aha kui xá kin'e nibáhana.

⁴⁴Ja kamoó, ngjik'iénijmí Jesu éhen Ntíaná xki ni'ya sinagoga xi tjin ante Judea.

B'i ts'ín kinchjaha Jesu já ni'yakuyá xi tjuhun

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

5 Nku niyá nk'ie nga sijná Jesu andai ntáchak'un xi 'mi Genesaret, j'aitsenéhe rá xuta xi mjehe kuasínjihu éhen Ntíaná. ²Kikie Jesu jo tsutsu xi kjintu tiya andai ntáchak'uun, at'aha ja kabitjuen já tsuba tjio nga tijncha bané na'yaha. ³As'ai jas'en Jesu nku tsutsu, yá xi ts'e Simon, kó tsankihi nga ts'ín t'axín ichí tsutsu andai ntáchak'uun. Y'ejnaya Jesu yóo nga tsakúyaha xuta éhen Ntíaná.

⁴Nga ja kamaha nga kinchja, as'ai kinchjako Simon:

—T'inkoi tsutsu má nankaha ntáchak'uun. Yo chjanik'lo na'yanuú tú xi sakúhunuu tjio.

⁵B'a kitsú Simon:

—Ji nda maestru, nku nistjen kamjei na'yaní. Ndaha nku tjio najmi kafit'ani. Tunga jihí xi b'a tábixín, kui nga kfin kjanikj'áhana na'yoo.

⁶Nk'ie nga ja b'a kits'ín jóo, tú ni xí nkjihín tjio kisakúhu nga santaha xí mjehe stíya na'yaha. ⁷As'ai kinchjaha já xinkjín xi tijncha tsutsu xinkuú tú xi kj'uaísinkohó rá. J'ai jóo kó kits'íntse susun nga

^c 4:41 "Xi kits'ín nibá Ntíaná" tsuhu rá "Cristo".

joo tsutsuu ko ichí mahá ndyjaha nga ngjuajjinntí. ⁸Nk'ie nga kikié Simon Pedro niu, tsasinkúch'in nginkun Jesu ko b'a kitsúhu:

—Ji Nda Ntia, t'ejñaní, at'aha xi nkúhu an, ngatitsuhún ts'ian.

⁹B'a kitsú at'aha kitsankjún Simon ko ngayjee já xi tjenkoho tu ngat'aha tjo nkjún xi kisakúhu. ¹⁰B'a ta kamaha Santiago ko Jua xi jáha Zebedeo maha, xi ta tjenko Simon. Tunga b'ihí kitsú Jesu nga kinchjako Simon:

—Najmi tu binkjuin. Nd'ai ch'atuts'ihin ri nga xuta nubai.

¹¹Nk'ie nga incha j'aiko tsutsuu andai ntóo, incha y'éntuyje ni xi tjihin yo ko kitsjennkíhi Jesu.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹²Ni xi kama, nk'ie nga tíña Jesu nku nanki ichí xi tjin yo, tu j'aihi nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu. Nk'ie nga kikié Jesu, tsasinkúch'int'aha ko kinchjantjai yjoho:

—Ji nda maestru, tsa ji xi mjehi, kama n'e jeni nga chjuxinní ch'in xi k'unna.

¹³As'ai kingjénne ntsja Jesu nda uun ko b'i kitsúhu nga kits'ínko:

—Mjena. Katuma jei.

Ta kuihi chubo tsitjuxihin ch'ihin ndo. ¹⁴As'ai b'i kitsúhu Jesu ndo:

—Ji, najmi tu ch'a xi 'miyaihi. T'ihinkúchjiji yjohi nda na'miu ko tjein chje xi nkú ts'in y'éjña Moise at'aha ja kama jei, tu xi skue kixihi xuta nga ja kamanda ngáhani.

¹⁵Ndaha tsa b'a tsu Jesu, tunga tu sahá 'yún kiya sa. Nkjin nkjún xuta xi f'aisehe tu xi kuasínñjuhu ra ko tu xi kama nkihi ra, at'aha ch'in k'uhun. ¹⁶Tunga máha Jesu, ante kixi xi tjin yo fi nga fi t'axín. Yo kinchjako Ntíaná.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi najmi ma fi

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷Nku nistjin nk'ie nga t'ibakúya Jesu, yo ta kab'entu já fariseo ko já xi bakúya kjuatéxumoo xi nibaha nga ngúsuhun ante Galilea, ante Judea ko nanki Jerusaleen. Kis'ejña chji nga'yúhun Ntíaná ajihin Jesu nga kits'innkihi xuta un kui chubo. ¹⁸Tu j'aihi k'ua já xi kab'anganki nku nda nga kjisun nqachan, xi najmi ma fi. Mjehé joo nga kjuas'enko nda uun aya ni'yoo ko ngjuájña nginkun Jesu kai. ¹⁹Tunga najmi kisakú niyáha ra xi nkú ts'in kjuas'enkoho, at'aha katsehe xuta yo. Kui nga incha ngjiyajnuhu nk'a ni'yoo ko incha kikjexín nku te ni xi kjinehe ni'yoo. Yo kits'ín nibájen nda uun nga kjiya nqachan ts'ihin ra. Kits'ín nibájen santa nkúhu nga j'aingjájña kamasehen ayoo xi tjejen nginkun Jesu.

²⁰Nk'ie nga kikié Jesu nga s'ejihin jóo yáha kui, as'ai kinchjako nda uun:

—Ji nda xinkjían, ja kama ndyjat'ahi ngatitsuhin.

²¹As'ai kik'atuts'ihin já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo nga b'i ts'in kits'innkjink'un: “¿Yá ndaha xu'bi? Najmi tíbenkjún Ntíaná nga b'a ts'in tínchja. At'aha nku tutuhú Ntíaná xi maha ts'innnyjat'aha ngatitsuhun xuta.”

²²Tunga kamankjihín ra Jesu ni xi tíncha ts'innkjink'un jóo. As'ai b'i kitsúhu:

—¿Á b'a ts'in tén'enkjink'uhunnu? ²³¿Má éhen xi 'yún naxu tjen xi kama xihín ndo? ¿A: “Ja kama ndyjat'ahi ngatitsuhin”? ¿A ra: “Tisintjein ko titsutjai”? ²⁴Tunga mjehéna nga choo nga Ntíhi Ndax'iun tijná ngajoho Ntíaná asuntei xi má nga kama ts'innnyjat'aha ngatitsuhun xuta.

As'ai b'i kitsúhu nda xi najmi ma fiu:

—Ji tínchjakoho. Tisintjein, chjúbéi nachahin ko t'in ngáhani ni'yahi.

²⁵As'ai nginkun ngatentee xuta tjen'yún tsisintjehén nda uun, jakj'á nahan xi kjiñasun ko títs'intsjo ts'ihin ra Ntíaná nga ngji ngáha ni'yaha. ²⁶Kama nkjúhun ngayjee xuta ko kits'intsjoho Ntíaná. Tu ni xí kitsankjúhún nga b'i incha kitsúhu xinkjín:

—Kjuankjún xi kjuaxihi kuayaá nd'ai.

B'i ts'in kinchjaha Jesu Levi

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷Nk'ie nga ja kama, as'ai tsitju Jesu ko kikié nku nda xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Romá, xi Levi 'mi. Kui xi kab'ejná ante má nga f'áchjintjai ch'á. Jesu b'i kitsúhu:

—Tsjénkiní.

²⁸As'ai tsisintjen Levi, y'éntuyje ni xi tjihin yo ko kitsjennkíhi Jesu. ²⁹Ni'yaha Levi kits'ihin Jesu nku s'i chánka ko nkjin nkjún já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Romá ko kj'ái sa xuta kab'entut'ákohe yámixó. ³⁰Tunga já fariseo ko já chjine'éhen kjuatéxumoo b'a incha kitsúhu já ni'yakuyáha Jesu nga y'ésiko:

—¿Á já xi f'áchjintjaihi ch'á ko já xi najmi naxu ts'intjusuhun kjuatéxumoo tichinekohonu ko tí'yukohonu?

³¹As'ai b'i kitsú Jesu:

—Xuta xi uhun machjéhen já chjinenki, najmi xi ndaha. ³²Najmi xuta xi naxu ts'intjusun kjuatéxumaha Moise jái nchjaha, xuta ngatitsun ní jái nchjaha tu xi ngjuai'k'áha ra animaha.

B'i ts'in kitsúya Jesu nkjé tjihin nga k'úentu kjintía xuta ni'yakuyáha

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³As'ai b'i incha kitsúhu jóo Jesu:

—Nkjin niyá b'entu kjintía ko nchjako Ntíaná já ni'yakuyáha Jua Bautista, ko b'a ta ts'ín já ni'yakuyáha já fariseo. Tunga máha xi ts'i incha kjine ko 'bi.

³⁴B'i kitsú Jesu:

—¿A mahá b'entu kjintía xuta xi tjíntujín nku s'í kjuabixan nk'ie nga tijnájin saha nda bixoon? ³⁵Tunga kuichúhú nistjin nga chjú'aha nda bixoon. Nk'ie nga kuichú nistjin xu'bo, nk'iehé nga k'úéntu kjintía.

³⁶Ko b'i ts'ín ta y'éjña chubayahá:

—Najmi tjin xi batet'a nku te najyun tsetse ko b'éstit'akoho nku najyun chá. Tsa b'a ts'ín, najmi tu nku najyun tsetse batsun. Ta najmi b'akjáha xinkjín najyuu nga s'estiya. ³⁷Ko ta ndaha najmi ch'a bínchá binu tsetse nku tsa tjabaxín chá. At'aha binu tsetse kjetiya tsa tjabaxín chóo. As'ai fi ndzjo binu ko batsún tsa tjabaxín. ³⁸Kui nga tsa tjabaxín tsetsehé xincháha binu tsetse.

³⁹'Ko najmi tjin xi 'bi binu chá, tsa tu sa binu tsetsehé ts'ín mje ngá. At'aha b'a tsu nga xi chóo xi 'yún nda.

B'i ts'ín kinchjanjímíyaha Jesu nistjin nkjúun

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

6 Nku xuatu tíf'a Jesu má nga tjíntje tuniñu. As'ai já ni'yakuyáha incha kikje'yún tuniñu ko incha kits'íntjiya ntsja nga kikjine.

²As'ai k'ua já fariseo b'a kitsúhu:

—¿Á ni xi tijná nkjúhun ra kjuatéxumoo nga nistjin nkjúun tín'ehenu?

³B'i kitsú Jesu:

—¿A najmi kjehé n'eyo má nga tjt'a ni xi kits'ín David nk'ie nga kama bjoho kui ko já xi tjenkoho? ⁴Jas'en ante nkjúhun Ntíaná ko kikjine nínkuan nkjún xi tjíntu yo, ni xi tu já na'miu ma kjinehé. Kikjine niu ko ta kitsjáha já xi tjenkoho.

⁵Ko b'a ta kitsúhu:

—Ntíhi Ndax'iun batéxumaha santaha ko nistjin nkjúun.

B'i ts'ín kits'ínkihi Jesu nku nda xi ch'ihin ntsja

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶Ni xi kama nga kj'ái xuatu ngáha, jas'en Jesu ni'ya sinagoga ko tsakúya. Yo ta kab'ejña nku nda xi ch'ihin ntsja kixi. ⁷Já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo kikuntá 'ma Jesu, tu xi skuéhe tsa ts'ínkihi ndo nga nistjin nkjúun ko b'a ts'ín sakúhu ra má tíndyjajihin Jesu. ⁸Tunga behé Jesu ni xi tijncha ts'ínkjink'un jóo. As'ai kinchjako nda xi ch'ihin ntsja:

—Tisíntjein ko tisinjñai yo kamaseen.

Tsisintjen ndo ko tsasinjña kamaseen. ⁹As'ai b'i kitsúhu jóo:

—Nku ni kuasjáíyanuu. ¿Mí nihi xi ma n'e nga nístjin nkjúun? ¿A ma n'e ni xi nda, a ra ni xi najmi nda? ¿A ma n'ek'anki xuta, a ra ma n'ek'ien?

¹⁰As'ai tsasehe ngayjee já xi kabinchandáíhi ko b'i kitsúhu nda xi ch'ihin ntsja:

—Tjentei ntsai.

B'a kits'ín ndo ko kamanda ntsja. ¹¹Tunga máha já xu'bo, tu ni xi kama kjahán ra ko b'i ngján kinchjanijmíyakoho xinkjín mí nihi xi kama ts'íhín Jesu.

B'i ts'ín kitsjá xáha Jesu já postru xi te joo

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹²Kj'ai nístjin ngáha ngji nchjako Ntíaná Jesu má tíña nku asunntu tjenki. Nku nístjen kik'aha yo nga kinchjako Ntíaná. ¹³Nk'ie nga ja kama ndzjeen, kinchjaha xuta ni'yakuyáha. Te jo maha já xi j'ájin. Já postru kitsúhu jóo.^d

¹⁴Kui xu'bi já te jo xi j'ájin Jesu: Simon, xi kitsjá j'áíhín nga ta Pedro k'úín, ko Andre, xi nda nts'e Pedro maha, Santiago, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵Mateo, Toma, Santiago xi ntíhi Alfeo, Simon xi mako já xi mjehe ts'íín ndáíhi naxinantá Israel, ¹⁶Juda xi ntíhi Santiago, ko Juda Iscariote ya xi askahan kits'ínkjas'en Jesu.

B'i ts'ín kama ñjakúnehe xuta Jesu

(Mt. 4:23-25)

¹⁷As'ai nibajenko Jesu jóo ko j'ai sinña'yún nku ante sunya. Yo kama ñjakú nkjin xuta ni'yakuyáha ko nkjin nkjún xuta xi nibaha ngayjee nanki xi tjin ante Judea ko xi tjin andaihi nanki Jerusalem ko ante xi tíña maha nanki Tiro ko nanki Sidon. Kui xi j'aisínñujuhú Jesu ko tu xi kama nki yaha ra xi k'uhun ch'in. ¹⁸Ko xuta xi un tíbehe nga tjíntujíhín jánindoó ta kama ndáíhi. ¹⁹Ngayjee xuta mjehe nga ts'íínko Jesu, at'aha nga'yún xi bitjújíhín. Kui nga'yún xi ts'ínnkikoho ra ngayjee xuta.

B'i ts'ín kitsúya Jesu yá xutaha xi nda tjin ts'e nginkun Ntíaná

(Mt. 5:1-12)

²⁰As'ai tsasehe Jesu xuta ni'yakuyáha ko b'i kitsúhu:

—Á b'a nda tjíhin ts'ajun xi najmi tjínnuu kjuanchíná xi kama yún k'un, at'aha jun xi tintsuqajjun má batéxuma Ntíaná.

²¹Á b'a nda tjíhin ts'ajun xi tíma bjohonuu nd'ai, at'aha jun xi k'uqanki kama ngáhanuu.

^d 6:13 “Xi kis'exá” tsuhú ra “nda postru” ko a ra “já postru”.

'Á b'a nda tjíhin ts'ajun xi tích'íhinu nd'ái, at'aha jun xi chajnu ngáhanu.

22'Á b'a nda tjíhin ts'ajun xi ts'ín unkiehenuu xuta, nk'ie nga najmi sasíhin jun xuta, nk'ie nga ch'on kuitsunuu ko nga kuinchjayanenuu xi nkú joyaha tsa jun xi ch'onk'un at'aha Ntíhi Ndax'iun yjankiu. 23Tsjo katumanuu kui nistjiun ko katsej'íhinuu kjuatsjo, at'aha 'yún tse chjí xi n'ekj'óhoon ndjiojmi ján. At'aha ntje cháha xuta xu'bo b'a ta ch'on kits'íhin já profeta xi kis'e nistjin nk'ie.

24'Tunga nima rú n'ehenu xi nchinó, at'aha ja tín'ekj'óhoon kjuatsjonuu.

25'Nima rú n'ehenu xi kitse sisinnuu nd'ái, at'aha kama bjo ngáhanuu.

'Nima rú n'ehenu xi tíchajnu nd'ái, at'aha k'úé nusin nusinnuu ko ch'íú.

26'Nima rú n'ehenu nk'ie nga ngatentee xuta nda ts'ín kuinchjayanenuu, at'aha b'a ta nda ts'ín kinchjayane ntje cháha xuta xu'bo já profeta tsank'á xi kis'e nistjin nk'ie.

B'í ts'ín tsakúya Jesu nkú n'ek'á xi ch'on títs'ínná

(Mt. 5:38-48; 7:12)

27'Tunga máha jun xi t'basinñjúnú, b'a tíxinnuu. N'etj'ó xuta kontranuu. Nda n'ohó xuta xi unkienuu. 28Xi ch'on kuitsunuu, nda t'ihun. Nk'ie nga chubakoo Ntíaná, chubantjo xuta xi ch'on títs'ínnuu. 29Tsa t'ín xi k'onjihin nku tsahi, tjeihin ko xinkuu. Ko tsa t'ín xi kjé'ahi chinkantsjahi, tjennteihí nga katjiko ko chinkahi. 30Tu yáhá ni xi kuankihi tsa mí nihi, tjeihin. Ko tsa t'ín xi ngjuakiko ni xi ts'i, najmi tu ji n'enisihí rí. 31Xi nkú ts'ín mjenuu nga n'enuu, b'a ta n'ohó xuta xi kj'ái.

32'Tsa n'etj'ó xi tjohó jun, ¿mí kjuandaha xi tín'o? Santaha ko xuta ngatitsuun b'a ta ts'ín tjohó xinkjín. 33Ko tsa nda n'ohó xi nda títs'ínnuu, ¿mí kjuandaha xi tín'o? Santaha ko xuta ngatitsuun b'a ta incha ts'ín. 34Ko tsa n'ekienyohó xi behe k'un nga tsjá ngajoya ngáhanuu, ¿mí kjuandaha xi tín'o? Santaha ko xuta ngatitsuun ts'ínkienyaha xinkjín ko kuyá ngajoya ngáha.

35'Tunga máha jun, n'etj'ó xuta kontranuu, n'ohó ni xi nda, ko n'ekienyo nga najmi tu chuyó tsa k'uai ngajoya ngáhanuu. B'a ts'ín tse chjí n'ekj'áíhin ruu ko kuichúmo ntíhi Ntíaná xi t'íña nk'a ján. At'aha kui xi nda ts'ínko ndaha tsa xi ch'onk'uun ko xi najmi tsjáha máb'achj'íhi nga nda tín'eko. 36Kui nga katuma nimahanuu xuta xingisoo xi nkú ts'ín Nq'minuu ma nimaqa xuta.

B'í ts'ín tsakúya Jesu nga najmi n'ek'anjiá jé xuta

(Mt. 7:1-5)

37'Najmi tu n'ek'anjiu jé xuta xi kj'ái. B'a ta ts'ín Ntíaná najmi ts'ínnijénuu. Najmi tu n'ohó kjuu xuta xi kj'ái. B'a ta ts'ín Ntíaná

najmi ts'ínnu u kju. N'endyjat'o ko Ntíaná ta ts'ínnnyjat'anuu.

³⁸Tjon ko Ntíaná tsjá sisinnuu. Ts'íntse susun ko xí k'uétsujneyáhá tsanuu. Xí ngjuai ndzjontjáíhí kama. Chubá xi n'e chjón nga k'uo, ta kui xi k'uachubako ngáhanuu Ntíaná nga tsjánuu.

³⁹Ko b'i ta ts'ín tsakúya Jesu nga y'éjña chubaya:

—¿A kamahá ra nku nda ka kuakú niyáha kj'ái nda ka? ¿A najmi kuixuntuyáhá nku tixa nga joo? ⁴⁰Nku nda ni'yakuyá najmi 'yún yankjún sa nga nda maestruhu. Tunga nga ja kfet'aha ni xi títangiya, b'a ta ts'ín kamahá xi nkúhu nda maestruhu.

⁴¹¿Nkú ts'ín ji tichasehe ri stjé xi kjinkihí tunkun nda nts'ei nk'ie nga najmi títst'ín ndzjehin yáxu'ba xi kjinki tunkuín? ⁴²Tsa najmi tíyai yáxu'ba xi kjinki ts'i, ¿nkú ts'ín b'a k'úíhín ri nda nts'ei: “Nda nts'é, k'uáintení nga k'uasjénkia stjé xi kjinki tunkuín”? Tín'ei ni xi ts'ín xi tu tsjohó ra bakúchji xi nkú ts'ín benkjún Ntíaná ni xi n'ení ní. N'esje mahi tjun yáxu'ba xi kjinki tunkuín, tu xi nda kama ndzjehen ri nga n'esjenki stjé xi kjinki tunkun nda nts'ei.

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín yaha ra xuta

(Mt. 7:17-20; 12:33-35)

⁴³Najmi yá tu xi nda bjaha tu xi najmi nda, ko ta ndaha yá tu xi najmi nda bjaha tu xi nda. ⁴⁴Tu xi bjaha nga nkúnkú yá tu xi tjín, kui xi bakúchji xi nkú k'un yá tuu. At'aha najmi ajin na'yoo s'e tu higo ko ta ndaha najmi ajin na'yá ntsje s'e tuntsjajé. ⁴⁵Nku nda xi nda, ni nda xi tíñajin animaha b'asje. Nku nda xi ch'onk'un, ni ch'onk'un xi tíñajin animaha b'asje. At'aha ni xi kitsejihin animaha xuta, kui ní nihi xi bitju ts'a.

B'i ts'ín tsakúya Jesu yá xutaha xi nkjink'un

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶¿Á: “Nda maestru, nda maestru”, tí'mihinú nga najmi tín'ehenu ni xi títakuyánuu? ⁴⁷Xínyanu yá xi nkú joyaha xi f'aisena ko nt'é énná ko ts'íntjusun. ⁴⁸Kui xi b'a joyaha nku nda xi nanka tsakján ko naxi y'éyanjikoho tuts'in ni'yaha nga kits'ínnda. Nk'ie nga kama 'yún ntáje, 'yún j'aik'íéhe ni'yoo. Tunga najmi j'ajniyáhá ra, at'aha naxi kamandasún.

⁴⁹Tunga máha xi nt'é énná ko najmi ts'íntjusun, kui xi b'a joyaha nku nda xi tu asun 'anankiuhú kits'ínnasún ni'yaha nga najmi y'éyanji. Nk'ie nga 'yún j'aisatéhe ntáje ni'yoo, tu tjen'yún tsijnehé ko tu xihí ní kis'ejña.

B'i ts'ín kits'ínnkihí Jesu nda musuhu nku nda jun k'aku

(Mt. 8:5-13)

7 Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga kinchjako xuta, as'ai ngji nanki Capernaum. ²Yó tíñá nku nda jun k'aku Roma xi tíñaha nku nda

musu xi tjo nkjúhun, xi kjiña un ko ja ma kuayáhá. ³Nk'ie nga kint'é nda jun k'aku ni xi títs'in Jesu, kits'ínkjisehe k'ua jáchá xi tjiñin xá ajihin xuta judio, tu xi kuankihí ra Jesu nga k'uaí ts'innkihí nda musuhu. ⁴As'ai incha j'aisehe Jesu ko tsankintjái nda juun nga b'a incha kitsú:

—Nda animaha ndo. Machjéhen nga kuísinkoi. ⁵At'aha tjoho xutaná ko santaha nku ni'ya sinagoga kits'innani.

⁶As'ai ngjiko Jesu jóo. Tunga nk'iehé nga ja incha tsichu tiña ni'yaha nda juun, k'ua já xi nda nchjakoho nda juun kits'ínkjisehe Jesu tu xi b'a kuítsuhu ra:

—B'i títsuhi nda jun k'aku: Ji nda ntia, najmi tu n'estihi yjohi, at'aha najmi an tsuhuna tsa ni'yaná kuitjás'ein. ⁷Kui kjuaha nga ta najmi kama tak'an kjuáisehera. Tu b'a tixín ní nga katumanda nda musuna, ko kamanda ndo ma. ⁸At'aha xi nkúhu an, tíñana xi batéxumana ko ta tjinna já jun xi batexumaha. Nk'ie nga: “T'in”, xihin nku, as'ai fi. Ko tsa: “Níbái”, xihin k'uaí, as'ai nibá. Ko tsa nku nda musuna: “N'ei kui nii”, xihin, as'ai ts'in.

⁹Nk'ie nga kint'é Jesu én xi kits'ín nibá nda juun, kama nkjúhun ko kits'ínk'ótjiya nga kinchjako xuta nkjin xi tjenko:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ndaha nku xuta xi ntje Israel tjehen ra najmi kjee sakújinna xi b'i ts'in s'ejihin an xi nkú ts'in s'ejihin ndai.

¹⁰Nk'ie nga kik'óya ngáha já xi kits'ínkji nda jun k'aku, ja nda ngáha nda musu nga incha j'ai.

B'i ts'in kits'ínkj'áiyaha Jesu ntíhi nku tachjuún xi ja k'ien x'ihin

¹¹Nk'ie nga ja kama, as'ai ngji Jesu nanki ichí xi 'mi Nain nga tjenko ts'ihin já ni'yakuyáha ko nkjin nkjún xuta. ¹²Nk'ie nga ja tsichu tiña Jesu má nga bitjas'ehen raá nankiu, kieke nga ntí nku tutuhu nku tachjuún xi ja k'ien x'ihin tíincha fingjáyaji xuta. Nkjin nkjún xuta nantia xi tjin yo xi tjenkoho tachjuún. ¹³Nk'ie nga kieke Nda Ntíaná tachjuún, kama nimaha ko b'a kitsúhu:

—Najmi tu ch'í.

¹⁴As'ai ngjise tiñaha kaxo ko kits'ínko. Tsincha'yún já xi y'anganki kaxo. As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ndati, ji tinchjakoho. ¡Tísintjein!

¹⁵As'ai y'ejña kutu nda xi ja ka'mee kai ko kinchja. Kits'ínkjas'en ngáha Jesu ndo aya ntsja naaha. ¹⁶Kitsankjún ngayjee xuta ko kits'intsjoho Ntíaná nga b'i kitsúhu xinkjín:

—Nku nda profeta chánka ja kuitjunná.

Ko b'a ta kitsú ya:

—Ntíaná ja k'juaisinko xutaha.

¹⁷Kinu'yá ni xi kits'ín Jesu ngayjee ante Judea ko ngayjee ante xi tjíndai yo.

**B'i kitsú Jesu nga kinchjako já ni'yakuyáha
Jua Bautista**

(Mt. 11:2-6)

¹⁸Jua Bautista ta kint'é ngayjee ni xu'bi, at'aha já ni'yakuyáha kitsúyaha. As'ai kinchjaha jo já ni'yakuyáha ¹⁹ko kits'ínkjisehe Jesu tu xi ngjuqingjásjaiyaha ra nga b'i kuitsuhu: “¿A ji nda xi tjihin nga kj'uaí? ¿A ra chúyahá ri kj'ái ndaha?” ²⁰Nk'ie nga j'ai jóo má tjíña Jesu, b'i incha kitsúhu:

—Jua Bautista kuats'ín nibáni nga chasjaiyahi: “¿A ji rú nda xi tjihin nga kj'uaí? ¿A ra chúya rú ri kj'ái ndaha?”

²¹Ta kuihi chubo kits'ínkihi Jesu nkjin xuta xi k'uhun ch'in, xi un tíbehe ko xi tjintujihin janindo, ko kits'ín nga kama chjhi nkjin xuta ka. ²²As'ai b'a kitsúhu jóo:

—Tankín'inyohoo Jua ni xi kuayo ko ni xi kuanu'yó ei. Tíma chjhi xi kaha. Xi najmi ma fi tíincha fi. Xi k'uhun ch'in fentujnu tímanda. Tínt'é xi stayaha. Tí'áfyahá xi ja k'ien. Tís'enjímíhi én nda tsuhu Ntíaná xi x'ahan. ²³¿Nda tjín ts'e xi najmi tjín ni xi ts'ínch'oho nga tsjénkina!

B'i ts'ín kinchjanjímíyaha Jesu Jua Bautista

(Mt. 11:7-19)

²⁴Nk'ie nga ja ngji já ni'yakuyáha Jua Bautista, as'ai b'i kitsú Jesu nga kinchjanjímíyaha Jua:

—¿Mí nihi xi tsankinsenkjúhuun ante kixiu? ¿A nku yáxá xi títs'ínk'ajnihi ntjo? ²⁵Tsa najmi, ¿mí nihi xi tsankinsohoo? ¿A nku nda xi yja najyun tsjo tjín? Najmi, at'aha xi bja najyun tsjo k'un ko xi nda ts'ín tjintu, ni'yaha ní já rej tjintu. ²⁶Tunga, ¿mí nihi xi tsankinsenkjúhuun? ¿A nku nda profeta? Johon, kui. An b'a tíxinnuu nga kui Jua xi 'yún chánka sa ajihin já profeta.

²⁷Jua tíinchjanjímíyaha ni xi tjít'a xujun éhen Ntíaná:

Títs'ínkjía nda chjine'éenna tu xi ngjuai tíjuhun ri.

K'uénda tíjún niyáhi.

²⁸An b'a tíxinnuu. Ndaha nku xuta xi tjín asunntej najmi 'yún chánka sa nga Jua Bautista. Tunga xi 'yún ichí má batéxuma Ntíaná, kui xi 'yún chánka sa nga Jua.

²⁹Ngayjee xuta ko santaha já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Roma, nk'ie nga kint'é éhen Jesu, b'a incha kitsú nga naxu ts'ín Ntíaná. At'aha kui xi kits'ín yu nga kisaténtá nk'ie nga tsaténtá Jua xuta. ³⁰Tunga já fariseohó ko já chjine'éhen kjuatéxumoo najmi kisaténtá. B'a ts'ín ta kuihi y'éch'oho ra yjoho ni xi y'énda Ntíaná nga tsjáha. ³¹B'i kitsú ya Jesu:

—¿Mí nihi xi k'uejñá chubayakohona xi nkú k'un xuta xi tjín nd'ai? ¿Yá xi b'a joyaha xuta xu'bi? ³²Kui xi b'a joyaha já asti xi

b'entu niyátée kō kjintáyaha xinkjín nga b'a incha tsu: “Nk'ie nga kin'ekjaneí yánaxu, ¿á najmi kichankihinu? Kō nk'ie nga kiseí suun nusin, ¿á najmi kich'íhinu?”

³³At'aha nk'ie nga j'ai Jua Bautista, y'ejña kjintía kō najmi kik'i binu. As'ai: “Ndaninda tíñajihin”, tsixín. ³⁴Askahan j'ai ngá Ntíhi Ndaxiun xi kjine kō 'bi, kō tu sa b'ahá bixín ngó: “Kui ndai xi 'yún kjine kō 'yún 'bi. Nda nchjako já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Romá kō já xi najmi naxu ts'intjusun kjuatéxumoo.” ³⁵Tunga tís'ejña chjihí kjuankjintak'uhun Ntíaná nk'ie nga tíyaha ni xi títs'ín.

B'i kama nk'ie nga ngji Jesu ni'yaha nku nda fariseo

³⁶As'ai nku nda fariseo b'a kitsúhu Jesu nga ngjuai kjinekoho niñu. Ngji Jesu ni'yaha ndo kō y'ejñat'a yámixo. ³⁷As'ai nku tachjuún ngatitsun xi ta tíña nanki xu'bo kint'é nga niñu tíkjine Jesu ni'yaha nda fariseo. As'ai j'ai kō nku lubata ndjio ch'í xi tíinchaha ntá sinjne. ³⁸Tíkjintáhá ts'íhin nga j'aik'iejñat'a tsuku Jesu kō ntánkun tsanéjukoho. As'ai ta kuihi ntsjaku kits'ínxijnukoho sjai Jesu kō kikjexu'ba kō kik'onjnuhu ntá sinjne.

³⁹Nk'ie nga kikié ni xu'bi nda fariseo xi tsankihí Jesu nga kj'uai kjinekoho niñu, b'i ts'ín kits'ínkjink'un: “Tsa kjuaxi nga nku nda profeta ndai, skue ra yá naaha xi títs'ínkoho kō mí xutaha niu, at'aha ngatitsuhún ts'ín tachjúun.”

⁴⁰As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ji Simon, nku ni mjena xínyaha.

B'a kitsú ndo:

—Chubai, nda maestru.

⁴¹B'i kitsú Jesu:

—Jo já kitsjehen toohon nku nda xi ts'ínkienya toon. Nku xi kitsjehen un unchan toontaba kō nku xi kitsjehen cháte. ⁴²Nk'ie nga najmi be jóo nkú ts'ín k'uéchjihí ndo at'aha najmi tíhín toon, as'ai kin'endyjat'aha nga jóo ni xi tjeheh. Kui nga t'inyahaní, ¿má xi kui já xi jóo 'yún tjo saha nda xi ts'ínkienya toon?

⁴³B'a kitsú Simon:

—Nda xi 'yún tse kin'endyjat'aha, xian.

B'i kitsú Jesu:

—B'a tjín ni xi kuakixín.

⁴⁴As'ai tsase Jesu má síña tachjúun kō b'a ta kitsúhu Simon:

—¿A tíyai tachjín? An kjuáikjas'en ni'yahi kō najmi kuak'ainí ntánijua xi kuanejúhuna tsuká. Tunga máha tachjín, ntánkun kuakanéjukoho tsuká kō ntsjaku kuats'ínxijnukoho. ⁴⁵Najmi kuachjuxu'baní tsa kuasuniñaní nk'ie nga kjúa ni'yahi, tunga tachjín santa nkúhu nga kuas'en najmi tíchú maha nga tíkjexu'ba

tsuká. ⁴⁶Najmi kuich'onjnuihi seti nintaká, tunga tachjín ntá sinje kuak'onjnuhu tsuká. ⁴⁷Kui nga b'a tíxihin ra. Ja kama ndyjat'aha ngayjee ngatitsun nkjún xi tjíhin, at'aha 'yún tse kjuatjo kuakakúchji. Tunga xuta xi ichi n'endyjat'aha, kui xi ichi kjuatjo bakúchji.

⁴⁸As'ai b'a kitsúhu tachjúun:

—Ja kama ndyjat'ahi jéhi.

⁴⁹As'ai já xi kab'entut'ákoḥo yámixō b'a incha kitsúhu xinkjín:

—¿Yá ndaha xu'bi nga santaha ngatitsun maha ra ts'inndyjat'aha?

⁵⁰Jesu b'i kitsú yaha tachjúun:

—At'aha kuas'ejihin nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kuan'ek'ankihi ri. T'inndai kō kas'ehi kjuajyu.

Kui jminchjín xi ta kitsjennkíhi Jesu

8 Ja kamo, as'ai ngji Jesu nga kikjatsú'ba xki nanki i xi tjín yo kō xi xixihi. Y'énijmí kō kitsúya nga Ntíaná xi batéxuma. Kitsjenkōḥo já postru xi te joo ²kō k'ua jminchjín xi kits'ínkíhi kō xi kik'onsje jáninda xi tjíntujíhin. Tjenjihín jminchjín María xi ta 'mi Magdalena, xi tsitjujíhin yatu jáninda, ³kō Juana chjuúhun Chuzá, nda xi ts'ínxát'aha nda rej Herode Antipa, kō Susana kō nkjin sa jminchjín xi tsasinkō Jesu nga kitsjáha ni xi tjíhin.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda xi tsaténdzjo xujmá

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴Kama ñjakú nkjún xuta xi incha tsitju nankíhi nga j'aisehe Jesu. As'ai tsakúyaha nga y'éjña chubayahá. B'i kitsú:

⁵—Nku nda ngjiténdzjo xujmáha. Nk'ie nga tíbaténdzjo xujmóo, k'ua xi tsixuntu andai niyóo. As'ai tsiinne kō nisee incha kikjine xujmá xu'bo. ⁶K'ua xi tsixuntu ajin ndjio. Nk'ie nga jasu, as'ai kixí at'aha kindyjat'aha ntánijua. ⁷K'ua ngá xi tsixuntu ajin na'yóo. Kisá na'yóo kō najmi kitsjántehe nga nda saá xujmá xu'bo. ⁸Tunga k'uaḥá ngá xi tsixuntu má nga nda nanki. Kui xi jasu kō tu xí tsehé kitsjá. Nkúnkú xujmóo kitsjá santaha unchan niyá sa.

Kō 'yún kinchja Jesu nga b'i kitsú sa:

—Xi tjen tjabaxínñju katasínñju.

B'i ts'ín kitsúya Jesu á tu subahá y'éjña chubayaha nga tsakúya

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹As'ai já ni'yakuyáha incha kingjásjaiyaha mí nihi xi tsakúya nga y'éjña chubayoo. ¹⁰As'ai b'i kitsú Jesu:

—Jun ja kik'aiñuu nga kamankjinnuu ni xi 'ma tíjña ts'e xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná. Tunga xuta xi k'oo tu s'ejña chubayahá ra,

tū xi ndaha tsa kuasehe tunga najmi skuéhé, kō ndaha tsa kuasínñju tunga najmi kamankjihín ra.

B'ì ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín ts'ínkjáihìn xuta éhen Ntíaná

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

11 B'ì tshu ra én xi kuak'iejñá chubaya. Xujmóo, kui xi nkú joyaha éhen Ntíaná. 12 Xujmá xi tsixuntu andai niyóo, kui xutaha xi nt'é éen, as'ai nibá ndanindoo kō kjexín én xi ja tíjñajin animaha xuta xu'bo tu xi najmi s'ejihìn ra éen kō b'a ts'ín najmi n'ek'ankihi.

13 Xujmá xi tsixuntu ajin ndjio, kui xutaha xi nt'é éen kō tsjo ts'ín ts'ínkjáihìn tunga najmi 'yúhún tjihìn kjama. Kutjuhú s'ejihìn Ntíaná kō nk'ie nga chjut'ayák'un, ts'ín t'axihìn yjoho éen.

14 Xujmá xi tsixuntu ngá ajin na'yóo, kui xutaha xi nt'é éen tunga ni xi tjihín asuntee s'entaha ra, kō mjehe kjuanchinóo kō kjuatsjo xi tjin asuntee. B'a ts'ín najmi sakúntehe ra nga nda saáha éen ajin animaha xuta xu'bo kō najmi tsjá chan.

15 Tungá máha xujmá xi tsixuntu nanki xi ndoo, kui xutaha xi nda animaha kō kixi tjíntuyáha. Basínñjuhu éen kō b'a joyaha xujmá xi tsjá chan xi nda, at'aha ndjá tìncha.

B'ì ts'ín tsakúya Jesu nga najmi ma s'ejña 'ma éhen

(Mr. 4:21-25)

16 Najmi tjin xi b'éti nku nd'í kō as'ai b'é'makoho nku ni kō tsa b'éjñanki kinte nahan kamo. B'éjña nk'a ní, tu xi s'e ndzehen ra xuta xi kjuas'ehen ayoo. 17 At'aha ngayjee ni xi 'ma tíjña nd'ai, kuichú nistjin nga s'ejña chji. Kō ngayjee ni xi najmi tíjña chji nd'ai, kuichú nistjin nga cha kō kuitju chji. 18 Kui nga 'yún nda tasínñjuhunu ni xi tínu'yó. At'aha xi mjehe nga kamankjihìn, k'uaí saha. Tungá xi najmi ts'íinsihìn nga kamankjihìn, chjú'aha santaha ni xi títsu nga kamankjihìn kai.

B'ì ts'ín kitsúya Jesu yá xi naaha kō yá xi já nts'e

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 As'ai naaha kō já nts'e Jesu j'aisehe, tunga najmi kamahá tsichusehe at'aha katsehe xuta yo. 20 As'ai tjin xi b'a kitsúhu Jesu: —Naahí kō já nts'ei kabincha natsin ján. Mje rúhu skuéhi.

21 B'ì kitsú Jesu:

—Xi basínñjuhu éhen Ntíaná kō ts'íntjusun, kui xutaha xi nánq kō já nts'é.

B'ì ts'ín kits'ínk'íéjyu Jesu ntjo kō ntáchak'uun

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Nku niyá jas'enko Jesu já ni'yakuyáha nku tsutsu kō b'a kitsú:

—Tjián ngabantá xinkuhū ntáchak'uun.

As'ai incha ngji. ²³Tunga nk'iehé nga tīncha f'atikjá ntóo, tu kis'efehé Jesu. As'ai kamajín ntáchak'uun nku ntjo xi tu xí 'yúhún ko jas'eheh ntánijua tsutsuu. B'a kama xi ja ngjuajjinntí yoo kama. ²⁴As'ai já ni'yakuyóo incha ngji ts'ínkj'áha Jesu ko b'i kitsúhu:

—Ji nda maestru, nda maestru! ¡Ja kuayáa ei ni!

As'ai tsisintjen Jesu ko ndjá kinchjako ntjo ko t'éheh ntáchak'uun. Kitsjenjyú ntjo ko kis'e juyuju. ²⁵B'i kitsúhu já ni'yakuyáha:

—¿A najmi s'ejihinnuu Ntiáná?

Kitsankjún ko kama nkjúhún jóo ko b'i ngján b'i kitsúhu xinkjín:

—¿Yá ndaha xu'b'i nga santaha ko ntjo ko ntáchak'uun batéxumahá ko nt'é'éheh?

B'i ts'ín kits'ín ndáíhí Jesu nku nda xi tjíntujíhín jánindoo

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶As'ai incha tsichu nankihí xutá Gerasá, nanki xi tijná ngabantá ntáchak'uun, xi tjeheh ankjín ante Galilea. ²⁷Nk'ie nga tsitjuen Jesu tsutsuu, as'ai j'aik'úhún nku nda xi yo nankihí. Ndaninda tijnajihín ndo. Kui xi ja nd'ai nkjún najmi ta bjaha najyun ko ta ndaha najmi b'ejñaya ni'ya. Tu ajin tsjóohó b'ejña. ²⁸Nk'ie nga kkie Jesu, tsasinkúnch'int'aha ko kikjintáya nga b'i kitsúhu:

—Ji Jesu, Ntíhí Ntiá nku tutu xi tijná nk'a ján, ¿mí nihi xi tjínkoho an? Tíbankihi nga najmi tu 'bainí kjuanimá.

²⁹B'a ts'ín kinchjá ndo, at'aha Jesu b'a kitsúhu ndanindoo nga kuitjuihín. Ja tu xí nd'áihí ko yaha nga tijnajihín ndo ndanindoo. Ta nda tsa n'úkicha s'e'yúnkoho ndo. Tu nkú kjetiyahá ni xi s'e'yúnkoho. As'ai ndanindoo fikoho má nga najmi ch'a tjin.

³⁰As'ai Jesu kingjásjaiyaha:

—¿Nkú 'mihi?

B'a kitsú ndanindoo:

—Legion 'mini.

B'a kitsú at'aha miihí jánindoo tjíntujíhín. ³¹As'ai incha tsankihí Jesu nga najmi tu ts'ínkjihí ante ch'on chuun má nga un skuehe. ³²Xi tjeheh nku asunntu tjenki nkjin nkjún chinka tīncha kjine jñá. As'ai jánindoo tsankihí Jesu nga tsjantehe nga ngjuajkjas'enjihín chinko, ko kitsjá kjuá Jesu. ³³Incha tsitjuihín ndo jánindoo nga incha ngjikjas'enjihín chinko. Tsangatsanka chinko nga kikjaníkj'antjai yjoho má nk'antjaihi yo ko tsixuntujín ntáchak'uun. Yo jesunjin ntá.

³⁴Máha já xi tīncha kunntá chinko, nk'ie nga kkie ni xi kamoó, incha tsanka. Ngji tsúyaha xutá xi tjin ajin nantjo ko andai nantjo. ³⁵As'ai incha j'aisehe xutá ni xi kamoó. J'ai má tijná Jesu ko kkie nga kab'ejñat'a sjai Jesu nda xi tsitjuihín jánindoo. Ja yja ngáha

najyun ko ja nda jeje ngáha. Incha kitsankjún jóo. ³⁶Já xi kieke ni xi kamoó incha kitsúyaha xuta xingisoó xi nkú ts'ín kamandaha nda xi tsitjújihin jánindoó. ³⁷As'ai ngayjee xuta nantia xi tjín nanki Gerasa tsankihí Jesu nga kuitju ngáha yo, at'aha tu ni xí incha kitsankjúhún. As'ai jas'en Jesu tsutsu ko kik'óya ngáha.

³⁸Máha nda xi tsitjújihin jánindoó, mjehe nga tsjénkihi Jesu ko tsankihí kjuá. Tunga tsasín niyáhá ra Jesu. B'i kitsúhu:

³⁹—T'in ngáhani ni'yahi ko tixínyai ngayjee ni xi kuats'ínkoho Ntíaná.

As'ai ngji ndo ko kitsúya ngayjee ajin nantio ngatentee ni xi kits'ínkoho Jesu.

B'i ts'ín kits'ínkihi Jesu nku takjín ko nku tachjuún

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰Nk'ie nga ja kik'óya ngáha Jesu ngabantá xinkuu, tsjo ts'ín kits'ínkjáihin xuta nkjiun, at'aha ngatentee tíncha kuyáha. ⁴¹As'ai j'ai nku nda xi 'mi Jairo xi ta nku nda k'akuhu ni'ya sinagoga. Kui xi tsasinkúnch'int'aha Jesu ko tsankihí nga ngjuai ni'yaha, ⁴²at'aha takjín nku tutuhu xi tjihin te jo nú ja tí'me.

Nk'ie nga tífi Jesu yo, íxí t'basinne'yúhún ra xuta nkjin xi tjénkihi. ⁴³Ta tjenjihin xuta nkjiun nku tachjuún xi tjihin te jo nú nga jní tít's'ínk'iehen. Já chjinenki kits'ínkjehe ngayjee ni xi tjihin. Ndaha nku najmi kamaha kits'ínkihi. ⁴⁴Kui tachjuún xi nibaha astun Jesu ko kits'ínko tuts'in najyuhún. Ta kuihi chubo tjen'yún kitikjáyahá ra jnú. ⁴⁵As'ai b'ahá kitsú Jesu:

—¿Yá xi kuats'ínkona?

Tunga ndaha nku najmi kits'ínkie yjoho. As'ai b'a kitsú Pedro:

—Ji nda maestru, xuta nkjiun t'basinne'yíhin ko b'i ngján tíncha tsuniñahi.

⁴⁶Tunga b'ihí kitsú Jesu:

—Tjín xi kuats'ínkona, at'aha ndzjen kamana nga kuitjujin nga'yúnna.

⁴⁷Máha tachjuún, nk'ie nga kieke nga najmi kama tsanka 'ma, as'ai íxí ts'atsé nkjúhún nga j'aisinkúnch'int'aha Jesu. Nginkun ngatentee xuta kitsúya mí kjuaha nga kits'ínkoho najyuhún Jesu ko xi nkú ts'ín ta kuihi chubo kama nkihi. ⁴⁸B'i kitsúhu Jesu tachjuún:

—Ji ntíng, at'aha kuas'ejihin nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kama nkihi ri. Kas'ehi kjuajyu nga t'in.

⁴⁹Nk'ie nga b'a ta tít'suhu Jesu, tu j'aihí nku nda xi nibaha ni'yaha nda k'akuhu ni'ya sinagoga ko b'a kitsúhu:

—Ja k'uen takjihin. Najmi ta n'estihí ri nda maestru.

⁵⁰Tunga nk'ie nga kint'é Jesu niu, as'ai b'i kitsúhu ndo:

—Najmi tu binkjuin. Tu nkú kas'ejihín ri an ko kama nkihi takjihin.

⁵¹Nk'ie nga tsichu Jesu ni'yaha ndo, najmi kitsjante tsa kj'ai xi kjuas'enko ayoo, tu Pedro sahá, Jua, Santiago, ko na'mihi ko naaha takjün. ⁵²Kui chubo ngayjee xuta xi kama njakú yo tìncha kjintá ko tìncha ts'ínbat'a takjün, tunga b'ihí kitsú Jesu:

—Najmi tu ch'íú. Najmi ka'me takjün. Tu kjifehé.

⁵³Tsajnukiehe xuta, at'aha incha be nga ja ka'me takjün. ⁵⁴Tunga Jesu jakj'á ntsja takjün ko b'i kitsúhu:

—Takjín, tisintjein.

⁵⁵As'ai j'áiya ngáha ra takjün ko tjen'yún tsintjehén. B'a kitsú Jesu nga k'uaihi nichine takjün. ⁵⁶Tu ni xí kama nkjühún ra xi cháha takjün, tunga b'ahá kitsú Jesu nga najmi tu ch'a xi kuitsuyaha ni xi kamoo.

B'i ts'ín kitsúyaha Jesu já postru xi nkú incha ts'ín nga k'uénijmí

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

9 Kinchja njaha Jesu já ni'yakuyá xi te johó ko kitsjáha nga'yún nga ngajohó Jesu kamaha jóo k'onsje jáninda xi tjíntujihin xuta ko nga ts'ínnkihi ch'in xi k'uhun xuta. ²Kits'ínkji tu xi incha k'uénijmíhi nga Ntíaná ja tibatéxuma ko nga ts'ínnkihi xuta xi uhun. ³B'i kitsúhu:

—Najmi tu chumi nihi xi ch'o nga n'oo niyá. Najmi tu ch'o yánise, ta ndaha tsa, ta ndaha ninkuan, ta ndaha toon, ko ta ndaha najmi tu ch'o jo 'yún najyun. ⁴Má kuitjás'oon nku ni'ya, yo tintsuoo santa nkúhu nga kuitju ngáhanu ante xu'bo. ⁵Tsa tjin má najmi n'ekjáinnuu, tu sahá titjusjoo nanki xu'bo ko t'etsujno ndyjo tsuku, tu xi b'a ts'ín kuakúchjihinu nga tjehe jé xuta xu'bo.

⁶As'ai tsitju jóo nga incha ngji ngayjee nanki xi tjin yo. Y'énijmí én nda tsuhu Ntíaná ko kits'ínnkihi xuta un xi tjin tu má xi tjehe ni.

B'i ts'ín kits'ínnkjink'un Herode Antipa ngat'a ts'e Jesu

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷Nda rei Herode Antipa kint'é ngayjee ni xi tít'sín Jesu ko ndaha najmi be nkú ts'ín ts'ínnkjink'un ngat'a ts'e yáha Jesu. At'aha tjin xi b'a kitsú nga Jua Bautista xi ja j'áiya ngáha ra ngabayoo, ⁸ko tjin ngá xi b'a kitsú nga nda profeta Eliá ja j'ai ngáha, ko kj'ai ngá xi b'a kitsú nga ja j'áiya ngáha ra ngabayoo nku nda profeta xi y'ejña nistjin nk'ie. ⁹Tunga máha Herode, b'i kitsú:

—An kitsja kjuá nga kitikjá nintaku Jua. Tunga, ¿yá ndaha xu'bi yo ni ma, xi b'i ts'ín tít'e éhen?

Kui nga mjehe ra Herode skuehe Jesu.

B'i ts'in kits'inkjen Jesu já xi un mi

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰Nk'ie nga ja kik'óya ngáha já postru, incha kitsúya tentehe Jesu ni xi kits'in. As'ai Jesu ngjiko t'axín suba jóo nku ante má najmi ch'a tjín, xi tiña maha nanki xi 'mi Betsaida. ¹¹Tunga incha kkiehé ra xuta ko kitsjennkihí. Jesu nda ts'in kits'inkjáihin xuto ko kinchjanijmíyaha Ntíaná, xi nkú ts'in batéxuma, ko kits'innkihí xi uhun. ¹²Nk'ie nga ja tíma ngixun, incha j'aik'úhun já ni'yakuyá xi te joo ko b'a kitsúhu:

—Tu sahá b'a t'ihin xuto nga katji nanki xi tjíndai ei nga ts'inkja nistjen ko katangisjái nichine, at'aha ante kixihí ei.

¹³As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tu sahá jun tjohon ni xi kjine xuta.

B'a kitsú jóo:

—Un ichí maha ninkuan xi kich'ai ko jo ichí tjio. ¿A ra kuankín ch'atse ní nichine xi kjine ngayjee xuta nkjiun?

¹⁴At'aha ma ra un mi já xi kabincha yo. Tunga b'ihí kitsúhu Jesu já ni'yakuyáha:

—Nkú ma tsa cháte cháte n'ek'a stíun xinkjín xuto nga n'ek'iéntu.

¹⁵B'a incha kits'in já ni'yakuyóo ko ngayjee xuta incha y'entu.

¹⁶As'ai jakjá Jesu ninkuan xi uun ko tjio xi joo. Tsasenjinki nk'a ján nga kitsjáha máb'achjihí Ntíaná. Tsakjánya ninkuan ko kitsjáha já ni'yakuyáha tu xi kui incha ts'innndzjo ngáha ra xuta nkjiun.

¹⁷Ngatentee xuto incha kikjine niu santa nkúhu nga incha kitse sisihín. As'ai j'áya ninkuan xi ts'ankiu. Te jo nisín kamaha.

B'i ts'in kitsúya Pedro nga Jesu xi Ntíaná kits'in nibáha

(Mt. 16:13-20; Mr. 8:27-30)

¹⁸Nku niyá ngjiko t'axín Jesu já ni'yakuyáha ko nk'ie nga tínchjako Ntíaná, as'ai b'i kitsúhu jóo:

—¿Yá xi títsu xuta nga an?

¹⁹B'a kitsú já ni'yakuyóo:

—Tjín xi b'a tíncha tsu nga ji xi Jua Bautista. Tjín ngá xi b'a tíncha tsu nga ji xi Eliá. Ko tjín ngá xi b'a tíncha tsu nga ja j'áya ngáha ra ngabayoo nku nda profeta xi y'ejña nistjin nk'ie.

²⁰B'i kitsú Jesu:

—Ko jun, ¿yá xi bixíun nga an?

As'ai b'a kitsú Pedro:

—Ji xi Cristo.^e

^e 9:20 “Xi kits'in nibá Ntíaná” tsuhu ra “Cristo”.

²¹As'ai b'a kitsúhu Jesu jóo nga tu xí najmi ch'ahá xi kuítsuyaha kui éin.

B'i ts'in kitsúya títjun Jesu nga n'ek'ien

(Mt. 16:21-28; Mr. 8:31-9:1)

²²B'i kitsú ya:

—Tjihin nga un nkjún skuehe Ntíhi Ndax'iun. Jáchá xi tjihin xá ko já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo najmi incha ts'ínkjáihin. N'ek'ien, tunga nistjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ngabayoo.

²³As'ai kinchjako ngayjee xuta nga b'i kitsúhu:

—Tsa tjin xi mjehe tsjénnkina, ngayje nistjin kat'éch'o subaha yjoho ni xi mjehe ko katsjáha yjoho nga kuayá ngat'ana, as'ai katsjennkina. ²⁴At'aha xi mjehe ts'ínk'anki suba yjoho nga k'úejña tík'un, kui xi tu sahá kuayá. Tungá xi kuayá ngat'ana, kui xi tu sahá n'ek'anki. ²⁵At'aha mí xi chjíhi ra tsa ts'ín ngana xuta ngayjee ni xi tjin asuntee, tsa tu sa ndyjahá ngá animaha?

²⁶'Kui nga tsa tjin xi kama subaha ra an ko éna, b'a ta ts'in ta kama subaha Ntíhi Ndax'iun xuta xu'bi nistjin nk'ie nga kj'uaíko kjuachánkaha ko kjuachánkaha Na'mihi ko kjuachánkaha ntítsjehe. ²⁷Kjuaxi ni xi tíxinnuu. K'ua xi t'incha ei najmi kuayá santa nkúhu nga skue nga batéxuma Ntíaná.

B'i kama nga kama chji kjuachánkaha Jesu

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸Askahan nk'ie nga ja xi nkú ma jin nistjin nk'ie nga b'a kitsú Jesu, as'ai kinchja t'axíhin Pedro, Jua ko Santiago. Ngjinji nku asunntu tjenki nga ngji nchjako Ntíaná. ²⁹Nk'ie nga tínchjako Ntíaná, tu kik'óntjaiyahá sénnistjihin Jesu ko taba xúxú kama najyuhun ko tsat'ai. ³⁰Ko tu kama chjihí jo já xi tínchjanímiko Jesu, kui xi Moise ko Eliá. ³¹Katsendaihi ra kjuachánkaha Ntíaná ko t'incha nchjanímíyaha ngabaya xi as'ai sakúhú ra Jesu nanki Jerusalen.

³²Máha Pedro ko já xi kab'entukoho, tu ni xí t'incha ma nijnáhá ra, tunga y'entu tík'uhún ko incha kieke kjuachánkaha Jesu ko já xi jo kabinchakoho. ³³Nk'ie nga ja t'incha fi t'axín ngáha ra Jesu já xi joo, as'ai kinchja Pedro:

—Ji nda maestru, já b'a nda tjihin nga ei kuíntsubahaná! Tu sahá n'endaj jan ni'ya yántsú, nku xi kama ts'i ko nku xi kama ts'e Moise ko nku xi kama ts'e Eliá.

B'a kitsú Pedro nga ndaha kui najmi be ni xi kinchja. ³⁴Nk'ie nga b'a ta títuhu Pedro, tu nkuhú ninti j'ai ts'ínk'íéhen jóo ko incha kitsankjún nk'ie nga kitsjennéhe nintiu. ³⁵Kinu'yá ajin nintiu nku nta xi b'a kitsú:

—Kui xu'bi xi Ntíng xi j'ajíán. Tásinñjuhuu.

³⁶Nk'ie nga ja kinu'yá nto, incha kíkíe nga síjña suba ngáha Jesu. Najmi kinchjaníjmíyaha jóo niu. Ndaha nku najmi kitsúyahá kui nístjin xu'bo ni xi incha kíkíe.

B'í ts'ín kits'ín ndáíhí Jesu nku ndá chí xi tǐjñajihín ndanindoo

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷Nístjin xi ma ndyjuun, nk'ie nga incha nibajen ngáha asunntu tǐjñkiu, nkjin nkjún xuta j'aikj'á niyáha Jesu. ³⁸As'ai 'yún kinchja nku ndá xi tǐjñjihín xuta nkjiun nga b'a kitsúhu Jesu:

—Ji ndá maestru, tǐbankihi nga chaseihí ichí ndá chíng. At'aha ntí nku tutung maha. ³⁹Kui xi fas'enjihín nku ndaninda kǒ tǐjñ'yún ts'ínkjintáyahá ra. B'étsujneyáha kǒ xú b'asje ts'a. Ja tǐts'ín'un nkjühun kǒ tu 'yaha fi t'axíhín. ⁴⁰Ja kuakankihí já ni'yakuyáhi nga k'onsje ndanindoo, tunga najmi kamahá ra.

⁴¹As'ai b'í kitsú Jesu:

—já b'a 'yún ichí s'ejihín ra Ntíáná xuta xi tǐfín nd'ai kǒ ch'onk'uhun! ¿Nkjé kjin tǐfín nga kúátejñajinnuu kǒ ts'ín chúkjuanuu? Nibákoj ndá chíhí ej.

⁴²Nk'ie nga ja tǐfi ndá chíu má síjña Jesu, as'ai ndanindoo kikjaníkj'ahá t'anankiu kǒ tu xí y'étsujneyáhá ra. Tunga ndjáhá kinchjako Jesu ndanindoo. Kits'ín ndáíhí ndá chíu kǒ kits'ínkjás'en ngáha ra na'mihi. ⁴³Ngayjee xuta tu ni xí kama nkjühún ra kjuachánkaha Ntíáná.

B'í ts'ín tá kitsúyahá ngáha Jesu nga n'ek'ien

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Nk'ie nga tǐincha ma nkjühun ngayjee xuta ni xi tǐts'ín Jesu, ⁴⁴as'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—'Yún nda tásinñju ni xi xínnuu. Ntíhí Ndax'íun n'ekjas'en aya ntsja xuta.

⁴⁵Tunga najmi kamankjihín ra já ni'yakuyóo én xu'bi, at'aha najmi kik'aíntehe nga kamankjihín. Najmi kama ya k'un kingjásjaiyaha Jesu nkú tsuhu ra éen.

B'í ts'ín kitsúya Jesu yá xi 'yún nk'a tǐjñ

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶As'ai já ni'yakuyóo kinchjaníjmíyaha yá xi 'yún nk'a tǐjñ ajihín. ⁴⁷Tunga kamankjihín ra Jesu ni xi tǐnchja animaha jóo. As'ai jakj'á nku ndá chí, tsasínñat'aha yjoho ⁴⁸kǒ b'a kitsú:

—Xi ngajona ts'ínkjáiín ra ndá chí, kui xi an tǐts'ínkjáiínna. Kǒ xi ts'ínkjáiínna, kui xi tá tǐts'ínkjáiín xi kits'ín nibána. At'aha xi 'yún kinte tǐjñ ajinnuu, kui xi 'yún nk'a tǐjñ.

**B'ì ts'ín kinchjaníjmíyaha Jesu xuta
xi najmi fi kontraḥa**

(Mr. 9:38-40)

49 As'ai b'a kitsú Jua:

—Ji nda maestru, kiyai nga nku nda ngajohi tím'osjehe jánindoo.
Tunga kik'iech'ohó ri, at'aha najmi ñá tjenkoná.

50 As'ai b'ì kitsú Jesu:

—Najmi tu jun b'ech'óhoo. At'aha xi najmi tífi kontraná, kui xi ñá makoná.

B'ì ts'ín ndjá kinchjako Jesu Santiago ko Jua

51 Nk'ie nga ja tsichu tiña nistjin nga tjíhin nga ngjuainji ngáha Jesu nk'a ján, as'ai ngayjehe k'un tsasin niyá nga ngji nanki Jerusalen. **52** Kits'ínkji títjuhun yjoho k'ua já xi ts'e. Kui xi incha ngji nku nanki ichi xi tijnajihin ante Samariá tu xi k'uéndaha ra ante Jesu. **53** Tunga xuta Samariá xi tjíhin yo najmi kits'ínkáihin, at'aha incha kieke nga tu ni xí mjehé ra Jesu ngjuai nanki Jerusalen.

54 Nk'ie kieke nii já ni'yakuyá Santiago ko Jua, as'ai b'ì incha kitsú:

—Ji nda maestru, ¿a mjehi nga kuinchíi nga nibájen nd'í nk'a ján tu xi ts'ínkjehe xuta xu'bi?

55 Tunga ndjáhá kinchjako Jesu jóo ngat'aha ni xi incha kitsú.

56 As'ai incha ngji kj'ai nanki.

B'ì kitsúhu Jesu já xi mjehe tsjénkiki

(Mt. 8:18-22)

57 Nk'ie nga tíincha ts'ín niyá, as'ai nku nda b'a kitsúhu Jesu:

—Tsjénkiki tu má xi tjeén ni nga k'úin.

58 B'ì kitsú Jesu:

—Chu xi tjin ngijnóo tjíhin tixa ngijo ko nisee tjíhin nuba, tunga Ntíhi Ndax'iun najmi tjíhin má nga kama kjuájñasun nintaku.

59 As'ai kinchjako kj'ai nda:

—Tsjénkiní ji.

B'a kitsú ndo:

—Ji nda maestru, k'uaintení nga tjun kfíngjayánja na'mina.

60 B'ì kitsú Jesu:

—T'ejñaihi xuta xi b'a joyaha tsa ja k'ien nga kandjayanji suba xuta k'ien xinkjín. Tunga máha ji, t'ink'ienijmí nga ja tíbatéxuma Ntiáná.

61 B'a kitsú ya kj'ai nda:

—Ji nda maestru, tsjénkiki, tunga tjeentehéní nga tjun ma kfín xinyaha xuta xi tjin ni'yaná nga ja tífia.

62 B'ì kitsú Jesu:

—Xi mjehe tsénnkina kò as'ai kuasenji astun nga ts'ín ni xi nkaha, kui xi najmi tsuhu ra má batéxuma Ntíaná.

B'i ts'ín kits'ínkji Jesu já xi cháte kò kan joo

10 Askahan ta j'ájin Nda Ntíaná cháte kò kan jo já. Jo jo kits'ínk'a xinkjín nga kits'ínkji títjuhun yjoho ngayjee nanki kò ante xi má nga tjihin nga kj'ua askahan. ²B'i kitsúhu jóo:

—Xuta xi tjin b'a joyaha nkúhu nku ntje chánka, tunga chubahá maha já musu xi ts'ínxájin nii. Kui nga tinchíhi ruu xi ts'e ntje nga kats'ínkji já musu ajin ntje. ³Tankiún. Títs'ínkjínuu xi nkú joyaha chutsanka ajihin nañá kjan. ⁴Najmi tu ch'o tsa, kò ta ndaha toon, kò ta ndaha tjabaxínté. Kò najmi tu bincha'yún nga súniñoho xuta aya niyóo.

⁵Nk'ie nga kuitjás'oon nku ni'ya, tjun súniño. “Kjuajyu kas'e ni'ya xu'bi”, tixiún. ⁶Tsa tjintu yo xuta xi tjihin kjuajyu, kjuajyu xi tí'boo s'ejñaha. Tunga tsa najmi, k'oóyak'un ngáhanuu kjuajyu xi tí'boo. ⁷Najmi tu xki ni'ya binimo. Nkúhú ni'ya tintsúboo nga chinoo kò s'iu ni xi k'uaínuu. At'aha já xi ts'ínxá tjihin kixi nga kama chíhi.

⁸Nk'ie nga kuitjás'oon nku nanki, tsa nda ts'ín ts'ínkjáinnuu xuta xi tjin yo, chinoo ni xi k'uejñat'anuu. ⁹N'enkihúu xuta un xi tjin yo kò: “Ja 'yún tiña tijnanuu Ntíaná nga tibatéxumanuu nd'ai”, tixihun. ¹⁰Tunga tsa kuitjás'oon nku nanki kò tsa najmi nda ts'ín ts'ínkjáinnuu xuta xi tjin yo, tankiún ajin nantio kò b'a tixiún: ¹¹“Santaha ndyjoho nankinuu xi kafajnu tsukui t'íbetsujnei. Tunga tjihin ni nga choo ni xu'bi. Ja 'yún tiña tijnanuu Ntíaná nga tibatéxumanuu nd'ai”, tixiún. ¹²An b'a tixinnuu. Nk'ie nga kujichú nistjin nga chasehe ni xi kits'ín nga nkúnkú xuta, kui nanki xu'bo xi 'yún un skue saha nga xuta xi kis'e nanki Sodoma.

B'i ts'ín kinchjanjímíyaha Jesu xuta xi najmi kits'ínkjáihin éhen

(Mt. 11:20-24)

¹³'Nimá rú n'ehenu jun, xuta nanki Corazin! ;Nimá rú n'ehenu jun, xuta nanki Betsaida! At'aha tsa xuta nanki Tiro kò xuta nanki Sidon kieke kjuankjún xi kama ajinnuu, ja ra nd'ai ngjik'áha ra animaha nga kingja najyun kfe kò y'entujín nasu. ¹⁴Tunga nistjin nga chasehe mí nihi xi kits'ín nga nkúnkú xuta, jun xi 'yún un skue sanuu nga xuta xi kis'e nanki Tiro kò nanki Sidon.

¹⁵Kò jun xuta nanki Capernaum, tsa b'a manuu nga santaha ndjiojmi ján chankjúnnuu, najmi. Tu sa ní santaha ngak'ien kuankínjoon.

¹⁶As'ai b'i kitsúhu Jesu já xi títs'ínkji:

—Xuta xi t'ibasínñjunuu, kui xi an t'ibasínñjuna. Xi títs'ín t'axínnuu, kui xi an títs'ín t'axínna. Kò xi títs'ín t'axínna, kui xi títs'ín t'axín xi kits'ín nibána.

B'i ts'in kik'óya ngáha já xi cháte kō kan joo

17 Tsjo nkjún tíncha mahā já xi cháte kō kan joo nga kik'óya ngáha. B'a incha kitsú:

— Ji nda maestru, ngajohi kichubai kō santaha jánindoo kint'é'enni.

18 As'ai b'i kitsú Jesu:

— Johon, kieke nga tsijne ndanindoo xi nkú joyaha nku nd'ich'on nga nibaha nk'a ján. 19 An ja kitsjanuu nga'yún xi má nga kujsinno ye kō chándayá, kō nga n'e nganoho ngayje nga'yún xi tjíhin nda kontra. Najmi tjín ni xi ts'ín'unnuu. 20 Tunga najmi tu tsjohó manuu at'aha tsa jánindoo nt'é'ennuu. Tsjo ní katumanuu at'aha ja tjíntut'á j'áinnuu ndjiojmi ján.

B'i ts'in tsakúchji kjuatsjoho Jesu

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 Tā kuihi chubo j'aijihin Jesu kjuatsjo xi kitsjáha Espiritu Santo. B'i kitsú:

— An títs'intsoho, Na'mi, Ntia xi ts'e nk'a ján kō t'anankiu. At'aha y'ejña chjihí xutá xi b'a k'un xi nkú joyaha jántí ni xi kik'iejña 'maihi já nkjink'uun kō já xi mankjihin ni xi tjín. Johon, Na'mi, at'aha b'a ts'in kama tsjohi.

22 Ngayjee ni xi tjín ja kits'ínkjas'en aya ntsa Na'mina. Najmi ch'a be yáha ntú, tu nkuhú Na'miu xi be. Najmi ch'a be yáha Na'miu, tu nkuhú Ntú xi be. Kō xutá xi mjehe Ntú nga kuakúchjihí Na'miu, kui xi skue Na'miu.

23 As'ai kits'ínk'ótjiya Jesu nga tsasehe já ni'yakuyáha kō b'i kitsú t'axíhin:

— Á b'a nda tjíhin ts'e xi tíbe ni xi tíyo. 24 At'aha an b'a tíxinnuu nga nkjin já profeta kō já rej xi kis'e nístjin nk'ie incha kama mjehe nga skue ni xi tíyo nd'ai, tunga najmi kikiehé. Kama mjehe nga kuint'é ni xi tínu'yó nd'ai, tunga najmi kint'éhé.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda xi nibá Samaria xi nda tjíyaha

25 Nku niyá nku nda maestruhu kjuatéxumoo ngjikjut'ayák'un Jesu. B'a kitsú nga kingjásjaiyaha:

— Ji nda maestru, ¿mí ni xi tjíhin nga ts'ian tu xi sakúhuna nga kúátejña tík'un sían?

26 B'i kitsú Jesu:

— ¿Mí nihi xi tjít'a kjuatéxumoo? ¿Nkú n'e n'eyai?

27 B'a kitsú ndo:

— “N'etjói Ntíaná xi Ntiqhi maha ngayjee animahi kō ngayjee nga'yíhin. N'etjói xi nkú ts'in tinchin kō xi nkú ts'in n'enkjíntak'uin. Kō n'etjói xutahi xi nkú nga ts'in tjohi yjohi.”

28 B'i kitsú Jesu:

—B'a tjin ni xi kuachubai. B'a n'ei ko kuinchun t'ik'uin.

29 Tunga mjehé ra ndo kjuakúchji nga naxu síjña nginkun Ntiana.

Kui nga b'a kitsúhu:

—¿Yá xi xutana ma?

30 As'ai b'i kitsú Jesu:

—Nku nda tsitju nanki Jerusalem nga tífijen niyá xi fi nanki Jerico ko tu já ndyjéhé kiséjin. Kui xi kikje'áha santaha najyun xi yja, kik'íéhe nga íxí kits'ínk'ienyahá ko incha ngji jóo. 31 Tu yohó ta nibájen nku nda na'mi, tunga nk'iehé nga kieke nda uun, j'at'a niyáha. 32 Ta j'ai ante xu'bo nku nda xi ta ts'ínxát'a ninku. Nk'ie nga kieke nda uun, ta j'at'a niyáha.

33 Tunga nkuhú nda xi nibá Samaria xi tít'sín niyá ta j'ai má kjiñña nda uun. Nk'ie nga kieke ndo, kama nimaha. 34 J'aise tiñaha ko kits'ínk'ihí má kama uhun ndo. Kik'onjnuhu seti ko binu ko kik'ontikjájnuhu najyun má uhun. As'ai ta kuihi chu xi tjenko kits'ínk'íésun nda uun. Ngjiko ni'ya má nga ts'ínkj'áya xuta xi ts'ín niyá ko yo kikuun. 35 Nistjin xi ma ndyjuun, nk'ie nga ja tifi nda xi nabá Samaria, ts'asje jo toon denario ko kitsjáha nda xi ts'e ni'yoó nga b'a kitsúhu: “Chaseíhi íchí ndai. Ngayjee ni xi n'echjén sai, k'uechíhi nk'ie nga kjúái ngáhana.”

36 Nda tjin. Nk'ie nga nga jaan jái xi kieke nda xi kiséjin já ndyjéé, ¿yá xi mahi ji nga xutaha ndo kits'ín ma yjoho?

37 B'a kitsú ndo:

—Nda xi tsase nimaha ndo.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—T'in, b'a ta n'ei ko ji.

B'i ts'ín tsichutsubek'ún Jesu Marta ko Maria

38 As'ai kits'ínndjuú niyáha Jesu ko tsichu nku nanki íchí. Xi tjehe yo nku tachjuún xi 'mi Marta kits'ínkj'áihin ni'yaha. 39 Maria 'mi na nichja Marta. Kui xi y'eñat'a sjai Jesu nga t'basínñjuhu ni xi t'inchja. 40 Tunga kas'entahá ra Marta xá nkjún xi tít'sín. As'ai j'aik'úhuhun Jesu ko b'a kitsúhu:

—Ji chá maestru, ¿a najmi nkjún mahi nga takjín nichja kab'éne subana ngatentee xóo? B'a t'ihin nga katasinkona.

41 B'i kitsú Jesu:

—Ji Marta, Marta, kas'entaha ri ko tifa nusihin yjohi ni nkjún xi t'ín'ei. 42 Tunga nkuhú maha ni xi 'yún machjén. Maria kaf'ájin ni xi ndoo ko najmi ch'a xi kjé'aha.

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín chubakaá Ntiana

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

11 Nku niyá nk'ie nga Jesu t'inchjako Ntiana, b'a kitsúhu nku nda já ni'yakuyáha nk'ie nga ja kamaha nga kinchjako Ntiana:

—Ji nda maestru, takúyani xi nkú ts'ín tjíhin nga chubakaá Ntíaná, xi nkú ts'ín ta Jua tsakúyaha já ni'yakuyáha.

²B'i kitsú Jesu:

—Nk'ie nga chubakoo Ntíaná, b'i tixíun:

Ji Na'mini xi tinchin ndjiojmi ján,

katenkjúhin xuta.

Tatexumani.

³Tjenni nd'ai nichine xi machjénni.

⁴N'endyjat'ani ngatitsunni,

xi nkú ts'ín jin ta n'endyjat'aihi xi ch'on ts'inni.

Najmi tu 'baintei nga kujjnejiin nga chjút'ayák'unni.

⁵B'i ta kitsú ya Jesu:

—K'úéjñaha raá tsa tjín xi tíjñaha nku nda amigo xi kujchúsehe masen nistjen nga b'a kuitsuhu: “Ji nda, n'ek'ieyani ichí ni xi ts'inkjén xi kj'uaisena. ⁶At'aha nku nda amigona kj'uaisena xi kjin kanibáha ko najmi tjínna ni xi tsjaha.” ⁷Tsa b'a ts'íin, nda xinkuu xi tíjña aya ján najmi b'a kuitsuhu: “Najmi tu n'estiní. Ja tjíchja ankjuo ko ntína ja kjintusúnkona kamo. Najmi ta ma bisíntjehenna nga tsjaha ni xi tíbinchi.” ⁸An b'a tíxinnuu. Ndaha tsa najmi kuísíntjen nga tsjáha ni xi tíbanki ndo at'aha nda amigoho maha, tunga kuísíntjehén at'aha kjuasti títsjá ndo ko tsjáha ngayjee ni xi machjéhen.

⁹Ko an b'a ta tíxinnuu. Tinchíú, ko Ntíaná tsjánuu. Tinchísjo, ko sakúnuu. N'ekjano ankjuo, ko chjux'ánuu. ¹⁰At'aha ngatentee xi banki ts'ínkjáhiin. Xi bangisjai sakúhu. Ko xi ts'ínkjane ankjuo chjux'áha. ¹¹¿A tjín ajinnuu xi tí'mi na'mi xi tu yehé tsjáha ntíhi nk'ie nga tjio kuankihi? ¹²Tsa chj'oo kuanki ntíhi, ¿a tu chándayáhá tsjáha? ¹³Santaha ko jun xi ch'onk'un yo nga 'bohoo ni xi nda ntínuu. ¿A najmi tu sahá Na'minnuu xi tíjña ndjiojmi ján 'yún tsjá saha Espiritu Santo xuta xi kuankihi?

B'i ts'ín kinchjanjímíyaha Jesu ndaninda Beelzebu

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴Nk'ie nga tím'osje Jesu nku ndaninda xi kits'ín nima'aha nku nda, askahan nga tsitju ndanindoo, kama kinchja ndo. Tu ni xí kama nkjúhún ra xuta. ¹⁵Tunga tjíhín xi b'a incha kitsú:

—Nga'yúhun ndaninda Beelzebu xi nda k'akúhu jánindoo tím'osjekoho ndai jánindoo.

¹⁶Tjín ngá xi kikjut'ayák'un Jesu ko tsankihi nga ts'íin nku kjuankjún xi kuakúchji nga Ntíaná kits'ín nibáha. ¹⁷Tunga behé Jesu ni xi títs'innkjink'un jóo, kui nga b'a kitsúhu ra:

—Tsa xuta xi tjíntu má batéxuma nku nda rej ta kuihi fi kontraha xinkjín, ta kuihi incha ngjuá tiya nankihi. Ndzjoya xi nkuhú ni'ya tjíntu tsa ts'ínstiko xinkjín. ¹⁸B'a ta ts'ín tíjña ts'e ndanindoo.

Tsa Satana ta kuihi ngjuai kontra subaha yjoho, ¿nkú ts'ín tse kuichúkuaha ra nga kuatéxuma? B'a tíxian at'aha b'a túbixiún nga nga'yúhún ndaninda Beelzebu tím'osjekohona jánindoo. ¹⁹Ko tsa nga'yúhún ndaninda Beelzebu tím'osjekohona jánindoo, túbixiún, ¿ya xi ts'e nga'yún xi m'osjekoho jánindoo já ts'ajun? B'a ts'ín ta kuihi jóo bakúchji nga najmi naxu tjíntuyánuu. ²⁰Tunga tsa nga'yúhún Ntíaná tím'osjekohona jánindoo, kui xi tsuhu ra nk'ie nga ja j'ai nistjin nga ja tibatéxuma Ntíaná.

²¹Nk'ie nga nku nda xi 'yún tjíhín nga'yún tjíndaha yjoho nga kjaán ko tíkunná ni'yaha, najmi ch'a xi kama ts'íínko ni xi tjíntuhu. ²²Tunga tsa f'ai nku xi 'yún tjín saha nga'yún nga kui, ts'íín nganaha ko kje'áha ngayjee ni xi ts'ínchjén nga kján. As'ai bakj'á ni xi tjíntu ayoo. ²³Xi najmi an makona, kui xi xuta kontrana. Xi najmi tíf'áyakona, kui xi tibaténdzjo.

B'i ts'ín kinchjanimiyaha Jesu ni xi maha xuta

(Mt. 12:43-45)

²⁴Nk'ie nga nku ndaninda bitjújíhín nku nda, fatsú'basún ante kixiú nga bangisjai má nga ts'íínkj'áíya. Nk'ie nga najmi sakúhu ante, as'ai b'a tsu: “Tú sahá kfin ngáhana ni'yaná má tsitja.” ²⁵Nk'ie nga b'óya ngáha, ja kichjuchá ko ja tjínda ni'yoo nga f'aise ngáha ra. ²⁶As'ai fikj'á sa yatu jáninda xi 'yún ch'onk'un sa nga kui ko ngatentee incha fas'enjihín ndo. Ko máha nda xu'bo, 'yún ch'on ts'ín b'ejña askahan nk'ie nga tjuhun.

²⁷Nk'ie nga b'a títsu Jesu, as'ai kikjintáya nku tachjuún xi sijnajihín xuta nkijun:

—j'á b'a nda tjíhín ts'e tachjuún xi kitsihín ji ko kits'íncháha ri!

²⁸B'i kitsú Jesu:

—j'á ní b'a nda tjíhín ts'e xuta xi basínjuhu ra éhen Ntíaná ko ts'íntjusun!

B'i ts'ín kinchjanimiyaha Jesu xuta xi mjehe skue kjuankjún

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹Nk'ie nga ja kama njakú nkjún sa xuta, as'ai b'i kitsú Jesu:

—Ch'onk'un xuta xi tjín nd'ai. Kjuankjún incha mjehe skue, tunga najmi sakúhú ra kjuankjún. Tú ni xi kamat'aihín nda profeta Jona nk'ie, tú kuihí kjuankjún xi s'ejña chjihí xuta xi tjín nd'ai. ³⁰At'aha xi nkú ts'ín kits'ínchjén Ntíaná Jona nga kitsjáha éhen xuta nanki Ninive, b'a ta ts'ín ts'íínchjén Ntíhi Ndax'iun nga tsjáha éhen xuta xi tjín nd'ai.

³¹Narejna xi tsatéxuma nanki Saba kuísíntjenko xuta xi tjín nd'ai nk'ie nga kuichú nistjin nga chasehe ni xi kits'ín nga nkúnkú xuta.

Kui xi ts'íínkokjuahá xutá xi tǐn nd'ái, at'ahá kui xi 'yún kjin nibaha nga j'aisínñjuhu kjuankjink'uhun Salomon. Nd'ái bi, ei tǐña nku xi 'yún nk'a tǐn sa nga Salomon. ³²Ko xutá xi y'entu nanki Ninive kuisíntǐnko xutá xi tǐn nd'ái nk'ie nga kuichú nistǐn nga chasehe ni xi kits'ín nga nkúnkú xutá. Kui xi ts'íínkokjuahá xutá xi tǐn nd'ái, at'ahá kui xi ngjikj'áhá rá animahá nk'ie nga Jona y'énijmíhí éhen Ntíaná. Nd'ái bi, ei tǐña nku xi 'yún nk'a tǐn sa nga Jona.

B'í ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín ni xi ma chjiná

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³Najmi tǐn xi b'etí nku nd'í ko as'ái b'éjña 'ma ko tsa b'éjñanki kintehe nku kaxá. B'éjña nk'a ní tu xi s'e ndzjehen rá xutá xi kjuas'eheh ayoo. ³⁴Tunkuín, kui xi nkú joyaha nku nd'í xi ts'ín ndzjehen yjonintehí. Tsa tunkuín fas'en ni xi nda, ngayjee yjonintehí s'e ndzjehen. Tunga tsa ni xi najmi nda fas'en tunkuín, ngayjee yjonintehí s'e jyuhun. ³⁵Chíhín nga najmi tu kama jyun nd'í nda xi tǐñajihín. ³⁶Tsa ngayjee yjonintehí tǐhín nd'í ko tsa najmi tǐn má jyunt'ahá, kama ndzjen sisihín xi nkú joyaha tsa tǐbat'ai nku nd'í xi tǐts'ín ndzjehín.

B'í ts'ín y'échjít'ain Jesu sin xi y'a já fariseo ko já chjine'éhen kjuatéxumoo

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷Nk'ie nga ja kamahá Jesu nga kinchjá, as'ái nku ndá fariseo tsankihí nga ngjuái kjinekoho niñu ni'yahá. Kui nga jas'eheh Jesu ni'yahá ndo ko y'ejñat'a yámixó. ³⁸Kama nkjühun ndá fariseo nk'ie nga kikié nga najmi tsanéjnu ntsja Jesu kintehe ni nga kikjine niñu xi nkú ts'ín tǐñahá sinchóo. ³⁹As'ái b'í kitsú Jesu nga kinchjako ndá fariseo:

—Jun xi 'minuu já fariseo, jun xi nkú joyaha tasá ko tǐba xi tu natsihín kin'echuhún rá, tunga kitsejǐhín kjuankjintak'unnuu kjuandyjé ko kjuach'onk'un. ⁴⁰Jun já chíni! Ntíaná kits'ínnda natsiun ko tǐ kits'ínnda ayoo. ⁴¹Tu sa ní ni xi tǐnnuu, yo tjehen ruu xutá x'an toon chje. B'a ts'ín je kamahanu ma nginkun Ntíaná.

⁴²¡Níma rú n'ehenu jun, já fariseo! 'Boho Ntíaná nku tǐkjá najún chínko ko xka ruda ko ngayjee xka sinjne xi nkú nga ts'ín tǐjt'a kjuatéxumoo, tunga n'echayanú ni xi naxu nginkun Ntíaná ko kjuatjoho Ntíaná. Kuihí ni xu'bí xi tǐhín nga n'oo, ko najmi tǐhín nga n'echayo nga n'oo ni xingisoo xi tǐjt'a. ⁴³¡Níma rú n'ehenu jun, já fariseo! At'ahá n'e mjo nga kuíntsubasun yáxile xi tǐíncha tǐtjun aya ni'ya sinagoga ko nga tsjo ts'ín súníñanuu niyátée. ⁴⁴¡Níma rú n'ehenu, já maestrúhu kjuatéxumoo ko já fariseo! ¡At'ahá tu tsjohónuu bakuchú xi nkú ts'ín yankjún Ntíaná! Xi nkú joyaha tsjó xi najmi kjintu chji jun, xi b'emasún xutá nga ndaha najmi be.

⁴⁵As'ai b'a kitsú nku nda maestruhu kjuatéxumoo:

—Ji nda maestru, nk'ie nga b'a túbixín, ko jin ta ch'on tí'mini.

⁴⁶B'i kitsú Jesu:

—iNima rú n'ehenu ko jun, já maestruhu kjuatéxumoo! At'aha ch'á xi najmi chúkjuaha xuta n'ek'anjiu, tunga máha jun, ndahachi najmi incha n'o nga'yún nga n'etjusun niu. ⁴⁷iNima rú n'ehenu! At'aha n'endo tsjóho já profeta xi kits'ínk'ien ntje chánuu. ⁴⁸B'a ts'ín bakuchji kixihinu nga tjínkuhu k'un ni xi kits'ín ntje chánuu. At'aha kui xi incha kits'ínk'ien já profeta ko jun n'endohoo tsjó.

⁴⁹Kui nga b'a kitsúhu Ntíaná xi be tu mí nihí ni: “Ts'ínkjisehe já profeta ko já postru xuta xu'bo. K'ua xi ts'ínk'ien ko k'ua xi tsjénki unkie.” ⁵⁰B'a ts'ín n'enijéhe ra xuta xi tjín nd'ai jní xi tsaténdzjo ngayjee já profeta santa nkúhu nga kamanda asuntee ko santaha nd'ai. ⁵¹Ch'atuts'ihin ra jníhi Abel santaha jníhi Zacaria xi kin'ek'ient'á nahan chje xi kjiña ankjín ninku. Kui nga b'a tíxihinnuu nga n'enijéhe ra xuta xi tjín nd'ai ngayjee ni xu'bo. ⁵²iNima rú n'ehenu jun, já maestruhu kjuatéxumoo! Ja kichju'óhoo xuta yubi xi bix'ákohe anjua má nga tjíña kjuankjink'uun. Jun najmi bitjas'oon ko ta b'ech'óhoo xuta xi mjehe kjuas'en yo.

⁵³Nk'ie nga b'a kitsú Jesu, já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo tu ni xí najmi kisasíhín ra ni xi kitsú Jesu. Kui nga nkjin tíkjá ni xi kingjásjaiyaha ra ⁵⁴tu xi ts'ínkijnejihin Jesu nga kuinchja nku én xi najmi b'a tjín. Incha tsangisjai niyá xi nkú ts'ín kama kjuatéjénehe.

B'i ts'ín kinchjanímíyaha Jesu xuta xi tsjoho bakúchji nga benkjún Ntíaná

12 Tu ni xí kama njakú nkjúhún xuta nga ta kui ta maha tíincha basinne'yún xinkjín. As'ai já ni'yakuyáha Jesu kinchjako tíjún:

—Chúhuun yjonuu xi nkú ts'ín naha já fariseo. Kui xi bakúchji nga 'yún benkjún Ntíaná tu xi b'a ts'ín b'é'maha ni ch'onk'un xi tíjintujíhin. ²At'aha najmi tjín ni xi 'ma tíjtjo xi najmi cha, ko najmi tjín ni xi tjíña 'ma xi najmi s'ejíña chji. ³Kui b'a maha, ngayjee ni xi kichubahanu má jyuun, kui xi kuínú'yá ngáha má ndzjeen. Ko én sen xi kik'inyohoo xinkju aya 'manuu, kui xi ch'íiyako ngáha asun nk'a ni'yo.

B'i ts'ín tsakúya Jesu yá xi tjíhin nga kuinkjún

(Mt. 10:28-33)

⁴Jun, já amigona, b'a tíxinnuu. Najmi tu binkjun xi tu yjoninteehé maha ts'ínk'ien ko askahan najmi ta tjín nkú ts'ín saha. ⁵Xínyanuu yá xi tjíhin nga kuinkjún. Tínkjún xi askahan nga ts'ínk'ien yjonintee,

tj́hín nga'yún nga ts'ínkji ngak'ien. Johon, kuihí xu'bo xi t́nkjún. ⁶¿A najmi mahá tsa t́ xí nanki chj́hí ch'a nga saténa un nise xi t́ntí? Ndaha tsa b'a ma, t́nga najmi ts'ínchayahá Ntíaná ndaha nku nisee. ⁷Ngat'a ts'ajun bi, santaha ngayjee ntsjaku t́jn xkíhí Na'minu. Kui kjuaha nga najmi t́ binkjuhunnu, at'aha jun xi 'yún chj́ so nga nkjin nise.

⁸Ko b'a t́xinnuu. Ngayjee xi ts'ínkie yjohó nga bena nginkun xuta, Ntíhí Ndax'iun t́ ts'ínkie yjohó nga be xuto nginkun ntítsjehe Ntíaná. ⁹Tunga xi najmi ts'ínkie yjohó nga bena nginkun xuta, ko an t́ najmi ts'ínkié yjoná nga be xuto nginkun ntítsjehe Ntíaná. ¹⁰Ko ngayjee xuta xi nkú kuitsuhu Ntíhí Ndax'iun, kama ndyjat'aha. Tunga xi ch'on kuitsuhu Espiritu Santo, najmi t́ kama ndyjat'aha ra. ¹¹Nk'ie nga ngjuaikonuu xuta ni'ya sinagoga ko tsa nginkun já jue ko tsa nginkun já t́jxóo, najmi t́ fantaha ruu yjonuu xi nkú ts'ín n'ek'óyo ni xi k'úinnuu ko mí éhen xi kuixiún. ¹²At'aha kui chubá xu'bo Espiritu Santo kuitsuyanuu mí ni xi tj́hin nga kuixiún.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi 'yún mjehe kjuanchiná

¹³As'ai kinchja nku nda xi s'j́njahin xuta nkjiun:

—Ji nda maestru, b'a t'ihín nda nts'é nga katakjányakona ni xi y'éjña na'mini.

¹⁴B'i kitsú Jesu:

—Ji nda, ¿yá xi y'ét'a xána nga nda jue kamanuu ko a ra nku nda xi kuakjánya ni xi tj́hin xuta?

¹⁵B'i kitsú sa Jesu nga kinchjako xuta xi kabincha yo:

—Chasoo ko chúhuun yjonuu. Najmi t́ n'e mjo ni xi tj́hin xuta xingisoo. Najmi tsa t́ ngat'aha nga tse ni xi tj́hin xuta nga 'yún nda ts'ín k'úentu.

¹⁶As'ai y'éjña chubaya Jesu nga tsakúya:

—Jnáha nku nda nchiná t́ ni xí ndahá kitsjá nintje. ¹⁷As'ai b'i kitsú animaha: “¿Mí nihi xi ts'ian? Najmi t́inna má k'uetjá ni xi kama chána.” ¹⁸Ko b'a kitsú ya animaha: “Kui ni xi ts'ian. Ts'inxúnta ni'ya xi t́inchana má nga f'atjá ni xi kama chána ko kj'ái xi 'yún i sa ts'inndá ngáhana. Yo kj'uatjá niu ko ngayjee ni xi t́inna. ¹⁹As'ai b'a xihín yjoná: Ji nda, nkjin nkjún maha ni xi t́jtjohi. 'Yún nkjin nú kamaha. T́ sahá n'ek'áiyai, chineí, s'i ko tsjo kat'ehi.” ²⁰Tunga b'ahá kitsú Ntíaná: “Ji nda chini, kui nistjen xu'bi kuayái. Ni xi t́jtjohi, ¿yá xi kama ts'e?”

²¹B'a mat'ain xuta xi b'ékúhu yjohó kjuanchiná. Kui xi x'an nginkun Ntíaná.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga Ntíaná kuhun ntíhi

(Mt. 6:25-34)

²²As'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—Kui kjuaha nga b'a tíxihinnuu. Najmi tu fantaha ruu yjonuu ni xi machjénnuu, mí nihi xi chínoo. Ta ndaha najmi tu fantaha ruu yjonuu ni xi machjéhen yjonintenuu, mí najyuhun xi ndyjo. ²³Nk'ie ní nga kuíntsuboo, kui ní nihi xi 'yún chjíhi ra nga nichinee, ko yjonintenuu, kui xi 'yún chjíhi ra nga najyuu. ²⁴Chasoho nísee. Najmi b'éntje, najmi b'ékú, najmi tjíhin ni'ya xi má nga f'átjo nichinehe. Tunga tsjáhá ra Ntíaná nichine. Ko jun, ¿a najmi 'yúhún chjí so nga nísee? ²⁵Ko ndaha tsa 'yún kjúántaha ruu yjonuu tu xi sáhanu masen metru, najmi tjín xi nkú ts'ín sáhanu masen metru. ²⁶Tsa najmi manuu n'o ni xi íchí, ¿á jun tífantaha ruu yjonuu ni xingisoo?

²⁷Chase chubayohoo xi nkú ts'ín sá naxúu. Najmi ts'ínxá ko najmi ts'ínnda nachjún. Tunga an b'a tíxinnuu nga ta ndaha nda rei Salomon xi 'yún chánka kama nístjin nk'ie, najmi b'a k'un najyun xi kingja xi nkúhu naxúu. ²⁸Tsa Ntíaná b'a tsjo ts'ínk'íéentu jná xi chuba ma cháhá, xi nd'ai ma chá ko ndyjunni kuiti, ¿a najmi tu sahá 'yún tsjá sanuu najyun xi ndyjo jun xi 'yún chjí so nga jñoo? ¡Á b'a 'yún íchí s'ejihinnuu Ntíaná! ²⁹Kui b'a maha, najmi tu b'ejña títjun nga ni xi chínoo ko ni xi s'íu kuínchísjo. Najmi tu kui kjuabaha niu kas'enuu. ³⁰At'aha ngayjee ni xu'bi bangisjai xuta xi tjín asuntee, tunga jahá be Na'minuu nga machjénnuu ni xu'bi. ³¹Tjehennto nga katatéxumanuu Ntíaná ko b'a ts'ín tu k'uáisuhúnnuu ni xu'bi.

B'i ts'ín kinchjanímyaha Jesu kjuanchinoo

(Mt. 6:19-21)

³²Najmi tu binkjun, chutsanka títína. At'aha tsjo tjíhin Na'minuu nga tsjánuu nga kuitjás'enjiun xi nkú ts'ín batéxuma. ³³Tateño ni xi tjínnuu ko tjohoon xuta x'an. T'ekú ni xi najmi maha batsun. Ch'atjó ndjiojmi ján ni xi ts'ín nchíná sínnuu, má najmi ma fas'en já ndyjé ko ta ndaha xubú najmi maha bate. ³⁴B'a tíxinnuu at'aha má nga tjíña kjuanchinánuu, yo ta tjíña animanuu.

³⁵T'endo yjonuu ko t'etíu nd'ínuu. ³⁶B'a n'oo xi nkú ts'ín já musu xi incha kuyá nga kj'uaí nda ntíaha xi kafí kjuabixan, xi nk'ie nga f'ai tu tje'n'yún chjux'áhá ra ankjuo. ³⁷Á b'a nda tjíhin ts'e já musu xi tjíntujíhin nk'ie nga kj'uaíhi nda ntíaha. Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ni xi ts'ín ndantío tu ngat'aha nga tíchuyáha, k'uénda yjoho nga ts'ínk'íéentut'á yámixo já musu ko tsjáha níñu. ³⁸Á b'a nda tjíhin ts'e já musu xu'bo tsa tjíntu tík'un nk'ie nga kj'uaí nda ntíaha, ndaha tsa masen nístjen ko ndaha tsa ja tífi ma sen.

³⁹Katumankjinnuu ni xu'bi. Tsa be títjun nda xi ts'e ni'yoo mí chubaha kj'uaí nda ndyjé, ta k'úejña nda. Najmi tsjánte tsa nda ndyjé kjuas'en kju'a'yún ni'yaha. ⁴⁰B'a ts'ín ta tintsuba ndahanu ko jun, at'aha chuba nga najmi tíchuyóhoo kj'uaí Ntíhi Ndaq'iun.

**B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda
musu xi naxu fiko xáha**

(Mt. 24:45-51)

41 As'ai b'a kitsú Simon Pedro:

—Ji nda maestru, ¿a jin ts'ajin én xi kuachubai, a ra kohó xuta?

42 B'i kitsú Nda Ntíaná:

—¿Yá nda musuhu xi naxu fiko xáha ko xi nkjink'un, xi nda ntiaha kitsjá xáha nga kui xi tsjáha nichine já musu xingisoo nk'ie nga kuichú chuba? **43** Já b'a nda tjihin ts'e nda musu xu'bi tsa b'a títs'ín nk'ie nga kj'uaí nda ntiaha! **44** Kjuaxi ni xi tixinnuu. Nda ntiaha ts'ín kunntáha ngayjee ni xi tjihin. **45** Tunga tsa b'i ts'ín ts'ínnkjink'un nda musu xu'bi: “K'uandaya saha nda ntiana nga kj'uaí.” As'ai k'uéhe já musu ko jminchjín musu xingisoo ko nga kjine ko k'úi ko kama ch'i. **46** Tsa tu kj'uaíhí nda ntiaha nda musu xu'bi nistjin xi najmi tíkuyáha ko chuba xi najmi be, 'yún ndjá ts'ínnijéhe nda ntiaha xi nkú ts'ín n'enijéhe xuta xi najmi mjehe s'ejihin Ntíaná.

47 Nda musu xi be ni xi mjehe nda ntiaha ko najmi b'énda yjoho ko ta ndaha najmi ts'íntjusun ni xi mjehe nda ntiaha, kui xi nkjin niyá s'ehe. **48** Tunga nda musu xi najmi be ni xi mjehe nda ntiaha ko títs'ín ni xi tjihin nga n'e kjuaha ra, kui xi chuba niyá s'ehe. At'aha ngayjee xi ts'ati ni xi kits'ínkjáhin, kui xi ta ts'ati ni xi kuinchí ngáha ra. Ko xi 'yún tse ni xi kin'e kunntá, kui xi ta 'yún tse ni xi n'enisi ngáha ra.

**B'i ts'ín kitsúya Jesu nga kui ngat'aha kuakjányaha
yjoho xuta**

(Mt. 10:34-36)

49 An jáik'iet'á nd'áa asunnteí ko mangimjena nga kuiti kai.

50 Tunga tjihin ni nga nku kjuanimá xi tu xí chánkaha kj'uajian. Un nkjún tíbena ko b'a kamana santaha nkúhu nga kuichú nistjin nga kuitjusun niu. **51** ¿A b'a manuu nga kjuajyu jái tsja asunnteí? An b'a tixinnuu nga najmi. Tu xi kuakjánya níhi yjoho xuta jáihina.

52 At'aha nd'ai ch'atuts'ihin ra nga kuakjánya yjoho má nga tjintu un xuta. Jan ngjuai kontraha jo, ko xi joo ngjuai kontraha xi joon.

53 Xi tí'mi na'mi ngjuai kontraha ntíhi, ko xi tí'mi ntí ngjuai kontraha na'mihí. Xi tí'mi na ngjuai kontraha takjihin, ko xi tí'mi takjín ngjuai kontraha naaha. Xi tí'mi na nchí'ya ngjuai kontraha na antaha, ko xi tí'mi na anta ngjuai kontraha na nchí'yaha.

**B'i kitsúhu Jesu xuta nk'ie nga najmi tímankjihin
nistjin xi y'a**

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

54 B'a ta kitsú ya Jesu nga kinchjako xuta nkjiun:

—Nk'ie nga yo nga nibá ninti xi tjehe má fintjai ts'íu, as'ai: “Tsí k'ua” bixiún, ko b'a ma. ⁵⁵Ko nk'ie nga tsjen ntjo sje, as'ai: “Kama sje” bixiún, ko b'a ma. ⁵⁶ixuta xi tu tsjohó ra bakúchji xi nkú ts'in benkjún Ntíaná! Mankjinnuu ni xi ma chji nk'a ján ko t'anankiu, tunga, zá najmi tímankjihinnuu nistjin xi kich'ahanu nd'ai?

B'i ts'in tsakúya Jesu nga k'úendakáá xinkjá

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷'á najmi n'enkjintak'un subahanu ni xi nda tjin nginkun Ntíaná? ⁵⁸Tsa tjin xi tibatéjénehi ko tjenkoí nga tí'mikoí nginkun nda tjíxó, chubakondai nga tjenko sai aya niyóo, tu xi najmi ngjuaikoho ri nginkun nda jue. At'aha tsa nginkun nda jue ngjuaikohi, as'ai nda jue ts'ínkjas'ehin aya ntsja nda xi kunntá nubayóo ko kui xi ngjuáya'yihin. ⁵⁹B'a tíxihin nga najmi kuitjui yo santa nkúhu nga k'úéchjyjei toon xi tjehin.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga tjihin nga ngjuaikj'áha ra animaha xuta

13 Kui nistjin xu'bo kabincha yo k'ua xi kitsúyahá Jesu ni xi kamat'ain k'ua já xi nibáha ante Galilea. Pilato kits'ínk'ien jóo ko ta kuihi jníhi jakjá nga kits'íntjijinkoho jníhi chu xi incha tsichuko nga kitsjá chje. ²As'ai kinchja Jesu:

—¿A b'a manuu nga b'a kamat'ain já Galilea xu'bi at'aha 'yún tjin saha ngatitsun nga ngayjee xuta xi tjin ante Galilea? ³An b'a tíxinnuu nga najmi. Ko ta jun, tsa najmi kuankínchj'aha ruu animannuu, ngatentoo b'a ta ts'in kuayó. ⁴Ko máha já t'ion jan xi k'ien nga tsijnenehe xjó nk'a xi kisasín ntá tixa Siloe, ¿a b'a manuu nga kui xi 'yún tjin saha ngatitsun nga xuta xi tjin nanki Jerusalem? ⁵An b'a tíxinnuu nga najmi. Ko ta jun, tsa najmi kuankínchj'aha ruu animannuu, ngatentoo b'a ta ts'in kuayó.

⁶Ko b'i ta ts'in y'éjña chubaya Jesu nga tsakúya:

—Nku nda kisasihin nku yá higuera ajin yá tuntsjajéhe ko ngjisehe tsa ja yaha tu higo yóo, tunga ndahá nku najmi kisakúhu. ⁷As'ai kinchjako nda xi kunntá yá tuntsjajée: “Ja tjinna jan nú nd'ai nga tí'áingisja tuhu yá higuera xu'bi. Ndaha nku najmi tísakúna. Tichásuin, at'aha tu títs'ínkjenki tiyahá nga'yúhun t'anankiu”, kitsú. ⁸As'ai b'a kitsú nda xi kunntá yá tuntsjajée: “Ji nda ntia, tjennteihí nga katasinjña sa nú xu'bi. Kuakjanndáihí tuts'in ko kuinchankíhí abono. ⁹Tsa tsjá tu núni, nda tjin. Tunga tsa najmi, kama stísun.”

B'i ts'in kits'innkihí Jesu nku tachjuún nga nistjin nkjún

¹⁰Nku niyá nk'ie nistjin nkjún, ni'ya sinagoga t'bakúya Jesu éhen Ntíaná. ¹¹Yo kab'ejña nku tachjuún xi tjihin t'ion jan nú nga uhun.

Nku ndaninda kits'ínchitjuhu ko ndahachí najmi ta ma basin naxuhu.

¹²Nk'ie nga kieke Jesu tachjúun, as'ai kinchjaha ko b'a kitsúhu:

—Ji tachjuún, ja kama ndaíhi ch'in xi k'uhin.

¹³As'ai kingjénne ntsja Jesu tachjúun. Ta kuihi chubo tsasin naxu ngáha ko kits'íntsjohe Ntíaná. ¹⁴Tunga kama kjahán ra nda k'akuhu ni'ya sinagoga, at'aha nistjin nkjún nga kits'ínkíhi Jesu tachjúun. As'ai b'a kitsúhu xuto:

—Jun nistjin tíña nga ma n'exá. Kui nistjiun nibó nga n'enkinuu, najmi tu nistjin nkjún.

¹⁵Tunga b'ihí kitsú Jesu:

—[Tu tsjohónuu bakuchjú xi nkú ts'ín yankjún Ntíaná! ¿A najmi chjunndáyanú chu xi tínnuu nga nistjin nkjún nga bankín n'ek'iu ntá? ¹⁶Tachjín ta ntjehe ntje cháná Abraham maha, xi ja jíhín t'ion jan nú nga Satana y'ét'a'yúhun nga kitsjá ch'ihín, ¿a najmi tíhín ni nga chjúnndáya nga nistjin nkjún?

¹⁷Nk'ie nga b'a kitsú Jesu, kama subaha ngayjee já kontraha. Tunga máha xuta nkjiun, kama tsjoho ngayjee kjuankjún xi títs'ín Jesu.

B'í ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku k'un mostasa

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸As'ai b'í kitsú ya Jesu:

—¿Mí nihi xi b'a joyaha xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná? ¿Mí nihi xi k'uejñá chubayahana? ¹⁹Kui xi b'a joyaha nku k'un mostasa xi jakj'á nku nda ko y'éntje jñáha. As'ai kisá k'uun ko nku yá tu chánka kama, ko nisee j'ai ts'ínnda'á nubaha tjiaha yóo.

B'í ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén na'yu sahan ninkuan

(Mt. 13:33)

²⁰As'ai ta kinchja ngáha Jesu:

—¿Mí nihi xi k'uejñá chubayakohona xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná? ²¹Kui xi b'a joyaha na'yu sahan ninkuan xi jakj'á nku tachjuún ko kits'íntjijinko tse nkuan ninkuan. As'ai tsijin ngatentee na'yu.

B'í ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku ankuja

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²²Nk'ie nga títs'ín niyá Jesu nga tífi nanki Jerusalen, tsakúya ts'íhín éhen Ntíaná má xi tjeheh nga tí'fa, nanki i ko nanki xixi.

²³As'ai b'a kitsú nku xi kingjásjaiyaha Jesu:

—Ji Nda maestru, ¿a chuba maha xi n'ek'aniki?

24B'i kitsú Jesu:

—N'e kjuá'yúhun ruu yjonuu nga titjás'oon ankjuá ntsjýoo. At'ahá tíxinyanuu nga nkjin nkjún maha xi kama mjehe kjuás'en yo, tunga najmi kamahá ra. **25**Nk'ie nga kuísintjen nda xi ts'e ni'yoo ko k'uéchja ankjuo, jun xi kabincho natsin ján n'ekjano ankjuo nga b'a kuixíun: “Ji nda ntia, chjúx'áni ankjuo.” Tunga b'ahá kuítsunuu: “Najmi be yáha jun.” **26**As'ai b'a kuixíun: “Yanáá xinkíá. Niyáténi tsakuyái éhen Ntíaná.” **27**Tunga b'ahá kuítsunuu: “Ja b'a kuaxinnuu nga najmi be yáha jun. Tiyú t'axín tentenú, jun xi ch'on kin'o.”

28'Yo ch'íú ko kuichó ni'yun nk'ie nga choo nga ntje cháná Abraham, Isaac ko Jacob ko ngayjee já profeta tjíntu má batéxuma Ntíaná. Ko máha jun, kuich'onsjenuu natsiun. **29**At'ahá tu má xi tje'hén ni nibaha xuta nga k'juái s'í xi kama má batéxuma Ntíaná. **30**Tjín xuta xi yjanki nd'ai, kui xi tjun kama ngáha, ko tjín xi tjun nd'ai, kui xi tsjénki.

B'i kitsú Jesu nga kinchjanijmíyaha nanki Jerusalen

(Mt. 23:37-39)

31Ta kuihi chubo tjín já fariseo xi j'aisehe Jesu ko b'a kitsúhu:

—Xin t'in, at'ahá Herode Antipa mjehe ts'íink'iehin.

32B'i kitsú Jesu:

—B'a tankínk'ihuun nda maña xi b'a tjíun: “Chasei. Nd'ai ko ndyjunni k'onsje jánindoo ko ts'innk'íhi xuta, ko nistjin xi ma jahan kama ndjuúna xána.” **33**Tunga tjíhín ni nga ts'innnjaá niyána nd'ai ko ndyjunni ko nkiní nga k'fían nanki Jerusalen. At'ahá najmi kama xin nanki kuayá nku nda profeta.

34'iJun xuta Jerusalen, xi n'ek'ion já profeta ko b'ohoo ndjio xuta xi n'e nibásenuu! ¡A tu nkjihín niyá kama mjena nga k'uentúkúnuu xi nkú ts'ín xantó nga b'énkinka ntíhí, tunga najmi kin'e yunú!

35Nd'ai ni ma, ja s'ejña masen antenuu. An b'a tíxinnuu nga najmi ta chahanú santa nkúhu nga kuichú nistjin nga b'a kuixíun: “¡Kakjanínk'a Ntíaná xi nibáha ngajoho!”

B'i kama nk'ie nga ngji kjine niñu Jesu ni'yahá nku nda fariseo

14 Nku nistjin nkjún niñu ngji kjine Jesu ni'yahá nku nda k'aku fariseo. Kikuntá 'mahá jóo kui chubo. **2**Ta kabasinjña yo nginkun Jesu nku nda xi xkaí tíinchahá. **3**As'ai kinchjako Jesu já maestrúhu kjuatéxumoo ko já fariseo:

—¿A ma n'enkihí xuta xi uhun nga nistjin nkjún, a ra najmi?

4Tunga najmi kinchjahá jóo. As'ai Jesu kits'ínsihín nda uun, kits'ínkíhí ko kits'ínkji ngáha ni'yahá. **5**As'ai ta kinchjakohó ngáha jóo nga b'i kitsúhu:

—Tsa ntíhí kò tsa turuhú nku xi síjñajinnuú kuijneya nku ntá tixá nk'ie nga nistjin nkjún, ¿a najmi tjen'yún k'uászejihín?

⁶Najmi kinchja jóo, at'ahá najmi be nkú kuítsu.

⁷Ja kamoó, nk'ie nga kíkíe Jesu xi nkú ts'ín tíf'ájín xutá xi kama ñjakú yò ante xi tñíncha títjuun nga tíb'entut'á yámixó, as'ai y'éjña chubayahá nga tsakúya. B'i kitsúhu:

⁸—Tsa tñín xi kuítsuyahi nga k'úín nku s'í kjuábixan, najmi tñ ante xi síjña títjuun binchin. At'ahá tsa tñ ahá ni k'júái nku xi tñ kik'inyahá nga k'júái s'íu xi 'yún yankjún sa nga ji, ⁹tsa as'ai b'a k'júái tsuhi ndá xi tíb'asje s'íu: “Ndaí tjeñin má kabinchin”, kui nga kama suba ts'íhin ri nk'ie nga k'úínnchin ante xi fekuu. ¹⁰Ni xi n'ení tsa tñín xi kuítsuyahi nga k'úín nku s'í, t'ihínnchin ante xi fekuu, tñ xi b'a k'júái tsuhu ri ndá xi kitsúyahi nga k'júái s'íu: “Ji ndá amigo, t'ihínnchin nku ante xi tñña k'akú.” B'a ts'ín sakúhu ri kjuachánka nginkun ngayjee xi k'úéntut'ákohi yámixó. ¹¹At'ahá tñ yáhá ni xi k'uásje nk'a suba yjohó, kui xi chajnúcha. Kò xi k'uásje nímakjua yjohó, kui xi sakúhu kjuachánka.

¹²Kò tñ kinchjako Jesu ndá xi kitsúyahá nga k'júái kjine niñu. B'i kitsúhu:

—Nk'ie nga s'í n'esjei, najmi tñ já xi nda nchjakohi chubaihi, tñ ndaha já nts'ei, tñ ndaha já xinki, kò tñ ndaha já nchiná xi tñintut'á tññahi. At'ahá tsa b'a n'eí, kui jóo kuínchja ngajoya ngáha ri kò b'a ts'ín kuítju chjíhi ni xi kik'aihi. ¹³Ni xi n'ení nk'ie nga s'í n'esjei, xutá x'an chubaihi, xi nímahá, xi najmi ma fi kò xi ká. ¹⁴B'a ts'ín nda kamat'aihinni. At'ahá xutá xu'bi najmi kamahá tsjá ngajoya ngáha ri ni xi k'júaihi, tunga kama chjíhi ri nistjin nk'ie nga k'júaiya ngáha rā ngabayoo xutá xi naxu y'entu.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku s'í chánka xi ts'asje nku ndá

¹⁵Nk'ie nga kint'é ni xu'bi nku ndá xi tñ kab'ejñat'ako Jesu yámixó, as'ai b'a kitsú:

—já b'a nda tñíhin ts'e xutá xi k'úéntujíhín s'í chánka xi kama má batéxuma Ntíaná!

¹⁶As'ai b'a kitsúhu Jesu ndo:

—Nku niyá nku ndá ts'asje nku s'í chánka kò nkjin nkjún xutá kits'ínkint'é nga k'júaisehe. ¹⁷Nk'ie nga ja tsichu chubá, as'ai kits'ínkji nku ndá musuhu ndó. “Nibó, at'ahá ja tñinda ngayjee nichinee”, kitsúhu xi incha kin'ekint'é nga k'júái s'íu. ¹⁸Tunga ngayjee jóo incha tsanki nga n'e'yún tak'uhun. “As'ai kuak'atsená nku jñá kò tñíhin nga kfínsehe. Tíbankihi nga n'e'yún tak'unní”, kitsú ndá xi tñun kik'inyahá. ¹⁹“As'ai kuak'atsená te turu bakján nanki. Tífikjut'ayá chu. Tíbankihi nga n'e'yún tak'unní”, kitsú ngá k'jáí ndá. ²⁰“As'ai

kuixanná, kui kjuaha nga najmi kama kfhinna”, kitsú ngá nda xi ma jahan.

²¹ Kik'óya ngáha nda musu ko kitsúyaha nda ntiaha ngayjee ni xu'bi. As'ai kama kjahan nda xi ts'e ni'yoo. “Kitsa t'in ajin nantio ko niyáté xi tjín nanki xu'bi. Nibákoj ei xi x'ahan, xi nimaha, xi kaha, ko xi najmi ma fi”, kitsúhu nda musuhu. ²² Askahan b'a kitsú nda musu: “Ji nda ntia, ja kuats'intjusan xi nkú nga kuakixín, tunga tjíhín sa ante.” ²³ As'ai b'a kitsú ndantio: “T'in aya niyóo ko ante xi xi tjíndai ei. N'e kju'a'yúhun ri xuta nga kjuas'en ei, tu xi tséhe ni'yaná. ²⁴ At'aha an b'a tíxinnuu nga ndaha nku xuta xu'bo xi kixinya tíjuhun najmi kjine ni xi y'endá.”

**B'i ts'ín kitsúya Jesu ni xi tjíhin nga tjun
ts'íinnkjink'un xuta xi mjehe tsjénkihi**

(Mt. 10:37-38)

²⁵ Nkjin nkjún maha xuta xi tjénkihi Jesu. As'ai kits'ínk'ótjiyak'un ko b'a kitsúhu:

²⁶—Tsa tjín xi tsjénkina, tjíhin nga 'yún ts'ín mjena nga na'mihi, naaha, chjuúhun, ntíhi, já nts'e, jminchjín nichja, ko santaha yjoho. Tsa najmi b'a ts'ín, najmi tsuhu ra nga kama xuta ni'yakuyána. ²⁷ Xi najmi tísjáha yjoho nga tsjénkina santaha tsa kuayá ngat'ana, najmi tsuhu ra nga kama xuta ni'yakuyána.

²⁸ Tsa nku xi tíñajinnuu mjehe ts'ínnda nku torre, ¿a najmi tjuhún k'úejña nga ts'ínxki nkú tjín ni xi kfet'aha, tu xi skuehe tsa tjíñaha ni xi machjéhen nga ts'ínndjuú niu? ²⁹ At'aha tsa ts'ínnda tuts'in xjóo ko askahan najmi kuichúkuaha nga ts'ínndjuú niu, as'ai ngayjee xuta xi skuehe nga b'a ts'ín kuajnikiehe. ³⁰ B'i ngján b'a kuitsu: “Nku xá kik'atuts'ihin kui ndai, tunga najmi tsichukjuahá ra nga kits'ínndjuú.”

³¹ Ko tsa nku nda rei xi tjíñaha te mii já jun mjehe ngjuai kjánko k'ái nda rei, ¿a najmi tjuhún k'úejña nga ts'íinnkjink'un tsa kuichúkuaha nga kjánko nda rei xinkuu xi nibáko kan mii já jun xi ts'e? ³² Ko tsa behe k'un nga najmi kuichúkuaha, as'ai ts'ínkji já chjine'én xi ts'e xi má nga kuankihi kjuajyu nda rei xinkuu nk'ie nga kjin tjen sa. ³³ Kui b'a maha, tu yáhá ni xi tíñajinnuu xi najmi k'úejña ngayjee ni xi tjíhin, kui xi najmi tsuhu ra nga kama xuta ni'yakuyána.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén sihin naxo

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Nda naxo, tunga tsa ndyja nga'yúhun, ¿nkú ts'ín kama ntia ngáha? ³⁵ Najmi ta chjíhi ra. Najmi kama n'echjén xi nkúhu tsa ninte ko ta ndaha tsa n'etjijihin abonó. Tu ngjuaiyahá sa natsin ján. Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

**B'ì ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku
chutsanka xi kindyja**

(Mt. 18:10-14)

15 Nkjín já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Romá ko xuta xi najmi naxu ts'íntjusun kjuatéxumahá Moise kama ñjakút'aha Jesu nga j'aisínñjuhu. ²As'ai kinchjayanehe já fariseo ko já chjine'éhen kjuatéxumoo nga b'a kitsúhu xinkjín:

—Kui ndai ts'ínkjáíhín ko kjineko niñu xuta xi najmi naxu ts'íntjusun kjuatexumoo.

³B'ì kitsú Jesu nga y'éjña chubayaha:

⁴—Tsa tññajinnuu nku xi tñinchaha unchan chutsanka, tsa ndyjahá nku, ¿a najmi kuincháhá xi cháte ko yachán ñjoo ajin jñoo ko ngjuqingisjai xi kandyjoo santa nkúhu nga sakúhu? ⁵Ko nk'ie nga sakúhu chu, tsjo kamaha nga ngjuásun tjia. ⁶Nga kj'uaí ni'yaha, kuinchja ñjaha já xi nda nchjakohó ko já xi tjíntut'á tiñaha. “N'etsjokonú, at'aha ja kuasakú ngáhana chutsanka xi kandyjana”, kuitsuhu.

⁷B'a tíxinnuu nga b'a ta ts'ín 'yún s'e sa kjuatsjo ndjiojmi ján nk'ie nga nku xuta ngatitsun fikj'áha ra animaha nga cháte ko yachán ñja xuta xi naxu nginkun Ntíaná, xi najmi tjíhín nga ngjuaikj'áha ra animaha.

**B'ì ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén
nku toon xi kindyja**

⁸Ko tsa nku tachjuún tññaha te toontaba, tsa ndyjahá nku, ¿a najmi k'uétihi nku nd'í ko kjécha ni'yaha nga kuangisjái sisin santa nkúhu nga sakú ngáhá ra toohon? ⁹Ko nk'ie nga sakúhu, as'ai kuinchja ñjaha jminchjín xi nda nchjakohó ko jminchjín xi tjíntut'á tiñaha. “N'etsjokonú, at'aha ja kuasakú ngáhana toontaba xi kandyjana”, kuitsuhu. ¹⁰B'a tíxinnuu nga b'a ta ts'ín s'e kjuatsjo qjihín ntítsjehe Ntíaná nk'ie nga nku xuta ngatitsun fikj'áha ra animaha.

**B'ì ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku
na'mi xi kits'ínkjáín ngáhá ra ntíhí**

¹¹B'ì kitsú sa Jesu:

—Nku nda kis'ejñaha jo já. ¹²Nda xi kjintú kinchjako na'mihi: “Ji na'mi, k'uaíní ni xi kanéna”, kitsúhu. As'ai tsakjanya ndo ni xi tjíhín nga kitsjáha ntíhí. ¹³Askahan nga ja j'a chuba nistjin, as'ai tsatéña nda xi kjintú ngayjee ni xi kik'aihí ko ngji nku nanki t'axín kjin nga kik'a toon xi kisakúhu. Yo kits'ínkje tiya toohon nga kits'ínjnu kits'ínt'a. ¹⁴Tunga nk'ie nga ja kits'ínkje ngayjee toohon, tu nkúhú

kjintía xi tu xí 'yúhún kama nanki xu'bo ko kieke kjintía ko kui.

¹⁵As'ai ngjinki xáha nku nda xi tijná nanki xu'bo, as'ai kits'ínkjihí ndo má tijncha chínkaha tu xi ts'ínkjehen chu. ¹⁶Mjehe kjine ni xi tijncha kjine chinko, tunga najmi ch'a xi kitsjáha ra niu.

¹⁷Tu chahán kama chubayahá ni xi kits'ín, kui nga b'i kitsúhu: "Nkú tjin maha já xi ts'ín xánta ni'yaha na'mina xi tíb'anki tímaha nichine. Ko máha an, ei tíbaya kjintía. ¹⁸Tu sahá kfínse ngáha ra na'mina ko b'a xihin: Ji na'mi, tjenna jé nginkun Ntiana ko nginkuin. ¹⁹Najmi ta an tsuhuna tsa ntíhi k'úinní. Tu sahá katumahi an xi nkú joyaha nku nda musu xi ts'ihin xánta." ²⁰As'ai kits'ín niyá ndatiu nga nibase ngáha ra na'mihi. Kjin tjen sa nk'ie nga kiekehe na'mihi ko kama nimaha. Tsangatsanka nga ngjitsubakjá ntíhi ndo ko kikjexu'ba. ²¹As'ai b'a kitsú ndatiu: "Ji na'mi, tjenna jé nginkun Ntiana ko nginkuin. Najmi ta an tsuhuna tsa ntíhi k'úihinní."

²²Tunga b'ahá kitsú na'mihi ndatiu nga kinchjako já musuhu: "Kitsa nibákoo najyun xi 'yún nda ko n'engjo ntina, ko ta t'eyohoo najnú ntsja nku stjink'un, ko tjayohoo tjabaxinnté. ²³Nku turu xunkú xi 'yún chánka nibákoo ko n'ek'ion. Chineé ko n'esjeé s'í. ²⁴At'aha ntina xu'bi nkú joyaha tsa ja k'ien ja kj'úáiya ngáha ra. Kui xi kindyja ja kuasakusjái ngáha." As'ai nku s'í incha kik'asje.

²⁵Máha nda xi chóo, jná kafi. Nk'ie nga kik'óya ko j'ai tiña ni'yoo, kint'é nga suun tífane ko nga tijncha tenki xuta. ²⁶As'ai kinchjaha nku nda musu ko kingjásjaiyahá mí nihi xi tíma. ²⁷B'a kik'ihin: "Nda nts'ei ja kaf'ai ngáha ko na'mihi katsjá kjuá nga kan'ek'ien nku turu xunkú xi 'yún chánka, at'aha nda tjihin ndo nga kuats'ínkjáin ngáha ra." ²⁸Kama kjan nkjúhun nda xi chóo nga santaha najmi ta mjehe ra kjuas'ehen ayoo. Kui nga tsitjusjehe na'mihi ko tsankihí nga kjuas'en. ²⁹Tunga b'ahá kitsú ndo: "Yai, té, xi nkú ts'ín nkjin nú tjihin nga títs'inxát'aha ko tehente tint'e'éhen, tunga ndahachí nku niyá najmi kje 'bainí nku chutentsu ichí xi k'uasjékohona s'í já xi tjoho an. ³⁰Tunga nk'ie nga kj'uai ntíhi xu'bi, xi kits'ínkjeko jminchjín skóo ni xi kik'aihi, kan'ek'ieihin nku turu xunkú chánka."

³¹As'ai b'a kitsú na'mihi: "Ji ntina, tehente tinchunkoní ei, ko ngayjee ni xi tjinna ji ts'i. ³²Tunga nd'ai tjihin nga n'esjeé s'í ko n'etsjaá, at'aha nda nts'ei nkú joyaha tsa ja k'ien ja kj'úáiya ngáha ra. Kui xi kindyja ko ja kuasakusjái ngáha", kitsú.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda musu xi najmi naxu ngjiko xáha

16 B'i kitsú ya Jesu nga kinchjako xuta ni'yakuyáha: —Y'ejná nku nda nchiná xi kitsjá xáha nku nda musuhu tu xi kuasehe ra ni xi tjihin. Kik'inyaha nga nda musu títs'ínkje tiya ni xi kits'ínkjas'ehen nga kuasehe. ²As'ai kinchjaha nda musu ko b'a kitsúhu:

“¿Á b'a tsu én xi tít'ehena? N'ekjas'enní kuentahá xá xi tín'ei, at'ahá najmi ta ji chasehe ri ni xi tjinna.” ³As'ai kits'innkjink'un nda musu. B'i kitsú: “¿Mí nihi xi ts'ian ei ni, at'ahá ja tít'sínkje xána nda ntiana? Najmi kuichúkujana tsa xá ndjá ts'ian kō subana tsa chje kuankia. ⁴Ja be mí nihi xi ts'ian tu xi ts'ínkjáíhinna xuta ni'yaha nk'ie nga ja kje xána.”

⁵As'ai kinchjaha nga nkúnkú já xi tjehe ts'e nda ntiaha. “¿Nkú tjin tjehe ts'e nda ntiana?”, kitsúhu nda xi tjun j'aisehe. ⁶“Unchan ndjií seti”, kitsú ndo. B'a kitsú nda musu: “Á xujun xi tjit'a xkih ni xi tjehe ei. Kitsa tinchin, tu sahá tu chátehé t'et'ai.” ⁷As'ai b'a kitsú ngáha kj'ai: “Kō ji, ¿nkú tjin tjehe?” “Unchan kusta tuniñu”, kitsú nda xu'bi. B'ahá ta kitsú ngáha nda musu: “Á xujun xi tjit'a xkih ni xi tjehe ei. Tu sahá tu cháte kō katéhé t'et'ai.”

⁸As'ai nda ntiaha nda musu ch'onk'un xu'bi kama nkjúhun nga 'yún nkjink'un ndo nga b'a kits'ín. At'ahá xuta xi ts'e asuntee 'yún tjin saha kjuankjink'un xi nkú ts'ín b'éndako xinkjin nga xuta xi ts'e má ndzjeen. ⁹Kō an b'a tíxinnu. N'e chjón kjuanchiná xi tjin asunnte ngatitsuín nga kuísinko xuta, tu xi kas'ehenu xuta xi nda kuinchjakonuu. B'a ts'ín nk'ie nga kfeko asuntee kjuanchináha, n'ekjáinnuu má nga kuíntsuba síun.

¹⁰Xi kixi fiko nga ts'íntjusun ni xi ichí, kui xi ta naxu fiko nga ts'íntjusun ni xi tse. Kō xi najmi kixi fiko nga ts'íntjusun ni xi ichí, kui xi ta najmi naxu fiko nga ts'íntjusun ni xi tse. ¹¹Kui b'a maha, tsa najmi kixi kuankínkoo nga chasohō kjuanchiná xi tjin asunnte ngatitsuín, ¿yá xi tsjánuu nga chúnnto kjuanchiná xi ndoo? ¹²Tsa najmi kixi kuankínkoo nga chasohō ni xi ts'e xi kj'ai, ¿yá xi tsjánuu ni xi ts'ajun? ¹³Ndaha nku nda musu najmi ma ts'ínxát'ahá jo já ntia. At'ahá nku xi ts'ín unkie kō nku xi ts'íntjo, kō a ra ts'ínxát'a sisihin nku kō ch'on ts'ín kuasehe xinkuu. Kui nga najmi kama n'exát'ahá ruu Ntiana kō kjuanchinoo.

¹⁴Tunga já fariseo, kui xi 'yún tsjohō toon. Kui nga tsajnukiehe Jesu nk'ie nga kint'é ngayjee ni xu'bi. ¹⁵As'ai b'i kitsúhu Jesu jóo:

—Xuta nda n'esjo yjonuu nginkun xuta, tunga Ntiana há be xi nkú ts'ín tjíntuyá animanuu. At'ahá ni xi benkjún xuta tu ts'ihí maha Ntiana nga basehe. ¹⁶Jet'a xaha ni xi kis'et'a kjuatéxumoo kō ni xi tsakúya já profeta nistjin nga j'ai Jua Bautista. Kui nistjiun kik'atuts'ihin ra nga t's'enijmí nga Ntiana xi batéxuma kō xuta tít'sjá nga'yúhun yjohō nga tífás'enjin nga Ntiana xi kuatéxumaha. ¹⁷Tunga ta chjihí ra kjuatéxumoo. Najmi 'ni tjin tsa ndyjajihin sén nk'a ján kō t'anankiu nga nku ntu ichihí kjuatéxumoo ndyjat'a.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu kjuabixooñ

(Mt. 5:31-32; 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸Tu yáhá ni xi k'uejña chjuúhun kō kuixanko kj'ai tachjuún, kui xi títbangane kjuabixan tjuhun. Kō xi kuixanko ngáha tachjuún xi y'éjñaha x'ihin, kui xi ta títbangane ni xi 'mihí kjuabixan.

**B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén
nku nda nchiná ko nku nda x'an**

19 Y'ejña nku nda nchiná xi bja najyun xi 'yún chjí ko najyun xi tsjo k'un ko ngayje nistjin tsjo ts'ín b'asje s'í. 20 Ta y'ejña ya nku nda x'an xi 'mi Lazaro, xi kitsejnúhú ra tsé ko xi fajñastiu ankjuá ni'yahá nda nchinóo. 21 Kui nda x'on ni xi un b'éhe k'un nga kjine t'íá xi xi bixuntunkí kinte yámixahá nda nchinóo. Ko santaha nañoó f'aik'úhún nga kjinejnu tséhe. 22 Tu k'iehén nda x'on ko ntítsjee ngjikohó ante xi má nga tijná ntje cháná Abraham, ko ta k'ien nda nchinóo ko ngjiyanji. 23 Nk'ie nga un tíbehe nda nchinóo ngak'ien, tsasenjinki ko kieke nga kjin tijná Abraham ko nga Lazaro kab'ejñat'ahá.

24 As'ai kikjintáya nda nchinóo nga kinchja: “Ji na'mi Abraham, katuma nimahi an. T'exái Lazaro nga kats'ínk'anchiku najnú ntsja ko kanibá ts'ínk'anchi njá. At'ahá 'yún nkjún un tíbena ei ajin nd'íí”, kitsú. 25 Tunga b'ahá kitsú Abraham: “Ji ntína, n'ekj'áítsjein nga tsjo ts'ín tsinchin asuntee ko Lazaro kjuanimá j'anke. Tunga nd'ai tjihin kjuajyu ko ji un tíbehi. 26 Ko nku t'íkjá ya. Nku tixá chánkantsú tjenchja masen yaná. B'a ts'ín najmi ma f'atikjáha xi tjintu ei xi mjehe ngjuai ján ko ta ndaha xi tjintu ján najmi ma f'atikjá nga kj'uaí ei.”

27 As'ai ta kinchjahá ngáha nda nchinóo: “Tíbankihi, na'mi, nga n'ekj'í Lazaro ni'yahá na'mina. 28 At'ahá un maha já nts'é. Katjitsúyahá tu xi najmi ko kui kj'uaíhi ante xu'bi má nga un tíbehe xuta”, kitsú ndo. 29 Tunga b'ahá kitsú Abraham: “Tijnáha já nts'ei kjuatéxumaha Moise ko xujun xi y'ét'a já profeta. Kui xi kant'é éhen”, kitsú. 30 As'ai: “Najmi, na'mi Abraham. Tunga tsa tjin xi kj'uaíya ngáha ra ngabayoo ko ngjuaisehe já nts'é, ngjuaikj'áha ra animaha”, kitsú nda nchinóo. 31 Tunga b'ahá kitsú Abraham: “Tsa najmi t'ínt'é éhen ni xi y'ét'a Moise ko já profeta, ta najmi kama chubayahá ndaha tsa tjin xi kj'uaíya ngáha ra ngabayoo.”

**B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi ts'ínkijnejin
jé xuta xingisoo**

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

17 B'i kitsú Jesu nga kinchjako xuta ni'yakuyáha:

—Tjihin nga s'e ni xi ts'ínkijnejihin ngatitsun xuta, tunga, njima rú ts'ihin xi ts'ínkijnejin ngatitsun xuta xi kj'ái! 2 Tu sahá ra ngandahá xi b'a ts'íiún tsa s'et'a 'yúnt'a kásin nku ndjio chánka ko chjanikj'ajin ntáchak'uun, kintehe ni nga ts'ínkijnejin ngatitsun nku ntí ichí xi nkúhu xu'bi. 3 Chúhuun yjonu.

'Tsa nda nts'ei t'íts'ín ngatitsun, chubakoi nga najmi nda t'íts'ín. Tsa ngjuaikj'áha ra animaha, n'endyjat'aihi. 4 Tsa yatu niyá ch'on

ts'ínkōhi nga nku nistjin ko tsa yatu niyá: “Tífikj'ahā rā animāna, n'endyjat'aní”, tsa kuitsuhi, n'endyjat'aihi.

⁵As'ai kinchja já postru:

—Tisinkoni tu xi 'yún s'ejin sahaní Ntíaná.

⁶B'i kitsú Jesu:

—Tsa tu ichí s'ejinnuu Ntíaná xi nkúhu nku k'un mostasa xi 'yún ichí, kama b'a k'úhūun yá tu xu'bi: “Tiyú xin ei ko t'ihinsinjājin ntáchak'uun.” Kuint'é'ennuu yóo.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda musu xi ts'intjusun xáha

⁷Tsa nku xi tijnajinnuu tijnahā nku nda musu xi kafikjān t'anankiu ko tsa chu kafikunntá, nk'ie nga ja k'oóyaha jná nda musu, najmi b'a kuitsuhu: “Títjáhanchunt'ái yámixō.” ⁸B'a ní kuitsuhu: “T'endaní ni xi kjíne ko n'esjei najyihín. T'leyání nichinenā ko ntá xi k'uíā, ko askahan kama chineí ko s'í ji.” ⁹Ko tā ndaha najmi tsjáha máb'achjihí nda musuhu nk'ie nga ja kuats'intjusun xá xi kuatsjáha. ¹⁰B'a tā ts'ín jun, nk'ie nga ja n'etjusun ngayjee xá xi kitsjánuu Ntíaná, b'a ní tixiún: “Já musu ní. Ni xi kik'inni, kui nihi xi kin'ei.”

B'i ts'ín kits'innkihí Jesu te já xi k'uhun ch'in fentujnu

¹¹Nk'ie nga títs'ín niyá Jesu nga tífi nanki Jerusalen, j'ajin masen ante Samariā ko ante Galilea. ¹²Nk'ie nga tsichu nku nanki ichí, j'aik'úhūn te já xi k'uhun ch'in fentujnu. Kui xi kjint'á tsincha ¹³nga kikjintáya:

—Ji Jesu, nda maestru, katuma nimahi jin.

¹⁴Nk'ie nga kikié Jesu jóo, as'ai b'i kitsúhu:

—Tankínkuhuu yjonuu já nā'miu.

Nk'ie nga tīncha fi jóo, tsitjuxín ch'ihin. ¹⁵As'ai nku nda xi tjenjihín já xi tee, nk'ie nga kikié nga kama nkihí, kik'óya ko kits'intsjohō Ntíaná nga 'yún kikjintáya. ¹⁶J'aisinkúnch'int'ahā Jesu nga íxí t'anankiuhú kingjénsten nintaku ko kitsjáha máb'achjihí. Samariā nibáha nda xi b'a kits'íun. ¹⁷As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿A najmi tehé maha já xi kama nkihí? ¿Má kfihi já xi ñja xingisoo? ¹⁸¿Á tu nkuhú nda xu'bi xi najmi ntje Israel tjeheh rā kuak'óyaha nga kj'uaits'intsjohō rā Ntíaná?

¹⁹As'ai b'i kitsúhu ndo:

—Tisintjein ko t'in. At'ahā kuas'ejihin nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kama nkihí ri.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nkjé kuatéxuma Ntíaná

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰As'ai já fariseo kingjásjaiyahā Jesu nkjé kuichú nistjin nga kuatéxuma Ntíaná. B'i kitsú Jesu:

—Tunkaán najmi kama chjihí nk'ie nga kuatéxuma Ntíaná. ²¹Ko ta ndaha najmi b'a kuitsu xuta: “Ei tíjña”, ko a ra: “Ján tíjña.” At'aha ja tibatéxuma Ntíaná ajinnuu.

²²As'ai b'a kitsúhu xuta ni'yakuyáha:

—Kuichú nistjin nga kama mjenuu nga choo ndaha tsa tu nku ichí nistjin xi s'e nk'ie nga kj'uaí Ntíhi Ndax'iun, tunga najmi chanú. ²³Tjín xi b'a kuitsunuu: “Ei tíjña”, ko a ra: “Ján tíjña.” Tunga najmi tu bankínú ko ta ndaha najmi tu tsjennkíhuu. ²⁴At'aha xi nkú ts'ín ma chji nd'ích'on nk'a ján nga bat'ai, nga ma chji ei ko ma chji ján, b'a ta ts'ín kama chji Ntíhi Ndax'iun nistjin nk'ie nga kj'uaí ngáha. ²⁵Tunga tíjuhún tjíhin nga un nkjún skuehe ko nga xuta xi tjín nd'ai najmi ts'ínkjáfih.

²⁶Xi nkú kama nistjin nga y'ejña Noe, b'a ta kama nistjin nk'ie nga kj'uaí ngáha Ntíhi Ndax'iun. ²⁷Kui nistjiun tíincha kjine ko tíincha 'bi xuta. Tíincha bixan ko tíincha ts'ínkixan ntíhi. B'a tíincha ts'ín santa nkúhu nga tsichu nistjin nga jas'en Noe tsutsu chánko, ko tu ni xí kik'ahá ts'í ko jesunjin ntá ngayjee xuta. ²⁸Ko b'a ta kama nistjin nga y'ejña Lot. Tíincha kjine ko tíincha 'bi xuta. Tíincha b'atse ni ko tíincha batéña ni. Tíincha b'éntje ko tíincha ts'ínnda ni'ya. ²⁹Tunga nistjin nga tsitju Lot nanki Sodoma, nibajen nk'a ján nd'í ko sufri nga tsixuntu t'anankiu. Jesun ngayjee xuta. ³⁰B'a ta kama nistjin nk'ie nga kuakúchji yjoho Ntíhi Ndax'iun.

³¹Kui nistjin xu'bo, xi kab'ejñasun nk'a ni'yaha najmi tu kuítjujen nga kj'uaí'asje ni xi tjíntu aya ni'yaha. Ko xi kafi jñá najmi ta kats'óyaha ni'yaha. ³²N'ekj'áítsjohoon yjonuu ni xi kamat'ain chjuúhun Lot. ³³Tu yáhá ni xi mjehe ts'ínk'anki suba yjoho nga k'úejña t'ík'un, kui xi tu sahá kuayá. Tunga xi kuayá, kui xi tu sahá n'ek'anki. ³⁴An b'a tíxinnuu. Kui nistjen xu'bo jo xuta xi kjintusún nku kama, nku chjúbé ko xinkuu s'ejña. ³⁵Jo jminchjín xi tíincha ot'áha xinkjín, nku chjúbé ko xinkuu s'ejña. ³⁶Jo já xi kafi jñá, nku chjúbé ko xinkuu s'ejña.

³⁷B'a kitsú jóo:

—Ji Nda Ntía, ¿má xi tjeheh b'a kamoo?

B'i kitsú Jesu:

—Yaha nga má kjijña nku yjoninte k'ien, yo ma ñjakú chálíkíe. B'a ta ts'ín chaha nga kj'uaí Ntíhi Ndax'iun.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén ni xi kits'ínko nku nda jue nku tachjuún xi ja k'ien x'ihín

18 As'ai Jesu y'ejña chubayahá xuta ni'yakuyáha nga tsakúyaha nga tjíhin nga tehente kuinchja Ntíaná ko nga najmi ts'ínkjehé k'un. ²B'i kitsúhu:

—Nku nanki y'ejña nku nda jue xi najmi benkjún Ntíaná ko ta ndaha najmi nusihín xuta. ³Yo ta y'ejña nku tachjuún xi ja k'ien

x'ihin. Kui xi fisehe nda jue nga b'a tshu: "Kixi n'ení kjuá xi tjínkona chá kontrana." ⁴Nkjin nistjin j'a nga najmi kits'íhin kjuá tachjúun. Tunga askahán ni kits'ínkjin'kun: "Ndaha tsa najmi benkján Ntíaná ko najmi nusinna xuta, ⁵tunga tu nku títs'ínstihína tachjiin. Kui nga tu sahá kixi ts'ihin ra kjuá tu xi najmi ts'ínkjehe kjuátsentana nga kj'uaíse tehentena."

⁶B'i kitsú sa Nda Ntíaná Jesu:

—Nda tasinñju ni xi kitsú nda jue ch'onk'un xu'bi. ⁷Ntíaná, ¿a najmi kixihí ts'íhin kjuá xuta xi j'ájin, xi nistjin nistjen nchjakoho? ¿A ts'ínk'andayahá nga kuasinko? ⁸B'a tíxinnuu nga ntjuúhun ts'íhin kjuá xuta xi ts'e. Tunga nk'ie nga kj'uaí ngáha Ntíhi Ndax'iun, ¿a sakú saha asuntee xuta xi s'ejihin Ntíaná?

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda fariseo ko nku nda xi f'áchjintjai ch'á

⁹Ta y'éjña chubayaha Jesu nga tsakúyaha xuta xi b'a maha nga naxu tíincha ts'ín nginkun Ntíaná maha, tunga najmi ndahá ts'ín basehe xuta xingisoo. B'i kitsúhu:

¹⁰—Jo já ngji nchjako Ntíaná má ma natsihin ninku, nku xi nda fariseo ko nku nda xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Roma.

¹¹Nda fariseo b'i ts'ín kinchjako Ntíaná nga ngandaha kinchja nk'ie nga kabasinña ndju: "Ji Na'mi, tísjaha máb'achjí at'aha najmi b'a k'an xi nkú k'un xuta xi k'oo, xi ndyjé ts'ín, xi ch'onk'un, xi b'at'aha chjuúhun. Ko ta ndaha najmi b'a k'an xi nkúhu nda xu'bi xi f'áchjintjai ch'á. ¹²Jo niyá nga tuntjóo bátejña kjintía ko nku tíkjá ngayjee ni xi ts'ín ngana tsja chje."

¹³Tunga nda xi f'áchjintjai ch'á kjin tsasinña ko santaha najmi ma k'un tsa nk'a ján kuasenjinki. Tu kik'onayahá 'mehe nga b'i kitsú: "Ji Na'mi, katuma nimahi an nga jé tjenna." ¹⁴An b'a tíxinnuu. Nku nda xi naxu kama ndai nginkun Ntíaná nk'ie nga kik'óya ngáha ni'yaha. Najmi b'aha nda xinkuu. At'aha tu yáhá ni xi k'uasjenk'a suba yjoho, kui xi ichí kama nginkun Ntíaná. Ko xi k'uasje nimakjuá yjoho, kui xi sakúhu kjuachánka.

B'i ts'ín nda kinchjane Jesu jánti xiú

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵As'ai incha j'aiko xuta ntíhi tu xi Jesu ngjuénnehe ra ntsja. Tunga nk'iehé nga kkie já ni'yakuyóo nii, b'a kitsúhu xuta nga najmi b'a incha ts'ín. ¹⁶Tunga kinchjahá ra Jesu jóo ko b'i kitsúhu:

—Tjehenntoho jántú nga kanibásena. Najmi tu jun b'ech'óhoo. At'aha xuta xi b'a ts'ín tjintuyáha xi nkú joyaha jánti xi, kui xi tjehen ra nga Ntíaná kuatéxumaha. ¹⁷Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Xi najmi ts'ínkjáihin nga Ntíaná xi batéxumaha xi nkú ts'ín ts'ínkjáihin nku

nda chí ni xi 'báihí, kui xi ndahachí najmi kjuas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha.

B'í ts'ín kinchjanijmíko Jesu nku nda nchiná

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸As'ai nku nda k'aku kingjásjaiyaha Jesu:

—Ji nda maestru, ji xi ndai, ¿mí nihi xi ts'ian tu xi kama ts'inkjáihin ra nga kúatejña tík'un sían?

¹⁹As'ai b'í kitsú Jesu:

—¿Á an xi nda tí'mihini? Najmi tjín xi ndaha, nku tutuhú Ntíaná. ²⁰Yai xi nkú ts'ín tjít'a kjuatéxumoo: “Najmi tu biyunéi kjuabixoon. Najmi tu n'ek'iein. Najmi tu ndyjé n'ei. Najmi tu testiyu tsank'á n'ei. Chankjún na'mihí ko nqahi.”

²¹B'a kitsú ndo:

—Ngayjee ni xu'bo tít's'intjusan santa nkúhu nga ndyjana.

²²Nk'ie nga kint'é Jesu ni xu'bí b'a kitsú:

—Nku ni ndyjat'á sahi. Tateñai ngayjee ni xi tjíhin ko tjeihin xuta x'an. B'a ts'ín s'ehe ri kjuanchiná ndjiojmi ján. As'ai nibái nga tsjénkiní.

²³Tunga nk'iehé nga kint'é ndo éin, kik'ie nusin nusihin, at'aha 'yún nkjún nchiná. ²⁴Nk'ie nga kikié Jesu nga kik'ie nusin nusihin ndo, b'í kitsú:

—j'á b'a 'yún 'ni tjíhin tsa xuta xi nchiná nkjúhun kjuas'enjihin nga Ntíaná kuatéxumaha! ²⁵Tu sahá najmi 'ni tjín tsa nku chu camello kjuas'en tixaha nku nintu nga nku nda nchiná kjuas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha.

²⁶As'ai xuta xi kint'éhe b'a incha kitsú:

—¿Yá xi kama k'uanki ni ma?

²⁷B'í kitsú Jesu:

—Ni xi ndahachí najmi maha ts'ín xuta, Ntíaná maha ts'ín ni.

²⁸As'ai b'a kitsú Pedro:

—Xi nkúhu jin, ja y'entuí ni xi tjínni ko tjennkihí nd'ai.

²⁹As'ai b'í kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tixinnuu. Tu yáhá ni xi y'éjña ni'yaha, tsa chjuúhun, tsa já nts'e, tsa xi cháha ko tsa ntíhi at'aha Ntíaná batéxumaha, ³⁰kui xutai 'yún ts'ati k'uai ngáha ra asunnte xu'bí ko nistjin xi nibá askahan k'uaihi nga k'úentu tík'un sín.

B'í ts'ín ta kitsúya ngáha Jesu nga kuayá

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹As'ai ngjiko t'axín Jesu já ni'yakuyá xi te joo ko b'a kitsúhu:

—Tjenñju. Ja t'bankíaán nanki Jerusalen. Yo kuítjusun ngayjee ni xi y'ét'a já profeta nga kamaha Ntíhi Ndaq'iun. ³²At'aha aya ntsja

xuta xi najmi ntje Israel tjeheŋ ra n'ekjas'en. Kui xi kuqjnukiehe, ch'on ts'íhín, ko kuatétéjnuhu. ³³K'uéhe ko ts'ínk'ien. Tunga nístjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ngabayoo.

³⁴Ndaha nku ni xu'bi najmi kamankjihín já ni'yakuyoo. Najmi be ni xi tínchja Jesu, at'aha kis'ejña 'maha niu.

B'i ts'ín kits'ínkihi Jesu nku nda ka

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵Nk'ie nga ja tíbichú tiña Jesu nanki Jerico, nku nda ka kab'ejña andai niyoo nga tíbanti chje. ³⁶Nk'ie nga kint'é ndo nga tíf'a nkjún xuta, as'ai kingjásjaiya mí nihi xi tíma. ³⁷Kik'inyaha nga Jesu, nda xi nibáha Nazaret, tíf'a yo. ³⁸As'ai kikjintáya:

—Ji Jesu, ji xi ntjehe David, katuma nimaŋi an!

³⁹Xuta xi yja títjuun kinchjatikoho tu xi k'uéchja'aha ts'a, tunga tu sahá 'yún kikjintáya sa:

—Ji ntjehe David, katuma nimaŋi an!

⁴⁰As'ai tsasin'yún Jesu ko b'a kitsú nga ngjuqichj'a nda ko. Nk'ie nga ja j'ai, Jesu kingjásjaiyaha:

⁴¹—¿Mí xi mjehi nga ts'ihin?

B'a kitsú nda ko:

—Ji nda maestru, mjena nga kama chjina.

⁴²B'i kitsú Jesu:

—Katuma chjihu. At'aha kuas'ejhin nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kama nkhi ri.

⁴³Ta kuihi chubo kama chjihí ndo ko kitsjennkíhi Jesu nga kits'intsjoho Ntíaná. Ko ta kits'intsjoho Ntíaná ngayjee xuta xi kieke ni xu'bi.

B'i ts'ín tsichuk'úhun Zakeo Jesu

19 As'ai tsichu Jesu nanki Jerico. J'ajin nankiu. ²Yo tijná nku nda nchiná xi 'mi Zakeo, xi nda k'akuŋu já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Roma. ³Kui xi mjehe skué yáha Jesu, tunga najmi tímahá ra, at'aha katsehe xuta ko ch'e nkjún ya Zakeo. ⁴As'ai tsangatsanka títjuhun xuta nkjiun ko tsiyajnu nku yá xi sijná yo, tu xi skuéhe Jesu, at'aha yo tjihín nga kj'ua.

⁵Nk'ie nga ja tíf'a Jesu yo, tsasenjinki má kji'a ndo ko b'i kitsúhu:

—Ji Zakeo, kitsa títjujein, at'aha ni'yahi tjihín nga ts'inkj'áíya nd'ai.

⁶As'ai kitsa tsitjujen Zakeo ko tsjo kamaha nga kits'ínkjáihín Jesu ni'yaha. ⁷Tunga nk'ie nga kieke xuta ni xu'bi, as'ai ngayjee kinchjayane Jesu nga b'a kitsúhu xinkjín:

—Ni'yaha nku nda xi najmi ts'íntjusun kjuatéxumaha Moise kfi ts'ínkj'áíya.

⁸As'ai tsasinjña ndju Zakeo ko b'a kitsúhu Jesu:

—Chasei, nda maestru. Tsjaha xuta x'an masen ni xi tjinna. Ko tsa tjín xi ndyjé kits'ihin nga ts'anachaha, ts'ink'óya ngáha ra ñju niyá tjíhin ni xi jakj'aha.

⁹B'i kitsú Jesu:

—Ja k'uanki nd'ai xuta xi tjintu ni'ya xu'bi, at'aha ta ntjehe ntje chjáná Abraham y'aha ra nda xu'bi. ¹⁰At'aha Ntíhi Ndax'iun j'aingisjái ko j'ai ts'ink'anki xuta xi ja kindyja.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda xi kitsjáha já musúhu toon xi ts'ínxáko

(Mt. 25:14-30)

¹¹Nk'ie nga tímjēñju xuta ni xi tínchja Jesu, as'ai ta y'éjña chubaya ngáha nga tsakúya. At'aha ja tábichú tiña nanki Jerusalen ko b'a tímaha xuta nga akui kuatéxumahá Ntíaná. ¹²Kui nga b'a kitsúhu Jesu:

—Y'ejña nku nda nchiná xi ngji kjin kj'ai nanki tu xi nda rei n'e maha ko askahan k'óoya ngáha. ¹³As'ai kinchjaha te já musúhu ko kitsjáha toon nga nkúnkú jóo. “N'exáko tooin santa nkúhu nga kjúái ngáhana”, kitsúhu.

¹⁴Tunga unkiehé ra xuta nankihí ndo ko incha kits'ínkji tjennki ndo já chjine'én xi b'a kuitsu: “Najmi mjeni tsa kui ndai xi kama nda reini.” ¹⁵Tunga kin'e mahá nda rei ndo ko kik'óya ngáha nankihí. As'ai kitsjá kjuu nga chubaha já musu xi kitsjáha toon, tu xi skuehe xi nkú tjín kits'ín nganásun nga nkúnkú jóo.

¹⁶As'ai j'ai nda xi tjuun. “Ji nda ntia, te tjíhin nga kits'ín nganásun toohin”, kitsú. ¹⁷“Nda tjín. Nda ní ji, nda musu. Naxu kin'etjusuin xá ichí xi kitsjaha, kui nga tsjaha ra nga kuatexumaha ri te nanki”, kitsú nda rei. ¹⁸As'ai j'ai nda musu xi ma johoh. “Ji nda ntia, un tjíhin nga kits'ín nganásun toohin”, kitsú. ¹⁹“Ji xi kuatexumaihi un nanki”, ta kitsúhu nda musu xu'bi.

²⁰As'ai j'ai ngá kj'ai nda musu. “Ji nda ntia, á toohin ngáha ei. Nku pañu kik'ontikjájian nga y'etjá, ²¹at'aha tsankjuhun. At'aha kjan ní ji. Chjubéi ni xi najmi ji y'ejnai ko chjusintjein chan xi najmi ji y'entjei”, kitsú. ²²As'ai b'a kitsú nda rei: “Ji nda musu ch'onk'un, ta kuihi én xi kuakixín ts'inkokjuahara. Tsa an xi kjan ko fakj'a ni xi najmi an y'ejná ko kjesintjen chan xi najmi an y'entje, ²³kui nga, zá najmi kin'ekjas'ehen ri toonna já xi be nkú ts'ín ts'ínxáko toon? Tsa b'a kin'ei, ja ra ts'inkjái ngáha ra nd'ai toonna ko santaha ntíhi nga kjúá”, kitsú.

²⁴As'ai kinchjako nda rei já xi kabincha yo. “Chjú'ohoo tooon nda xu'bi ko tjohoon nda xi tjíñaha te”, kitsúhu. ²⁵“Ji nda ntia, ja tjíñaha te toon nda xu'bo”, kitsú jóo. ²⁶Tunga b'ahá kitsú nda rei: “An b'a

tíxinnuu. Ngayjee xi tǵhìn ni, kui xi k'uaí saha. Tunga xi najmi tǵhìn, kui xi chǵ'ahǵ santaha ni xi íchí xi tǵñaha. ²⁷Ko máha já kontrana xi najmi mjehe nga kuatexumaha, nibákoo ei ko nginkán tǵhákjó kásin.”

B'í ts'ín jas'en Jesu nanki Jerusalem

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸Nk'ie nga ja b'a kitsú Jesu, as'ai kitsjen títjun nga kits'ínndjuú ngáha niyáha nanki Jerusalem. ²⁹Nk'ie nga ja tsichu tiña Betfage ko Betania, nanki xi tiña maha asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo, as'ai kits'ínkji Jesu jo já ni'yakuyáha ³⁰nga b'í kitsúhu:

—Tankiún nanki íchí xi tǵñaha tiña ján. Nk'ie nga ja kuichú yo, sakúnuu nku ntí búrrú xi tǵt'a'yún, xi najmi kjee ch'a b'esúhun. Chǵúnndáyo ko nibákoo ei. ³¹Ko tsa tǵín xi ngjuásjaiyanuu: “¿Á jun tǵhǵundáyahanu chu?” tsa kuítsunuu, b'a t'ihuun: “Nda maestru rú machjéhen chu.”

³²As'ai ngji já xi kin'ekjǵ ko kisakúhu chu xi nkú nga kitsú Jesu. ³³Nk'ie nga ja tǵíncha kjendáya ntí búrrú, as'ai b'a kitsú já xi ts'e chu:

—¿Á jun tǵhǵundáyahanu ntí búrrú?

³⁴B'a kitsú jóo:

—Nda maestru rú machjéhen chu.

³⁵Incha j'aikoho Jesu chu. Najyuhun incha kingjásuhun chu ko kits'ínk'íesun Jesu. ³⁶Xi nkú nga ts'ín tǵí Jesu, b'a ts'ín kingjántu najyuhun xuta aya niyóo. ³⁷Nk'ie nga ja tǵíncha bichú tiña má jenstehen asunntu tjenki Yá Olivo, as'ai ngayjee xuta ni'yakuyáha Jesu 'yún incha kikjintáya tsjo nga kits'ínsjoho Ntíaná ngat'aha ngayjee kjuankjún xi incha kíkíe.

³⁸B'a incha kitsú xuto:

—¡Ntíaná nda kats'ínko nda rei xi kits'ín nibá ngajoho! ¡Kas'e kjuajyu ndjiojmi ján ko kaya kjuachánkaha Ntíaná nk'a ján!

³⁹As'ai kinchǵa k'ua já fariseo xi tǵenjihin xuta nkjiun:

—Ji nda maestru, b'a t'ihin xuta ni'yakuyáhi nga najmi tu b'a incha kats'ín.

⁴⁰B'í kitsú Jesu:

—B'a tíxinnuu, tsa k'uéchja ts'a xuta xu'bi, ndjio incha kjintáya.

⁴¹Nk'ie nga j'ai tiña Jesu nanki Jerusalem, kikjintántjai nankiu nk'ie nga kíkíe. ⁴²B'í kitsú:

—Tsa tu kui sa nǵstjin xu'bi kamankjinnuu ni xi tsjánuu kjuajyu! Tunga tǵñaha 'mahánuu niu nd'ai. ⁴³At'aha kuichú nǵstjin nga já kontrannu k'uétjindainuu xjó nga k'uéchjanuu tu xi ts'ínkjehenuu. ⁴⁴Ts'ínkjenuu ko ts'ínk'ien xuta nankinnuu. Ndaha nku ndjio najmi ta s'eǵnasun saha ra xinkjín. At'aha najmi kamankjinnuu nk'ie nga y'éǵña chjinuu Ntíaná kjuandaha.

**B'i ts'ín kik'onsje Jesu já xi t'íncha batéña chu
má ma natsihin ninku**

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵As'ai jas'en Jesu má ma natsihin ninku. Kik'onsje já xi t'íncha batéña ko t'íncha b'atse chu yo. ⁴⁶B'i kitsúhu:

—B'a ts'ín t'ít'a éhen Nt'ianá: “Ni'ya xi má nga kuinchjako xuta Nt'ianá kama ni'yaná.” Tunga jun antehé já ndyjé t'ín'e mo.

⁴⁷Xki nistjin tsakúya Jesu natsihin ninku. Ko já na'mi k'aku, já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já xi yankjúhun incha tsangisjai niyá xi nkú ts'ín kama ts'ínk'iehen Jesu. ⁴⁸Tunga najmi tísakú niyáhá ra nkú ts'ín b'a incha ts'ín, at'aha ngayjee xuta 'yún mjehe nga kuasínñuju ni xi t'ínchja Jesu.

**B'i kama nk'ie nga kingjásjaiyaha já t'íxoo Jesu yá
xi kitsjá xáha**

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

20 Nku niyá nk'ie nga t'íbakúya Jesu má ma natsihin ninku nga y'énijmíhi xuta én nda tsuhu Nt'ianá, as'ai j'ai'k'úhun já na'mi k'aku, já chjine'éhen kjuatéxumoo ko jáchá xi ta t'íhín xá. ²B'a incha kitsúhu:

—T'inyani, ¿mí xá xi t'íhín nga b'a t'ín'ei? ¿Yá xi kitsjá xáhi?

³B'i kitsú Jesu:

—Ko an ta kuasjáiyanuu nku ni. T'inyanú. ⁴¿Yá xi kits'ín nibáha Jua Bautista nga j'aiténtá xuta? ¿A Nt'ianá, a ra xuta asunnteihí?

⁵As'ai b'i kitsúhu xinkjín nga kinchjanijmíyaha niu:

—Tsa: “Nt'ianá kits'ín nibáha Jua”, kuixíaán, as'ai b'a kuitsuná: “¿Á najmi kis'ejihinnuu ni xi kitsúhu Jua?” ⁶Ko tsa: “Xuta asunnteí kits'ín nibáha” kuixíaán, ngayjee xuta k'uéná ndjio nga ts'ínk'iehá, at'aha b'a tsu xuta nga nku nda profeta kama Jua.

⁷As'ai kinchjako ngáha Jesu:

—Najmi yay yá xi kits'ín nibáha.

⁸As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ko ta ndaha an najmi xíyanuu yá xi kitsjana nga b'a t'íts'ian.

**B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén
já xi najmi naxu fiko xá xi kik'aihi**

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹As'ai Jesu b'i ts'ín tsakúyaha xuta nga y'éjña chubayaha:

—Nku nda y'éntje tuntsajé. Kitsjá sáha antee já xi maha ts'ínxáko tuntsajé, as'ai ngji kjin tse nkjún nistjin. ¹⁰Nk'ie nga ja t'íjne tuu, as'ai kits'ínk'isehe ndo nku nda musuhu já xi t'íts'ínxáko tuntsajé tu xi kuankihí ra tu xi kanéhe. Tunga kik'íéhé ra jóo nda musuhu ko

kits'ínkji tiya tiya. ¹¹As'ai tã kits'ínkjihí ngáha ndo kj'ai nda musu, tunga tã kik'íehé ngáha ra jóo nda musu xu'bi. Ch'on nkjún incha kitsúhu ko kits'ínkji tiya tiya. ¹²Tã kits'ínkjihí ngáha kj'ai nda musuhu ndo, tunga tã kits'ín'uhún ngáha ra jóo nda xu'bi nga tsanka tjenni.

¹³Tu chahán b'i kitsú nda xi ts'e tuntsajée: “¿Mí nihi xi ts'ian? Tu sahá ntína xi tjo nkjúnna ts'ínkjíá. Tsa tu ahá ni skuenkjún ntína jóo.”

¹⁴Tunga nk'íehé nga kkie já xi ts'ínxáko tuntsajée nga nibá ntíhi ndo, b'a kitsúhu xinkjín: “Kui xu'bo xi ts'ínkjáíhín ngayjee ni xi tjíhín na'mihi. Tu sahá n'ek'ieén tu xi kama ts'añáhaná ni xi ts'ínkjáíhín.”

¹⁵Kui nga kik'onsjehe jóo ntíhi ndo natsin má nga tjíntje tuntsajée ko kits'ínk'ien.

'Kui b'a maha, ¿nkú ts'íhín ra nda xi ts'e tuntsajée já xu'bo?

¹⁶Kj'uaí ko ts'ínkje já xi ts'ínxáko tuntsajée ko kj'ai já tsjá sá ngáha ra ante tuntsajée.

Nk'ie nga kint'é ni xu'bi xuta xi tíincha yo, as'ai b'a incha kitsú:

—iNajmi b'a tu katuma!

¹⁷Tunga tsase'ahá Jesu jóo ko b'i kitsúhu:

—Kui nga, ¿nkú tsuhu ra ma ni xu'bi xi jtít'a xujun éhen Ntíaná?

B'a títsu:

Ndjio xi kikjaníya já chjinexóo,

ja j'ai ma ndjio k'aku.

¹⁸Tu yáhá ni xi kuijnesun ndjio xu'bi kama xixi. Ko xi kuijnenehe ndjio kama nkuankuan.

B'i ts'ín tsakúya Jesu yá xi tjíhín nga s'echjíhi

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹Tã kuihi chubo mjehe já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo nga kuakj'ánijé Jesu, at'aha kamankjihín nga kui kinchjanímíyaha nga y'éjña chubaya. Tunga incha kitsankjúhún xuta nkjiun. ²⁰As'ai kits'ín nibásehe Jesu k'ua já xi kúnnta 'maha, xi xuta nda kits'ín ma maña yjoho, tu xi ts'ínkjinejihín Jesu nku én xi najmi b'a tjín. B'a ts'ín kama ts'ínkjas'ehen ra nda jíxá Romá. ²¹B'a incha j'ai tsúhu:

—Ji nda maestru, yaí nga kjuaxi én xi chubai nga bakuyái ko nga najmi ngabi n'ei kjuá. Naxu bakuyái éhen Ntíaná. ²²Kui nga, ¿a ma b'echjíhí nda títjun Cesar ni xi f'áchjíná, a ra najmi?

²³Tunga kamankjihín ra Jesu kjuamañaha jóo ko b'a kitsúhu:

²⁴—Takúnú nku toon denario. ¿Yá xi ts'e sénnistjiin ko j'áin xi jtít'aha tooin?

B'a kitsú jóo:

—Ts'e nda títjun Cesar.

²⁵As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tjohoon nda títjun Cesar ni xi ts'e nda títjun Cesar, ko tjohoon Ntíaná ni xi ts'e Ntíaná.

²⁶Najmi kamahá jóo kits'ínkijneya Jesu nga kuinchja nginkun xuta nantio nku én xi najmi b'a tjín. Tu sahá kama nkjúhun én xi kits'ínk'óya Jesu kó najmi tá kinchjaha.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kj'uaíya ngáha ra xuta

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷Já saduseo bakúya nga najmi kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo. As'ai k'ua xi j'aisehe Jesu nga ²⁸kingjásjaiyaha. B'i incha kitsúhu:

—Ji nda maestru, y'ét'aná Moise: “Tsa nku nda xi tjíñaha chjuún kjuayá nga najmi kis'ekoho ntí chjuúhun, nda nts'e tjíhin nga kuixanko ngáha chjuúhun, tu xi b'a ts'ín s'ehe ra ntí nda nts'e xi k'ien.” ²⁹Y'entu yatu já xi nts'e maha xinkjín. Tsixan nda xi tjuun tunga b'ahá tjún k'ien. Najmi kis'ehe ntí. ³⁰As'ai nda xi ma johó tsixanko ngáha tachjúun, tunga tá k'iehén ngáha. ³¹As'ai b'ahá tá kits'ín ngáha nda xi ma jahan kó tá k'ien, kó b'a tá kamat'ain já xingisoo. Ndaha nku xi yatuu najmi kis'ehe ntí. ³²Asakahan tá k'ien tachjúun.

³³'Kui b'a maha, nistjin nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, ¿yá ndaha xi kama ts'e tachjúun? At'aha nga yatuu tsixanko.

³⁴As'ai b'i kitsú Jesu:

—Bixan xuta xi tjín nistjin nd'ai kó ts'ínkixan ntíhi. ³⁵Tunga xuta xi tjehe ra nga k'úentu tík'un nistjin xi s'ejña askahan, xi kj'uaíya ngáha ra ngabayoo, kui xi najmi tá kuixahan kó najmi tá ts'ínkixahan ntíhi. ³⁶At'aha najmi tá kama kuayáha. B'a ní ts'ín k'úentu xi nkú ts'ín tjíntu ntítsjee. Ntíhi Ntíaná kama, at'aha j'áya ngáha ra ngabayoo.

³⁷Kó santaha Moise tá y'ejña chji nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, nk'ie nga kinchjanijmíyaha na'yá ntsje xi títiú. At'aha b'a ts'ín jtít'a nga Ntíaná xi “Ntíaha Abraham, Ntíaha Isaac kó Ntíaha Jacob.” ³⁸Ntíaná najmi Ntíaha aníma. Ntíaha ní xuta tík'un. At'aha nginkun Ntíaná tjíntu tík'un ngayjee xuta.

³⁹As'ai kinchja k'ua já chjine'éhen kjuatéxumoo:

—B'a tjín ni xi kuakixín, nda maestru.

⁴⁰Najmi tá kama k'un kingjásjaiya saha ra Jesu tsa mí nihi.

B'i ts'ín kingjásjaiya Jesu yá xi y'aha ra xi Cristo

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Nkú tjíhin ra nga b'a tsuhu xuta nga ntjehe David nibáha ra xi Cristo? ⁴²At'aha tá kuihi David b'a ts'ín y'ét'a xujun salmo:

Ntíaná b'a kitsúhu Nda Ntíana:

^f 20:41 “Xi kits'ín nibá Ntíaná” tsuhu ra “Cristo”.

“Tinchint'ání má batexuma,

⁴³k'uentú maná já kontrahí kinte tsukui.”

⁴⁴B'a ts'ín tǎ kuihi David b'a kitsúhu nga Nda Ntiáha maha xi Cristo. Kui nga, ¿nkú ts'ín ntjehé David nibáha rǎ xi Cristo?

**B'i ts'ín y'échjit'ain Jesu sin xi y'a
já chjine'éhen kjuatéxumoo**

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵Nga tǐncha basínñju ngayjee xuta, as'ai kinchjako Jesu xuta ni'yakuyáha:

⁴⁶—Chúhuun yjonuu já chjine'éhen kjuatéxumoo. Kui xi tsjoho nga bja najyun ndju nga b'ema ko nga tsjo ts'ín súniáha niyátée. Tsjoho nga b'entusún yáxilé xi tǐncha títjun ni'ya sinagoga ko nga b'entu ante k'aku xi tǐn nku s'í. ⁴⁷Kui xi kje'áha ni'yaha jminchjín xi ja k'ien x'ihín ko as'ai chuba 'yúhún tse nchjako maña Ntiáná tǔ xi b'émat'aihin yjoho. 'Yún un skuehe já xu'bǐ.

B'i ts'ín kinchjanjímíyaha Jesu toon chje

(Mr. 12:41-44)

21 Tsase Jesu ko kieke xuta nchiná xi tǐbinchá toohon aya kaxa toon chje. ²Ko tǎ kieke nku tachjuún xi ja k'ien x'ihín. Kui xi jo toon xi tǐntí tsinchá kaxa chje. ³As'ai b'i kitsú:

—Kjuaxi ni xi tǐxinnuu. Tachjuún x'áin 'yún tse kuatsjá sa nga ngayjee xuta xi k'oo. ⁴At'aha ngayjee xuta xi k'oo ni xi tǐb'ankihí kuatsjá. Tunga máha tachjǐn, ngayjee toon xi tǐjñaha nga kjineyaha nichine kuatsjá.

**B'i ts'ín tsakúya Jesu ni xi kama
kintehe ni nga kfe asuntee**

(Mt. 24:1-28; Mr. 13:1-23)

⁵K'ua xuta tǐnchjanjímíyaha ninku nga tsjo ts'ín kin'enaxúkoho ndjio tsjo k'un ko ni xi kits'ínsuhun xuta. As'ai b'i kitsú Jesu:

⁶—Máha ni xi tíyo ej, kuichú nǐstjin nga ndaha nku ndjio najmi tǎ s'ejñasuhun rǎ xinkjín. Ngayjee n'exúya.

⁷As'ai b'a kitsú jóo nga kingjásjaiyaha:

—Ji nda maestru, ¿nkjé b'a kama? ¿Mí nihi xi kuakúchji títjun nga b'a kama?

⁸As'ai kinchja Jesu:

—Chúhuun yjonuu nga najmi tǔ ch'a xi k'uanqachannuu. At'aha nkjin maha xi kj'uaí nga an ts'ǐn ma yjoho. “An xi kui”, kuitsu. Ko b'a kuitsu ya: “Ja kuichu nǐstjün.” Tunga najmi tǔ tsjennkíhí ruu jóo. ⁹Nk'ie nga kuinú'yó nga tǐn kjuachán ko nga najmi tǐn kjuajyu qjihín xuta naxinantá xi tǐn, najmi tǔ binkjun. At'aha tǐhín ni nga tjun b'a kama, tunga najmi kjehé kfe asuntee.

¹⁰Ko b'i kitsú sa Jesu nga ngjindju:

—Xuta xi tjin nku nanki kjaánko xuta xi kjaí nanki. Nku nda rei kjaánko kjaí nda rei. ¹¹Chón xi tu xí 'yúhún kama ko s'e kjintía kjaí kjaí nanki. Tsjén ch'in ch'onk'un, ko kama chji nk'a ján ni xi kuinchánkjúhun xuta ko kjuankjún chánka.

¹²Tunga kintehe ni nga kuitjusun ngayjee ni xu'bi, titjun kuak'ánijénuu xuta ko tsjénki unkienuu. Ts'ínkjas'ennuu aya ntsja já k'akuhu xuta sinagoga ko ts'ínkjas'ennuu nubayá. Ngat'ana ngjuaikohonuu nginkun já rei ko nginkun já titjun. ¹³B'a ts'ín sakúntehenuu nga k'únyaha ruu jóo yáha an. ¹⁴B'i n'e n'enkjintak'un nga najmi tu b'enda titjun xi nkú ts'ín kuisinkoo yjonuu. ¹⁵At'aha an tsjanuu én xi chubo ko kjuankjintak'un xi chánka sa nga xi ts'e já kontranu, tu xi najmi kuichúkuaha ra ni xi chubo ko tsa b'a kuitsu nga najmi b'a tjin ni xi tichubo.

¹⁶Santaha xi chánuu, já nts'o, xuta xinkiu ko xuta xi nda nchjakonuu ts'ínkjas'ennuu. K'ua xi tjin ajinnuu n'ek'ien. ¹⁷Ngat'ana ts'ín unkiehenuu ngayjee xuta. ¹⁸Tunga ndahá nku ntsjaku najmi ndyja. ¹⁹Ndjá tincho, tu xi k'uaankihinu.

²⁰Nk'ie nga choo nga k'uéjtjindaihi já jun nanki Jerusalen, katumankjinnuu nga ja kuichu nistjin nga n'ekje. ²¹Kui nistjin katanka xuta xi tjintu ante Judea xi tjehe asunntu tjénki. Xi tjintu ajin nantia Jerusalen katitju. Xi kafi jná najmi ta kak'óyaha ajin nantio. ²²At'aha kui nistjin xu'bo ts'ínkjáihin xuta chjhi ni xi najmi nda kits'ín, tu xi kuitjusuhun ngayjee ni xi tjt'a éhen Ntiana. ²³Nima rú ts'íhin jminchjín xi y'a ntí ko xi títs'ínki ntí kui nistjin! At'aha tse kjuanimá xi s'e asuntee ko kjuakjahán Ntiana nibanehe xuta xu'bi. ²⁴K'ua xi kicha ndju n'ek'ienkoho ko kjaí ngá xi ngjuainijé ngayjee nanki xi tjin. Xuta xi najmi ntje Israel tjehe ra kuasinne nanki Jerusalen xi nkú tjin nú nga k'uaantehe nga kuatexuma.

B'i kama nistjin nga k'uaí ngáha Ntíhi Ndax'iun

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵As'ai ts'íu ko sóo ko niñuu kuakúchji kjuankjún xi kama.

Xuta naxinantá xi tjin t'anankiu ngjuántaha ra yjoho ko tsankjún, at'aha 'yún kjuaneyá ntáchak'uun ko 'yún ngjuaink'a t'éhen ntóo. ²⁶Xí kuayayahá xuta nga tsankjún ko nga kuyaha ni xi kamaha asuntee. At'aha Ntiana ts'ínk'atsé ni xi tjin nk'a ján. ²⁷Nk'iehe chá Ntíhi Ndax'iun nga tjenjin nintiu nga nibáko ngayjee nga'yúhun ko kjuachánkaha. ²⁸Nk'ie nga k'uatuts'ihin nga b'i kama, tsjo katumanu, at'aha ja tábichú tiña nistjin nga ja kama ndáinu.

²⁹Ko b'i ta ts'ín y'éjna chubaya Jesu nga tsakúya:

—Chasoho yá higuera ko ngayjee yá xi tjin. ³⁰Nk'ie nga yo nga ja titjuhu nts'én, mankjinnuu nga ja tábichú tiña chunuboo. ³¹B'a ta

ts'ín nk'ie nga ja choo nga ja b'a tíma, katumankjinnuu nga ja tǐñā tiña nǐstjin nga kuatéxuma Ntǐaná. ³²Kjuaxi ni xi tǐxinnuu. Kuitjusun ngayjee ni xu'bi kintehe ni nga kuayáyje xuta xi tǐn nd'ai. ³³Kamaha asuntee ko nk'a ján ndyja, tunga énnā najmi kj'ua tiya.

³⁴Chúhūun yjonuu, tu xi najmi kama ndjáha animanuu, tsa tséjihin ra ni xi mjehe yjonintenuu, tsa kama ch'iu, ko tsa kjúántaha ruu yjonuu ni xi tǐn asuntee. At'aha tsa b'a n'oo, tu ndyjahánuu nk'ie nga kj'uaí nǐstjin xu'bo. ³⁵At'aha kj'uaínehe nǐstjin xu'bo ngayjee xuta xi tǐn tu má xi tǐhén ni asuntee. Tu ndyjuhé ra nga b'a kamoo. ³⁶Kui nga tǐntsuba ndahanu ko tehente chubakoo Ntǐaná, tu xi kuichúkuahanuu nga kuitjankiu ngayjee ni xi kamoo ko kuichú nginkun Ntǐhi Ndax'iun.

³⁷Xki nǐstjin tsakúya Jesu natsin nǐnku ko nga ma ngixuun bitju nga fi ts'ínk'la nǐstjen asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo. ³⁸Ko ngayjee xuta ta jyun ta jyun incha f'ai natsin nǐnku nga f'aisínñjuhu Jesu.

B'i ts'ín y'énda já tǐxóo nga mjehe kuakj'ánijé Jesu

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Jn. 11:47-53)

22 Ja tǐbichú tiña S'í Pascua, nk'ie nga chine nǐnkuun xi najmi kamandakoho na'yu san. ²Já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo incha tsangisjai niyá xi nkú nga ts'ín ts'ínk'iehen Jesu, at'aha tsankjún jóo xuta nkjiun.

B'i ts'ín y'énda Judá Iscariote xi nkú ts'ín ts'ínkjas'en Jesu

(Mt. 26:14-16; Mr. 14:10-11)

³As'ai jas'enjihin Satana Judá xi ta 'mi Iscariote, nku nda ni'yakuyá xi te joo. ⁴Kui xi ngjisehe já na'mi k'aku ko já jun k'aku nga kinchjanijmíyako xi nkú ts'ín kama ts'ínkjas'ehen Jesu. ⁵Tsjo kamaha jóo ko y'éndako Judá nga tsjáha toon. ⁶Kits'ín yu Judá ko tsangisjai niyá xi nkú ts'ín kama ts'ínkjas'en Jesu nk'ie nga najmi 'yún tǐn xuta.

B'i ts'ín ts'asjeko S'í Pascua já ni'yakuyáha Jesu

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷Tsichu nǐstjin nga chine nǐnkuun xi najmi kamandakoho na'yu san, nk'ie nga n'ek'ien chutsankaha S'í Pascua. ⁸As'ai b'a kitsú Jesu nga kits'ínkji Pedro ko Jua:

—Tankínkiendo ni xi chineé S'í Pascua.

⁹B'a kitsú jóo:

—¿Má xi tǐhen mjehe nga k'úéndai nichinee?

¹⁰B'i kitsú Jesu:

—Nk'ie nga kuitjás'oon ajin nantio, satékjó nku nda xi y'a nku ndjǐ ntánijua. Tsjénnkihūu santaha má nga kjuas'en ¹¹ko b'a t'ihūun

nda xi ts'e ni'yo: “B'a títsu nda maestru: ¿Má xi kui ante má nga k'íneka nichinehe S'í Pascua já ni'yakuyána?” ¹²As'ai kuakúnuu nku ante tayá chánka xi ja t'jinda xi t'jehen nk'a ni'yaha. Yo t'endo ni xi chineé.

¹³As'ai ngji jóo ko b'a kamat'ain xi nkú nga kitsúhu Jesu. Yo incha y'éndá nichinehe S'í Pascua. ¹⁴Nk'ie nga tsichu chuba, y'ejñat'ako Jesu yámixó já postruhú ¹⁵ko b'i kitsúhu:

—Mangimjena nga kjuasjékonuu S'í Pascua xu'bi kintehe ni ngabayana. ¹⁶At'aha b'a tíxinnuu nga najmi ta k'jine sahana nichinei santaha nkúhu nga kuitjusun xi nkú tsuhú ra kui s'íi má batéxuma Ntíaná.

¹⁷As'ai jakj'á chutsín ko nga ja kitsjáha máb'achj'íhi Ntíaná, b'i kitsú:

—Chjúbó niu ko n'endzjohoo xinkiu. ¹⁸At'aha b'a tíxinnuu nga najmi ta k'ui sahana ntáha tuntsjajée santa nkúhu nga kuichú nistjin nga kuatéxuma Ntíaná.

¹⁹As'ai jakj'á ninkuon ko nga ja kitsjáha máb'achj'íhi Ntíaná, tsakjánya ko kitsjáha jóo nga b'a kitsú:

—Kui xu'bi xi yjonintena xi n'ekjas'en ngandanuu. B'a n'oo tu xi k'j'uaítsjennuu an.

²⁰Nk'ie nga ja kamaha nga kikjine nichinee, ta jakj'á chutsín nga b'a kitsú:

—Kui chutsín t'bakúchji jnína xi ngjuají ndzjo ngandanuu. Jnína t'b'éndako tsetsehe Ntíaná nd'ai xi nkú ts'ín nda ts'ínko xuta. ²¹Tunga máha nd'ai, nda xi títs'ínkjas'enna ta t'jñat'akona yámixají. ²²At'aha b'a n'ehe Ntíhi Ndax'iun xi nkú ts'ín kis'endaha. Tunga, jnimá rú ts'íhin nda xi ts'ínkjas'ehen!

²³As'ai b'i ngján kingjásjaiyaha xinkjín jóo nga yá xi b'a ts'íiun.

B'i ts'ín kitsúya Jesu yá xi 'yún chánka sa

²⁴As'ai já ni'yakuyóo b'a incha kitsúhu xinkjín nga yá xi 'yún chánka sa ajihin. ²⁵Tunga b'ahá kitsú Jesu:

—Já rej xi batéxuma naxinantá xi t'jín asunntee ndjá ts'ínko xuta xi ts'e. Ko já xi t'j'ihin xá, kui xi nda incha ts'ín, tsu xuta. ²⁶Tunga ajinnuu najmi b'a kama. Xi 'yún ní chánka sa ajinnuu kats'ín ma yjohó xi nkú joyaha tsa kui xi 'yún kinte t'jen. Ko xi batéxuma kats'ín ma yjohó xi nkú joyaha tsa kui xi nda musuhú já xingisoo. ²⁷At'aha, ¿yá xi 'yún chánka sa? ¿A xi b'ejñat'a yámixó nga kjine, a ra nda musu xi b'éyahá nichinee? ¿A najmi xi b'ejñat'ahá yámixó? Tunga máha an, t'ijñajinnuu ei xi nkú joyaha nda musunuu.

²⁸'Jun najmi kin'e nga manú nk'ie nga kichjut'ayák'unna. ²⁹Kui nga k'uendáhanuu nga kuatexumo, xi nkú ts'ín y'éndana Na'mina.

³⁰Kuintsubat'o yámixana nga chinoo ko s'iu nk'ie nga kuatexuma,

ko kuintsu_{boo} ante má nga kuatexumohoo ntjehe xuta Israel xi te jo tíkjá maha.

**B'ì ts'ín kitsúya títjun Jesu nga Pedro b'a kuitsu
nga najmi behe**

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Simon, Simon, tasinñjui. Satana tsanki nga k'uétsujneyánuu xi nkú n'ehé tuniñu nga kjút'ayák'unnuu. ³² Tungá an ja tsankintjáíhi nginkun Na'miu tu xi tu nku s'ejihín ri an. Kó ji, nk'ie nga sakú nga'yún ngáha ri nga s'ejihin an, tisinkoi já nts'ei tu xi tu nku ndjáhá kuinchaha.

³³ B'a kitsú Simon:

—Ji nda maestru, tjínkuhu k'an nga kfínkoho nubayá ko santaha nga kuayákoho.

³⁴ B'ì kitsú Jesu:

—Ji Pedro, an b'a tíxihin. Kintehe ni nga kjintá xanto nd'ai, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá tjíhin.

³⁵ As'ai b'ì kitsúhu já ni'yakuyáha:

—Nk'ie nga kits'inkjínuu nga najmi tu ch'o tsa kixinnuu, ko ta ndaha toon ko ta ndaha tjabaxínté, ¿a tjin ni xi kindyjat'anuu?

B'a kitsú jóo:

—Najmi chumi nihi xi kindyjat'ani.

³⁶ As'ai b'a kitsú Jesu:

—Tunga nd'ai, xi tijnaha tsa, kat'a ko ta kat'a toohon. Kó xi najmi tijnaha kicha, kataténa najyun ndjuhu ko kat'atse nku. ³⁷ At'aha b'a tíxinnuu. Tjihin nga kuitjusuhun ni xu'bi xi tjt'a éhen Ntíaná: “Kui xi ta kich'axkihí ra ajihín já ch'onk'uun.” At'aha ngayjee ni xi tjt'a nga tinchjanijmíyahana tjíhin nga kuitjusun.

³⁸ B'a kitsú jóo:

—Ji nda maestru, já jo kicha ei!

B'ì kitsú Jesu:

—Ja kama.

B'ì ts'ín kinchjako Jesu Ntíaná

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ As'ai tsitju Jesu nga ngji asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo xi nkú ts'ín tehente, ko ta kitsjennkíhi já ni'yakuyáha. ⁴⁰ Nk'ie nga tsichu yo, b'a kitsúhu:

—Chubakoo Ntíaná tu xi najmi chjút'ayák'uhunnuu.

⁴¹ As'ai b'a ts'ín kjin ngji t'axín suba xi nkúhu má bichúkijne nku ndjio nga s'e. Yo tsasinkúnch'in ko kinchjako Ntíaná. ⁴² B'ì kitsú:

—Ji Na'mi, tsa kama kai, n'ekj'a t'axínni kjuanima xu'bi. Tungá katumahá xi nkú ts'ín mjehi, najmi xi nkú ts'ín mjena.

⁴³As'ai kama chjihí nku ntítsje xi nibajehen nk'a ján nga j'ai tsjá nga'yúhún. ⁴⁴Ko nk'ie nga 'yún nkjún un tíbehe Jesu, tu sahá 'yún kinchjako sa Ntíaná ko tsixuntu t'anankiu ntánubáha xi b'a k'un xi nkú joyaha stubá jní i.

⁴⁵Nk'ie nga ja kamaha nga kinchjako Ntíaná, as'ai tsisintjen ko j'aise ngáha ra já ni'yakuyáha. Kjintufé jóo nk'ie nga j'aisehe at'aha kjuaboó xi kats'ín nganaha. ⁴⁶As'ai b'í kitsú:

—¿Á kisanntuféhenu? Tísintjoon ko chubakoo Ntíaná tu xi najmi chjút'ayák'uhunnuu.

B'í ts'ín j'aichj'anijé Jesu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷Nk'ie nga ta tínchjaha Jesu, tu j'aihí nkjin nkjún xuta. Tjen títjuhún xuto nda xi 'mi Juda, xi nku nda ni'yakuyá xi te joo. Kui xi j'aik'úhún Jesu ko kikjexu'ba. ⁴⁸B'í kitsú Jesu:

—Ji Juda, ¿a tíchjuxu'bai Ntíhi Ndax'iun nga tín'ekjas'ein?

⁴⁹Nk'ie nga kikié já xi kabinchandaihi Jesu ni xi tímoo, as'ai b'a kitsú:

—Ji nda maestru, ¿a kicha kuixkjahanni?

⁵⁰Nku nda xi sjñajihin jóo kits'ín'uhún nku nda musuhu nda na'mi títjuun. Tsatet'a tjabaxínñju kixi. ⁵¹Tunga b'ahá kitsú Jesu:

—Najmi b'a tu n'o. Jyu tincho.

Kits'ínko tjabaxínñju nda musu nga kits'ínkihi. ⁵²As'ai kinchjako já xi j'aikj'ánijéhe, kui xi já na'mi k'aku ko já jun k'akuhu ninku ko jáchá xi ta tjihín xá. B'í kitsúhu:

—¿A nda ndyjéná? ¿Á íxí kichahá ko yá kich'ahanu nga kjúáihinu?

⁵³Xki nístjin tsásinjñajinnuu má ma natsihin ninku. Ndahachí najmi kin'ekonú. Tunga kuihí chubanuu xu'bi, chuba nga batéxuma má jyuun.

B'í ts'ín kitsúya Pedro nga najmi be Jesu

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴As'ai jakj'ánijéhe jóo Jesu ko ngjikoho ni'yaha nda na'mi títjuun. Máha Pedro, kitsjennkí kjihin Jesu. ⁵⁵Nk'ie nga kits'ín'yún nd'í jóo kamasehen natsiun, y'entut'á ko Pedro ta y'eññajihin. ⁵⁶As'ai nku na musu kikiéhe nk'ie nga kab'eññat'a nd'íu. Tsase'a sisihin ko b'a kitsú:

—Kui cháí xi ta tsjenko chá ján.

⁵⁷Tunga najmi kits'ínkiehé yjoho Pedro. B'a kitsú:

—Ji tachjuún, najmi be ndo.

⁵⁸Sa kutju tu sa kj'alíhí xi kikié ngáha ko b'a kitsúhu:

—Ji xi ta makoi jóo.

Tunga b'ahá kitsú Pedro:

—Ji nda, najmi an niu.

⁵⁹J'a ra xi nkú maha tsa nku ora. As'ai tū sa kj'ai ngá xi ta b'ahá kitsú ngáha ra:

—Kjuaxi kjáíhin nga kō kui ndai mako nda xu'ba ján, at'aha ta Galilea nabáha.

⁶⁰B'ahá ta kitsú ngáha Pedro:

—Ji nda, najmi be ni xi tíchubai.

Ta kuihi chubo, nk'ie nga b'a ta títsuhu Pedro, tjen'yún kikjintáha nku xanta. ⁶¹Kits'ínk'ótjiya Nda Ntíaná nga tsase'a Pedro, kō j'áítsjehen Pedro ni xi kitsúhu Nda Ntíaná: “Kintehe ni nga kjintá xanto nd'ai, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá tjíhin.” ⁶²As'ai tsitjusje Pedro kō kikjintá'un kikjintánte.

B'i ts'ín kichajnuha Jesu

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³Máha já xi tíincha kunntáha Jesu, kik'aya kō kik'íéhe. ⁶⁴Y'é'ma tunkun kō b'a incha kitsúhu:

—Tixínyai xi nkúhu nda profeta, ¿yá xi kuak'íéhi?

⁶⁵Nkjin tíkjá ya én xi kitsúhu Jesu nga najmi kikienkjún.

B'i ts'ín kin'ekokjuá Jesu nginkun já tjíxá judio

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶Nk'ie nga ja kama seen, kama ñja jáchá xi tjíhin xá kō já na'mi k'aku kō já chjine'éhen kjuatéxumoo. Incha ngjiko Jesu má ma ñjakú já tjíxá judio kō b'a incha kitsúhu:

⁶⁷—T'inyani, ¿a ji xi kits'ín nibá Ntíaná?⁹

B'i kitsú Jesu:

—Tsa xinyanuu, najmi s'ejinnuu. ⁶⁸Kō tsa kuasjáyanuu, najmi n'ek'óyanú. ⁶⁹Tunga nd'ai k'uatuts'ihin Ntíhi Ndax'iun nga k'úejnat'aha Ntíaná xi tjíhin nga'yún.

⁷⁰As'ai ngatentee kingjásjaiyaha:

—¿A xúhu jihí xi Ntíhi Ntíaná?

B'i kitsú Jesu:

—An xi tibixíun.

⁷¹B'a incha kitsú jóo:

—¿A machjén saná já testiyu? Ñá kikjin ja kuanu'yáá ni xi kuatsú.

B'i ts'ín kin'ekokjuá Jesu nginkun nda tíjtun Pilato kō nda rej Herode Antipa

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

23 As'ai tsisintjen ngayjee já tjíxoo kō ngjiko Jesu nginkun Pilato. ²Nkjin ni xi kikjaníhehe yo nga b'i incha kitsú:

⁹ 22:67 “Xi kits'ín nibá Ntíaná” tsuhu ra “Cristo”.

—Xuta nankini t́binchákJahan ndai nk'ie kuasakúni. Tíb'éjña nkjún nga s'echjíhi nda títjun Cesar ni xi fláchjintjai, ko b'a títu nga kui xi nku nda rej xi kits'ín nibáha Ntiáná.

³B'a kitsúhu Pilato Jesu:

—¿A ji xi nda rejhi xuta judio?

B'i kitsú Jesu:

—B'a tjín ni xi t́bixín.

⁴As'ai kinchjako Pilato já na'mi k'aku ko xuta nkjiun nga b'a kitsúhu:

—Najmi chumi jéhe xi t́sakújinna ndo.

⁵Tunga tu nku b'ahá incha kitsú jóo:

—Xuta nankini t́binchákJahan. T́bakúya xki ante xi tjín Judea. Ante Galilea kik'atuts'ihin ra ko santaha ei ja j'ai nga b'a tít'sín.

⁶Nk'ie nga kint'é Pilato ni xu'bi, kingjásjaiya tsa ante Galilea nibáha Jesu, ⁷at'aha yo batéxuma Herode Antipa. Nk'ie nga kik'inyaha nga Galilea nibáha Jesu, as'ai kits'ínkji Jesu má t́jña Herode, at'aha nanki Jerusalem t́jña Herode kui chubo.

⁸Tu ni xí tsjohó kamaha Herode nk'ie nga kieke Jesu, at'aha nd'ai nkjún mjehe ra skuéhe. Nkjin t́kjá ni xi kik'inyaha nga tít'sín Jesu ko mjehe skué nga ts'ín Jesu nku kjuankjún. ⁹Nkjin nkjún ni xi kingjásjaiyaha, tunga ndahá nku én najmi kinchja Jesu. ¹⁰Ta kabincha ya yo já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo nga nihi xi nkjún ts'ín nkjin ni xi t́kjanínehe Jesu.

¹¹As'ai Herode ko já juhun xi nkúhu ni xi najmi chumi ni chjhi ra kits'ín ma Jesu ko tsajnukie. Kits'ínngja nku najyun tsjo tjín xi nkúhu xi bja já rej nga incha kik'aya. As'ai kits'ínk'óya ngáha ra Pilato.

¹²Kui nstjin xu'bo Herode ko Pilato kik'atuts'ihin nga kinchjako nda ngáha xinkjín, at'aha unkie xinkjín kintehe ni ni xu'bi.

B'i ts'ín kitsjá kjuq Pilato nga n'ek'ien Jesu

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³As'ai Pilato kinchja njaha já na'mi k'aku ko já t́jxoo ko xuta nkjiun. ¹⁴B'a kitsúhu:

—Jun kafáikonó ndai. B'a t́bixiún nga xuta nankinuu t́binchákJahan. Nginkun kuangjasjáiyaha ndo. Ajihin ngayjee ni xi t́chjaninóhoo ndai najmi kuasakúna tsa t́ihin jé. ¹⁵Ta ndaha Herode najmi kuasakújihin tsa mí nihi. Kui nga kuats'ínk'óya ngáhana ndai. Ja tíyo. Najmi chumi nihi xi kits'ín ndai xi tjeheh ra ngabaya. ¹⁶Kui b'a maha, tsjhana kjuq nga s'ehé ra ko as'ai ts'in ndaíhi.

¹⁸Tunga nkuhú kits'ín ntaha xuta nga kikjintáya:

—¡Kan'ek'ien nda xu'bo! ¡N'e ndaíhi Barraba!

¹⁹Kjiya'yún nda Barraba at'aha já Roma ngji kontraha ko nku nda kits'ínk'ien. ²⁰Pilato mjehe nga ts'ín ndaíhi Jesu kai, kui nga ta kinchjakohó ngáha xuta nkjiun. ²¹Tunga 'yún kikjintáya xuto:

—Tjat'a kruj ndo! Tjat'a kruj ndo!

²²As'ai ta kinchjahá ngáha Pilato niyá xi ma jahan:

—Tunga, ¿mí ni ch'on tjihin xi kits'ín ndo? Ndaha nku ni najmi tísakújinna tsa tjeheh ra ngabaya. Kui b'a maha, tsjahana kjuá nga s'ehe ra ko as'ai ts'in ndáíhi.

²³Tunga tu ni xí 'yúhún kikjintáya sa xuta. Tsankihí Pilato nga ngjuát'a kruu Jesu. B'a incha kits'ín santaha nkúhu nga incha kin'esihín. ²⁴Kui nga kitsjáha kjuá Pilato nga n'etjusuhun ni xi tfincha banki. ²⁵Kits'ín ndáíhi nda xi j'ájin xuta nga n'e ndáíhi, nda xi kjiya'yún nubayá at'aha já Roma ngji kontraha ko at'aha anima tjeheh. As'ai kitsjá kjuá nga n'ehe Jesu ni xi mjehe xuta nkjiun.

B'i ts'ín kis'et'a kruu Jesu

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶Nk'ie nga tífi s'et'a kruu Jesu, kichjubé nku nda nanki Sirene xi Simon 'mi. Njá kaf'aihi ndo. Kui xi kin'ek'anji kruu nga kitsjennkíhi Jesu. ²⁷Ta kitsjennkíhi nkjin nkjún xuta ko jminchjín xi tfincha kjintá nga tít'sínbat'a Jesu. ²⁸Tunga kits'ínk'ótjyahá Jesu, tsasehe jminchjún ko b'i kitsúhu:

—Jun jminchjín Jerusalen, najmi tu an ch'ít'anú. Yjonuu ko ntínuu xi ch'ít'o. ²⁹At'aha kuichú nistjin nga b'a kuitsu xuta: “Á b'a nda tjihin ts'e jminchjín xi ntíhi, xi najmi kik'a ntí ko xi najmi kits'ínki ntí.” ³⁰As'ai b'a incha kuitsu tjenkiu: “Tixuntunéni.” Ko: “T'e'mani”, kuitsu tjenkiu. ³¹At'aha tsa b'i tfincha ts'íhin yá xi xkféen, kui nga, ¿nkú sa ts'íhin ra yá xi kixiu?

³²Ta tjenko jóo jo já ch'onk'un xi ta ngjuát'a kruuko Jesu. ³³Nk'ie nga incha tsichu ante xi 'mi Nintaku Anima, yo kingját'a kruu Jesu ko nga joo já ch'onk'uun. Nku xi kitsjen kixíhi Jesu ko nku skjúhun.

³⁴B'i kitsú Jesu:

—Ji Na'mi, n'endyjat'aihi, at'aha najmi be ni xi tfincha ts'ín.

Já juun kits'ínndzjoho xinkjín najyuhun Jesu nga kitsutonyá ts'íhin. ³⁵Xuta nkjiun kabincha yo nga tfincha basenkjún. Ko já tjíxóo kik'aya Jesu nga b'a kitsú:

—Kamahá ndaí nga kj'ai xi kits'ínk'aniki. Kats'ínk'aniki yjoho nd'ai tsa kui xi kits'ín nibáha Ntíaná,^h tsa kui xi j'ájihín Ntíaná.

³⁶Já juun ta kik'ayahá Jesu. J'aik'úhun ko kitsjáha nga k'uí binu san. ³⁷B'a incha kitsúhu:

—Tsa ji xi nda reihí xuta judio, n'ek'aniki yjohi.

³⁸Ta kis'et'a qantsjáku Jesu nku yáte xi b'i kitsú: “Kui xu'bi xi nda reihí xuta judio.” ³⁹Nku nda ch'onk'un xi ta kjit'a kruu ta najmi kikienkjún Jesu nga b'i kitsúhu:

^h 23:35, 39 “Xi kits'ín nibá Ntíaná” tsuhú ra “Cristo”.

—Tsa ji xi kits'ín nibá Ntíaná, n'ek'an_ki suba_i yjoh_i k_o ta n'ek'an_kini k_o jin.

⁴⁰Tunga b'ahá kitsú nda xinku_u nga kinchjatiko nda xu'bi:

—Najmi binkjuin Ntíaná ji, ta ndaha tsa ta kui kjuanimaha tíyai.

⁴¹Máha ná, tíh_in kix_i nga un tíbená, at'aha t_in'ekjáíh_in chj_ih_i ni xi kin'eé. Tunga kui nda_i ndahachí najmi ch'on kits'ín.

⁴²As'qi b'a kitsúhu Jesu:

—Ji Jesu, katj'áitsjeihin an nk'ie nga ch'atuts'ih_in nga kuatexumai.

⁴³B'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxih_in. Nd'ai kuinchunkoní ndjiojmi ján.

B'i ts'ín k'ien Jesu

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴Xi nkú ra ma nga chubá te jo nga n_istjiun kis'e jyun ngayjee asuntee santa nkúhu nga tsichu chubá jan nga ngxuun. ⁴⁵Najmi ta kits'ín ndzjehen ts'íu. K_o jo tsitju nga kitiyájen najyun xi tjenchja ante xi 'yún nkjúhun n_ink_u. ⁴⁶As'qi 'yún kikjintáya Jesu:

—Ji Na'mi, aya ntsa_i títs'inkjas'en animana.

Nga ja b'a kitsú, as'qi k'ien. ⁴⁷Nk'ie nga kieke nda jun k'aku ni xi kamo_o, kits'íntsjoh_o Ntíaná nga b'a kitsú:

—Kjuaxi kjáíh_in nga naxu nda_i nginkun Ntiaha.

⁴⁸Ngayjee xuta nantia xi incha kieke ni xi kamo_o, incha kamankjih_in nga najmi nda tjín ni xi kin'e nga kin'ek'ien Jesu.

⁴⁹Tunga máha ngayjee xuta xi behe Jesu k_o jminchjín xi kitsjennkíh_i nk'ie nga tsitju xi tjehen ante Galilea, kui xi kjin kabincha nga tíincha basehe ni xi tímoo.

B'i ts'ín kis'eyajni Jesu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰Tíjñajih_in já tíxóo nku nda xi 'mi Kuse xi Arimatea nibáha, nanki xi tíjñajih_in Judea. Nda tjíya animaha ndo k_o naxu fiko yjoh_o nginkun Ntíaná. ⁵¹Ta t_ikuyaha n_istjin nga kuatexuma Ntíaná k_o najmi kits'ín yu ni xi y'énda k_o ni xi kits'ín já tíjá xingisoo.

⁵²Kui xi ngjisehe Pilato k_o tsankih_i yjonintehe Jesu. ⁵³Nk'ie nga ja kikj_ejent'a kruu yjonintehe Jesu, as'qi nku najyun kik'ontjikájnu k_o ngjingjájñaya nku tíxa tsj_o xi kin'endat'á naxiu, xi ndaha nku najmi kje ch'a s'eya.

⁵⁴Kui n_istjiun tís'enda nichinehe S'í Pascua k_o ja t_ib'atuts'ih_in n_istjin nkjúun.

⁵⁵Jminchjín xi kitsjennkíh_i Jesu nga tsitju ante Galilea, ta incha ngji k_o kieke tsj_oo k_o xi nkú ts'ín kis'ejña yjonintehe Jesu.

⁵⁶As'qi kik'óya ngáha ni'yaha k_o y'énda ntá sinjne k_o ni xi sinjne.

Kits'ínkj'áya jminchjún n_istjin nkjúun xi nkú ts'ín tíjña kjuatexumoo.

B'i kama nk'ie nga j'áiyaha Jesu ngabayoo*(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)*

24 Nga ta jyun ta jyuhun nistjin xi b'atuts'ihin ra tuntjóo, j'aisehe jminchjün tsjóo nga y'a ts'ihin ni xi sinje xi y'enda. ²Nk'ie nga incha j'ai, kkie nga ja kachjuxín ndjio chákantsú xi tjíchjane tsjóo. ³Incha jas'en tunga najmi kisakúhú ra yjonintehe Nda Ntíaná Jesu. ⁴Nk'ie nga ndaha najmi incha be mí nihi xi incha ts'ín, tu incha kikiehé nga kabinchat'aha jo já xi yja najyun xi tibat'ai. ⁵Tu ni xí kitsankjúhún jminchjün ko kingjénsten ankjín t'anankiu. Tunga b'ahá kitsú jóo:

—¿Á ajihin xuta k'ien tíbinchisjáihinu xi tijná t'k'un? ⁶Najmi ta ei tijnaha. Ja kaf'áiya ngáha ra ngabayoo. N'ekj'áitsjohoon yjonuu nga b'i kitsúnuu nk'ie nga y'ejña ante Galilea: ⁷“Tjihin nga n'ekjas'en Ntíhi Nda'x'iuu aya ntsja já ngatitsuun ko s'et'a kruu. Nistjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ngabayoo.”

⁸As'ai j'áitsjehen jminchjün ni xi kitsú Jesu ⁹ko nk'ie nga incha j'aihi tsjóo kitsúyaha ngayjee ni xu'bi já ni'yakuyá xi te nkuu ko ngayjee xuta xingisoo. ¹⁰Maria Magdalena ko Juana ko Maria xi naaha Santiago ko jminchjín xingisoo xi tjenkoho, kui xi j'ai tsúyaha já postru ni xu'bi.

¹¹Tunga najmi kis'ejihín ra já postru, at'aha én xi najmi tjihin sin kamaha ni xi títuya jminchjün. ¹²Tunga tsisintjehén Pedro ko tsangatsanka nga ngji tsjóo. Nk'ie nga tsaseya tsjóo, kkie nga tu najyun xi tsich'ontikjájnuhú yjonintee kjijña yo. As'ai kik'óya ngáha ni'yaha nga tíma nkjúhún ni xi kamoo.

B'i ts'ín tsakúchjhi yjoho Jesu jo já ni'yakuyáha*(Mr. 16:12-13)*

¹³Ta kuihi nistjin xu'bo jo já ni'yakuyáha Jesu yja nga tíncha fi nanki íchí xi 'mi Emau, nanki xi te nku ra kilometro maha nanki Jerusalem. ¹⁴Tínchjanijmíyakoho xinkjín ngayjee ni xi kamoo nga tíncha fi. ¹⁵Ni xi kama, nk'ie nga tínchjanijmíyakoho xinkjín niu, j'aise tíñaha Jesu ko kitsjent'áha. ¹⁶Tunga b'a kama xi kis'echjahá tunkun jóo kama. Najmi kamankjihín tsa Jesu niu. ¹⁷As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi tíchubanjmíyakohonu xinkiu nk'ie nga t'n'o niyá? As'ai tsincha'yún baba jóo ¹⁸ko b'a kitsú nda xi 'mi Cleofa:

—¿A nku tutu ra ji xi tinchin nanki Jerusalem xi najmi be ni xi kama nistjin xi nibahaná yo?

¹⁹B'i kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi kama?

B'a incha kitsú jóo:

—Ni xi kin'ehe Jesu, nda xi nibáha Nazaret. Kui xi kama nku nda profeta ko chánka ni xi kits'ín. Kis'ehe nga'yún én xi kinchja nginkun Ntíaná ko nginkun ngayjee xuta. ²⁰Tunga já na'mi k'akuhú ko já tjaxána kits'ínkjas'en tu xi kin'ek'iehen, ko kis'et'a kruu. ²¹Jin kichuyáí tsakai nga kui xi ts'ín ndáíhí naxinantá Israel. Tunga ja tjíhin jan nistjin nd'ái nga b'a kamo.

²²K'ua jminchjín xi tjinjinni kabinchánkjúnni. Ta jyun ta jyun kafisehe tsjóo, ²³tunga najmi kasakúhú ra yjonintee. Ntítsje rú incha kama chjihí katsúni ko nga kui xi b'a katsúhu nga tijná tik'un Jesu. ²⁴Askahan ta kafisehe tsjóo k'ua já xi tjinjinni ko b'a ts'ín kasakúhu xi nkú nga katsú jminchjún, tunga najmi kabehé Jesu.

²⁵B'i kitsú Jesu:

—Á b'a nkjún ts'ín ichí mankjihinnuu ko 'ni s'ejihinnuu ngayjee ni xi kitsúhu já profeta! ²⁶¿A najmi tjíhin ni nga un skuéhe xi kits'ín nibá Ntíaná' kintehe ni nga sakúhu kjuachánka xi ts'e?

²⁷As'ai Jesu y'éjña chjihí jóo nkú tsuhu ra ngayjee xujun éhen Ntíaná má tjit'a ni xi kamaha. Kik'atuts'ihin ra xujun xi y'ét'a Moise ko ngjindjuko ngayjee xujun xi y'ét'a já profeta. ²⁸Nk'ie nga tsichu nanki ichí xi má nga tijncha fi jóo, b'a kits'ín xi k'jua niyá Jesu kits'ín. ²⁹Tunga kits'ínkasín'yún kjuayúhún ra jóo nga b'a kitsúhu Jesu:

—Tinchinkoni ei, at'aha ja ngxun ko ja tíma'ña.

Kui nga kits'ín yuhu Jesu nga y'ejnako jóo. ³⁰Ni xi kama, nk'ie nga kab'entut'áko yámixó jóo, jak'á Jesu ninkuon ko kitsjáha máb'achjíhi Ntíaná. As'ai tsakjánya ko kitsjáha jóo. ³¹Kui chubo tsix'ánki nkun jóo ko kamankjihin nga Jesu niu. As'ai Jesu kits'ínndyjajihínsén yjoho nginkun jóo. ³²B'i ngján b'a kitsúhu xinkjín jóo:

—¿A najmi tíf'ajin nd'íhí tíma animaná nk'ie nga tinchjakoná aya niyóo ko nk'ie nga títsuyaná nkú tsuhu ra ni xi tjit'a éhen Ntíaná?

³³Ta kuihi chubo incha tsisintjen ko kik'óya ngáha nanki Jerusalem. Incha kikié nga nku stíhín kats'ín yjoho já ni'yakuyá xi te nkuu ko já xi tjíntukohó. ³⁴Kui xi b'a tijncha tsu:

—Kjuaxi kjáihin nga ja kaf'áíya ngáha ra ngabayoo Nda Ntíaná ko ja kuakakúchjihí yjoho Simon.

³⁵As'ai kitsúya já xi jóo ni xi kamat'ain aya niyóo ko xi nkú ts'ín kamankjihin nga Jesu niu nga tsakjánya ninkuon.

B'i ts'ín tsakúchjihí yjoho Jesu já ni'yakuyáha

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶Ta tijncha nchjaha nk'ie nga j'ai sinjñajin masehen Jesu ko b'i kitsú nga kikjaniña:

ⁱ 24:26 ko 24:46 “Xi kits'ín nibá Ntíaná” tsuhu ra “Cristo”.

—Kas'enuu kjuajyu.

³⁷Tu ni xí kitsankjúhún já ni'yakuyóo ko kits'ínnkjink'un nga nku sen xi tíma chjihí. ³⁸B'í kitsú Jesu:

—¿Á tíbinkjuhunnu? ¿Á tín'entjihí ruu yjonuu nga b'a ts'ín tín'enkjíntak'uhunnu? ³⁹Ahán niu. Chasoo ntsa ko tsuká. N'ekonú ko chasenú. Nku sen najmi tjihín yjo ko ninta xi nkú ts'ín tíyo nga tjinna.

⁴⁰Nk'ie nga ja b'a kitsú, as'ai tsakú ntsja ko tsuku. ⁴¹Tunga najmi kjuhé s'ejin sisihín jóo, at'aha tsjo nkjún tíncha mahá ko tíncha ma nkjúhun. As'ai b'í kitsú Jesu:

—¿A tijnánuu ichí nichine ei?

⁴²As'ai kitsjáha nku te tjo xi kab'échjan. ⁴³Jakj'á Jesu niu ko kижine nginkun jóo. ⁴⁴As'ai b'a kitsú:

—Ni xi kama, kui nihi xi kixinnuu nk'ie nga tsátejñajin sanuu. B'a kixinnuu nga tjihín nga kuitjusun ngayjee ni xi tjit'a nga kinchjaníjmíyahana xujun kjuatéxumaha Moise ko xujuhun já profeta ko xujun salmo.

⁴⁵Kikjex'ájin Jesu kjuankjintak'uhun jóo tu xi kamankjihín ra ni xi tjit'a éhen Ntíaná ⁴⁶ko b'í kitsúhu:

—B'a ts'ín tjit'a nga tjihín nga un skuehe xi kits'ín nibá Ntíaná, nga nístjin xi ma jahan kjuaíya ngáha ra ajihín xuta k'ien, ⁴⁷ko nga ngajoho s'eníjmí nga ngúsuhun asunntee. Jerusalem ch'atuts'ihín ra nga b'a k'úhín xuta nga tjihín nga ngjuaikj'áha ra animaha tu xi kama ndyjat'aha ra ngatitsuhun. ⁴⁸Jun xi kuixínyo ni xi kiyo. ⁴⁹An ts'ín nibánuu xi kitsúya títjun Na'mina nga tsjánuu. Tunga tintsubanú ei Jerusalem santa nkúhu nga n'ekjóhoon nga'yún xi nibaha nk'a ján.

B'í ts'ín ngji Jesu nk'a ján

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰As'ai tsitjuko Jesu já ni'yakuyáha. Ngjiko santaha nanki Betanía. Kingjénnk'a ntsja ko nda kinchjane jóo. ⁵¹Nk'ie nga nda tinchjane jóo, nk'a ján ngji t'axihín. ⁵²Nk'ie nga ja incha kamaha nga kits'íntsjoho Jesu, tu ni xí tsjohó tíncha mahá jóo nga incha kik'óya ngáha nanki Jerusalem. ⁵³Tehente incha kits'íntsjoho Ntíaná má ma natsihín ninku.